

KESKON VUOSIRAPORTTI KESTÄVÄ KEHITYS

KESTÄVÄ KEHITYS

Keskon vuosiraportti 2020 koostuu neljästä osiosta. Tässä osiossa kuvataan kestävän kehityksen kohokohtia, vastuullisuustyön tavoitteita ja saavutuksia sekä esitetään GRI-standardien mukaiset vastuullisuuden tunnusluvut.

Kohokohdat 2020	3
Vastuullisuusstrategia 2018–2022	4
Olennaisuusarviointi	5
VASTUULLISUUSTEEMAT	6
Yhteiskunta	7
Taloudelliset tulokset ja vaikutukset	8
Verot	10
K-kauppiaat ja kauppaverkosto	13
Lahjoitukset, sponsorointi ja hyväntekeväisyys	14
Valikoimat ja hankinta	15
Kestävän kehityksen linjaukset	17
Kestävät tuotteet	20
Työ ihmisoikeuksien edistämiseksi	22
Hankinnat Suomesta ja muista maista	23
Tavarantoimittajien auditoinnit ja sertifiointit	25

Ilmasto ja ympäristö	32
Hiilineutraali K 2025	33
Uusiutuva energia ja energiatehokkuus	37
Päästöt	40
Vesi	45
Luonnon monimuotoisuus	46
Kiertotalous ja jätehuolto	50
Ruokahävikki	53
Työyhteisö	55
Henkilöstölukuja	56
Työhyvinvointi ja työkyky	61
Osaamisen kehittäminen	67
Suorituksen johtaminen	69
Monimuotoisuus, mukaan ottaminen ja yhdenvertaisuus	70
K Code of Conduct	72

KESTÄVÄN KEHITYKSEN JOHTAMISTAPA JA RAPORTOINTI	75
Sidosryhmät ja vuorovaikutus	76
Johtamistapa	79
Raportointiperiaatteet	82
GRI-indeksi	83
Riippumattoman varmentajan varmennusraportti	92

Seuraavat symbolit ohjaavat lisätietoihin joko tässä raportissa tai verkkosivuiltamme:

 Lue lisää tästä vuosiraportista

 Lue lisää verkkosivuiltamme

KOHOKOHDAT 2020

EDISTYSASKELIA VASTUULLISUUSTYÖSSÄMME:

ETENEMME KOHTI HIILINEUTRAALIA K-RYHMÄÄ

Helmikuussa 2020 päivitettyjen ilmastotavoitteidemme mukaan aiomme olla hiilineutraali K-ryhmä vuonna 2025 ja saada oman toimintamme ja kuljetustemme päästöt nollian vuoteen 2030 mennessä. Energianerokas lämmönkierrätysjärjestelmä on asennettu jo noin 20 K-ruokakauppaan. Otimme käyttöön ensimmäiset kaksi täyssähkökuorma-autoa pääkaupunkiseudun kuljetuksissa. Liityimme CDP:n Supply Chain -ohjelmaan ja haastoimme tavarantoimittajiamme tekemään päästövähennyksiä.

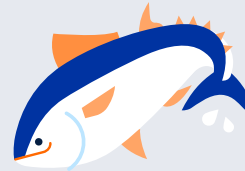
TURVALLINEN ASIOINTI KAUPPOISSA KORONAPANDEMIAN AIKANA

Koronapandemian alusta alkaen henkilökunnan ja asiakkaiden turvallisuudesta huolehtiminen on ollut K-ryhmälle ensisijaisen tärkeää. Kesko ja K-kauppiat ovat kehittäneet ketterästi uusia palveluja kuten erillisiä riskiryhmien asiointitunteja, lisää verkkokauppaa, kotiinkuljetuspalveluja sekä uudet neuvonta- ja puhelintilauspalvelut yli 70-vuotiaille.

TERVEELLISEMPIÄ VALINTOJA K-OSTOKSET-PALVELUN AVULLA

Datapohjaisen K-Ostokset-palvelun uusimmassa Ravintoalinnat-osiossa asiakkaat voivat seurata sokerin, suolan, punaisen lihan sekä kalan ja kasvien kulutustaan. Omia tietojaan voi verrata kansalliseen ravitsemussuositukseen ja asettaa kulutukseen liittyviä tavoitteita. K-Ostokset tarjoaa käyttäjälleen myös ruokaostosten kotimaisuus- ja ilmastotasomittarit.

LISÄÄ LÄPINÄKYVYYTTÄ TOIMITUSKETJUIHIN

Parantaaksemme avoimuutta tuotteiden alkuperästä kerromme uudella Tuotteiden jäljillä -sivustolla tonnikalojen, ruusujen ja puutavaran alkuperästä ja reitistä K-kaupan hyllylle. Lisäämme sivustolle jatkossa erityisesti tuotteita, joiden raaka-aineiden kestävään tuotantoon liittyy haasteita ja joiden hankintaa ohjaamme kestävä kehityksen linjauksillamme.

NÄITÄ KEHITÄMME:

TOIMIMME KESTÄVÄSTI LUONNON MONIMUOTOISUUTTA EDISTÄEN

Vahvistamme biodiversiteettityötämme ja valmistemme toimialakohtaisia tavoitteita luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Tavoitteenamme on ehkäistä luontokatoa omassa toiminnassamme ja arvoketjussamme. Rakennamme valikoimamme siten, että tuotteet ja niiden pakkaukset kuormittavat luonnon monimuotoisuutta mahdollisimman vähän koko elinkaarensa aikana.

VALMISTELEMME MONIMUOTOISUUDEN JA MUKAAN OTTAMISEN OHJELMAA

Alkuvuodesta 2020 toteutettujen sidosryhmäkuulemisten pohjalta hahmotimme ohjelman päätavoitteita ja potentiaalisia kehitystoimia monimuotoisemman ja yhdenvertaisemman K:n rakentamiseksi. Tavoitteenamme on muun muassa tarjota entistä enemmän työtä eri kielivähemmistöjen edustajille sekä edistää osatyökykyisten työssä jatkamista.

VASTUULLISUUSSTRATEGIA 2018–2022

Vastuullisuustyömme keskittyy entistä enemmän asiakkaisiimme. Haluamme mahdollistaa asiakkaillemme kestävän elämäntavan – oli kyseessä arjen ruokailu, liikkuminen tai asuminen.

Vuonna 2019 Keskon hallitus nosti vastuullisuuden ja ilmastonmuutoksen hillitsemisen aiempaa vahvemmin Keskon strategian painopisteisiin.

OLENNAISUUSARVIOINTI

Keskon olennaisuusarviointi määrittää Keskon ja sen sidosryhmien keskeisimmät vastuullisuusaiheet. Olennaisuusarviointi ohjaa Keskon vastuullisuus- ja sidosryhmätyöskentelyä sekä toimenpiteitä sidosryhmien odotusten täyttämiseksi.

Keskon viimeisin olennaisuusarviointi tehtiin syksyllä 2020. Megatrendien ja taustaselvitysten pohjalta tunnistettiin 38 Keskolle ja sen sidosryhmille olennaista vastuullisuusaihetta. Näistä koottiin työpajassa 24 vastuullisuusaiheen lista, jonka merkittävyyttä Keskolle ja sen sidosryhmille arvioitiin sisäisissä ja ulkoisissa sidosryhmähaastatteluisissa sekä verkkokyselyissä. Saatujen tulosten pohjalta olennaiset vastuullisuusaiheet kiteytettiin työpajassa yhteentoista Keskolle ja sen sidosryhmille olennaisimpaan vastuullisuusaiheeseen. Suurimmat muutokset aiempaan olennaisuusarviointiin olivat ilmastonmuutoksen, kestävien tuotteiden ja luonnon monimuotoisuuden merkityksen kasvu. Hankintaketjun vastuullisuus ja henkilöstövuorokausvastuullisuus säilyivät edelleen tärkeimpien aiheiden joukossa.

Olennaisuusarvioinnin tulokset määrittävät Keskon vuosiraportin 2020 Kestävä kehitys -osion sisältöä, ja niitä hyödynnetään Keskon vastuullisuusstrategian seuraavassa päivityksessä. Tavoitteena on, että päivitetty vastuullisuusstrategia korvaa vuoteen 2020 päättyneen vastuullisuusohjelman.

Keskon olennaiset vastuullisuusaiheet on esitetty oheisessa matriisissa, jossa pysty-akseli kuvaa aiheiden merkittävyyttä sidosryhmille ja vaak-akseli aiheiden taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristövaikutusten merkittävyyttä Keskolle ja sen toimintaympäristölle.

Olennaisuusmatriisi

Visiona kestävämmän kuluttamisen ja elämäntavan mahdollistaminen

VASTUULLISUUSTEEMAT

2020

YHTEISKUNTA

Missiomme on luoda vastuullisesti hyvinvointia kaikille sidosryhmillemme ja koko yhteiskunnalle.

Kesko ja K-kauppiat ovat merkittäviä työllistäjiä, veronmaksajia sekä tuotteiden ja palvelujen tarjoajia. Välillisesti luomme työpaikkoja koko toimitusketjussamme maailmanlaajuisesti – muun muassa tuotekehityksessä, tehtaissa, tiloilla ja logistiikassa.

Haluamme mahdollistaa asiakkaillemme kestävän elämäntavan – oli kyseessä sitten arjen ruokailu, liikkuminen tai asuminen. Tarjoamme tuotteita ja palveluja, joiden avulla asiakkaamme voivat tehdä kestävämpiä valintoja.

TÄSSÄ OSIOSSA:

Taloudelliset tulokset ja vaikutukset	8
Verot	10
K-kauppiat ja kauppaverkosto	13
Lahjoitukset, sponsorointi ja hyväntekeväisyys	14

EDISTÄMME NÄITÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEITA:

Taloudelliset tulokset ja vaikutukset

TOIMINTAMME TUOTTAA LISÄARVOA

ERI SIDOSRYHMILLE

201-1

Keskon toiminta tuottaa taloudellista hyötyä eri sidosryhmille Keskon toimintamaissa ja markkina-alueilla. Keskeisiä sidosryhmiä ovat osakkeenomistajat, asiakkaat, henkilökunta, kauppiat, tavarantoimittajat ja palveluntoimittajat sekä yhteiskunta. Kesko edistää hyvinvoinnin kasvua koko toimitusketjussaan, myös kehittyvissä maissa.

Tässä osiossa esitellään rahavirtoja Keskon ja eri sidosryhmien välillä sekä taloudellisen lisäarvon jakautumista sidosryhmien välillä. Tärkeimmät rahavirrat muodostuvat tuotoista, jotka syntyvät asiakkaiden ostoista sekä kauppioiden toiminnasta, ostoista tavarantoimittajilta, osingoista osakkeenomistajille, henkilöstölle maksetuista palkoista sekä veroista ja investoinneista.

Olemme vakaa osingonmaksaja

Keskolla on noin 57 000 osakkeenomistajaa. Pitkällä aikavälillä Keskon tavoitteena on jakaa tasaisesti kasvavaa osinkoa noin 60–100 % vertailukelpoisesta osakekohtaisesta tuloksesta ottaen huomioon yhtiön taloudellinen tilanne ja strategia. Keskon hallitus ehdottaa huhtikuussa 2021 pidettävälle yhtiökokoukselle, että vuodelta 2020 jaettaisiin osinkoa yhteensä 298 miljoonaa euroa, mikä olisi 69,8 % osakekohtaisesta tuloksesta ja 77,4 % osakekohtaisesta vertailukelpoisesta tuloksesta. Vuonna 2020 Kesko jakoi osinkoa yhteensä 250 miljoonaa euroa, mikä oli 74,8 % osakekohtaisesta tuloksesta ja 80,3 % osakekohtaisesta vertailukelpoisesta tuloksesta.

Keskon toiminnasta syntyvä taloudellinen hyöty eri sidosryhmille

Milj. €		Jatkuvat toiminnot		
		2020	2019	2018
Asiakkaat ¹	Tuotot	11 600	11 543	11 173
Luotu lisäarvo		11 600	11 543	11 173
Lisäarvon jakaminen:				
Toimittajat	Ostetut tavarat, materiaalit ja palvelut	-10 079	-10 150	-9 920
Työntekijät	Palkat, palkkiot ja sosiaalikulut	-751	-775	-694
Luotonantajat	Nettorahoitustuotto/-kulu	-87	-91	-100
Omistajat	Osinko	-298 ²	-250	-232
Julkinen sektori	Verot ³	-91	-84	-77
Yhteisöt	Lahjoitukset	-2	-2	-2
Liiketoiminnan kehittämiseen		294	191	148

Vuoden 2020 luvut pitävät sisällään Kesko Senukain luvut 1-6/2020.

¹ Sisältäen liikevaihdon ja liiketoiminnan muut tuotot

² Ehdotus yhtiökokoukselle

³ Sisältää tuloverot, kiinteistöverot ja omaisuusverot

Keskon toiminnasta syntyvä taloudellinen hyöty markkina-alueittain vuonna 2020

Milj. €	Ostot	Investoinnit	Palkat ja osakeperusteiset maksut		Henkilösivukulut	Verot ¹	Yhteensä
Suomi	6 206	228	434	85	845	7 798	
Muut Pohjoismaat	864	166	119	33	90	1 272	
Baltia, Puola ja Valko-Venäjä	319	5	68	9	26	428	
Muut maat	1 064	-	0	-	-	1 065	
Yhteensä	8 453	398	623	128	961	10 563	

Taulukon luvut pitävät sisällään Kesko Senukain tiedot ajalta 1-6/2020, poislukien ostot ja muut verot kuin tuloslaskelmaan kirjatut tuloverot.

¹ Verot sisältävät tuloverot, kiinteistöverot, arvonlisäverot, valmisteverot, autoverot, tullit, omaisuusverot sekä ennakonpidätykset

Investointimme vaikuttavat koko yhteiskuntaan

Keskon investoinneilla on positiivinen taloudellinen vaikutus muun muassa rakennusliikkeiden, rakennusalan palveluyritysten, kaluste- ja laitetuottajien sekä tietojärjestelmätoimittajien toimintaan.

Vuonna 2020 Keskon jatkuvien toimintojen investoinnit olivat 398 miljoonaa euroa (2019: 686 milj. euroa) eli 3,7 % liikevaihdosta (2019: 6,4 %). Kauppapaikkaverkosto on K-ryhmän strateginen kilpailutekijä ja vuonna 2020 kauppapaikkainvestoinnit olivat 126 miljoonaa

euroa (2019: 228 milj. euroa). Investoinnit ulkomaan liiketoimintaan olivat 42,9 % (2019: 43,7 %) kokonaisinvestoinneista. Keskon lisäksi myös K-kauppiat investoivat muun muassa kauppojen kalustoon. Nämä mukaan lukien K-ryhmän kokonaisinvestoinnit Suomeen vuonna 2020 olivat noin 274 miljoonaa euroa.

JULKISELTA SEKTORILTA SAATU TALOUDELLINEN AVUSTUS

201-4

Kesko-konserni on saanut avustuksia julkiselta sektorilta 1,9 miljoonaa euroa vuoden 2020 aikana. Tämä summa muodostuu pääosin Suomesta (1,1 miljoonaa euroa) ja Ruotsista (0,7 miljoonaa euroa) saaduista avustuksista. Suurin osa Suomesta julkiselta sektorilta saaduista avustuksista liittyy aurinkoenergiainvestointeihin.

Keskon ja K-kauppioiden tuottama taloudellinen hyöty Suomen maakuntiin vuonna 2020

Maakunta	Keskon tavaraoistot	K-kauppioiden suorat tavaraoistot	Keskon ja K-kauppioiden investoinnit ¹	Keskon maksamat palkat	K-kauppioiden maksamat palkat	K-kauppioiden maksamat tuloverot	Yhteensä
Ahvenanmaa	51,5	-	0,0	0,3	-	-	51,7
Etelä-Karjala	15,9	10,5	2,5	5,8	13,8	1,2	49,7
Etelä-Pohjanmaa	269,1	17,3	1,9	4,5	13,6	1,2	307,6
Etelä-Savo	47,2	7,8	1,6	3,7	11,9	1,6	73,7
Kainuu	19,8	9,4	1,4	1,2	7,6	0,8	40,1
Kanta-Häme	65,6	18,1	5,0	7,8	14,0	1,2	111,9
Keski-Pohjanmaa	45,8	4,1	0,5	1,7	4,6	0,4	57,1
Keski-Suomi	50,9	17,8	12,6	7,8	22,0	2,2	113,4
Kymenlaakso	49,7	9,1	6,7	7,4	12,9	0,9	86,7
Lappi	27,4	24,9	8,3	5,0	22,8	3,1	91,4
Pirkanmaa	286,5	40,0	7,4	36,7	49,4	4,2	424,2
Pohjanmaa	157,4	12,8	1,7	5,0	11,7	1,4	190,1
Pohjois-Karjala	45,4	15,4	2,4	6,4	12,1	1,4	83,1
Pohjois-Pohjanmaa	148,3	47,7	10,2	18,4	33,1	3,6	261,4
Pohjois-Savo	271,0	26,2	5,7	13,5	22,8	2,1	341,2
Päijät-Häme	131,4	12,8	10,0	11,1	15,0	1,3	181,5
Satakunta	175,4	29,9	3,0	6,8	20,0	1,7	236,7
Uusimaa	3 548,3	195,2	180,6	303,0	159,7	18,3	4 405,2
Varsinais-Suomi	779,5	81,3	12,5	25,3	47,0	5,5	951,1
Yhteensä	6 185,9	580,4	274,3	471,3	494,0	52,0	8 058,0

¹ Sisältää K-kauppioiden kalustoihin liittyvien vuokratavustuiden kasvun.

Mukana luvuissa ovat ne K-kauppiat, joiden kirjanpito ja palkanlaskenta hoidetaan Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy:ssä, eli noin 94 % K-kauppioiden liiketoiminnan kokonaisvolymistä.

Olemme merkittävä veronmaksaja

207-1 207-2 207-3

Kesko on vuodesta 2020 alkaen ottanut käyttöön uuden veroja koskevan standardin GRI 207.

Keskon veroasioiden hallinnassa sovellettavia keskeisiä periaatteita sekä verotuksen ohjausmallia ja vastuita on kuvattu **Keskon veropolitiikassa**. Veropolitiikka kattaa kaikki verolajit sekä tullit ja koskee liiketoiminta-alueita, yhteisiä toimintoja ja konserniyhtiöitä kaikissa Keskon toimintamaissa. Keskon hallituksen helmikuussa 2021 hyväksymä ja julkaistu veropolitiikka korvaa konsernin aiemmin noudattaman (julkaisemattoman) verostrategian. Veroasioiden hoitamiseen sovellettavissa periaatteissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Veropolitiikan julkaisemisella halutaan lisätä läpinäkyvyyttä konsernin veroasioiden johtamistapaan.

Kesko on vuoden 2020 aikana kehittänyt verovelvoitteiden hallintaa usealla saralla liittyen voimaan tulleisiin lakimuutoksiin. Arvonlisäverotukseen liittyviä prosesseja on tarkistettu huomioiden Euroopan Unionin ns. Quick Fixes -muutokset. Lisäksi konsernissa on implementoitu uusi ohjeistus koskien ns. DAC6-direktiivin ja soveltuvan paikallisen sääntelyn nojalla raportoitavia järjestelyjä.

Verolainsäädännön virheelliset tulkinnat tai vaatimusten vastainen toiminta voivat altistaa Keskon veroriidoille ja vaikuttaa haitallisesti Keskon liiketoimintaan ja maineeseen. Säännöllisesti suoritettavat verotarkastukset voivat johtaa jälkiverotukseen, viivästyskorkoihin ja veronkorotuksiin.

Konsernin veropositioita arvioidaan säännöllisesti tulkinnanvaraisten tilanteiden tunnistamiseksi. Tilanteisiin, joissa yhtiön tulkinnan hyväksyminen arvioidaan epätodennäköiseksi, varaudutaan tuloverojen laskennassa. Konsernin taseeseen 31.12.2020 ei sisälly epävarmoihin veropositioihin liittyviä varauksia.

Kesko on vuonna 2020 osallistunut verotuksen edunvalvontatyöhön Suomessa muun muassa Elinkeinoelämän keskusliitossa, Kaupan liitossa ja Keskuskauppakamarissa. Ruotsissa ja Norjassa Kesko on jäsenenä kaupan alan edunvalvontajärjestöissä Svensk Handelissa ja Virkessä. Sidosryhmäyhteistyöstä ja -vuorovaikutuksesta kerrotaan tämän raportin **Sidosryhmät ja vuorovaikutus** -kohdassa. Verotukseen liittyviä asioita ei ole noussut esille sidosryhmäyhteistyössä tai olennaisuusarvioinnissa.

Keskon merkittävät konserniyhtiöt kaikissa toimintamaissa ovat lakisääteisen tilintarkastuksen piirissä ja tilintarkastuksesta annetaan lausunto. Kesko Oyj:n erillistilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskeva tilintarkastuskertomus löytyy **Taloudellinen katsaus -osiosta**. Kirjanpitoon ja tilinpäätöksiin sisältyvät verot ovat maittain tarkastuksen kohteena paikallisen tilintarkastusta koskevan lainsäädännön mukaisesti. Lisäksi joissakin maissa, kuten Norjassa, tilintarkastaja antaa erillisen lausunnon yhtiön veroilmoituksesta. Keskon vuosiraportin Kestävä kehitys -osiossa annettavien tietojen varmennusta käsitellään tämän raportin kohdissa **Raportointiperiaatteet** ja **Riippumattoman varmentajan varmennusraportti**.

MAAKOHTAISET VEROTIEDOT

207-4

Keskolla on tilikauden 2020 aikana ollut toimintaa ja henkilökuntaa kahdeksassa maassa, joissa se harjoittaa sekä vähittäis- että tukkukauppaa. Lisäksi Keskon tytäryhtiöistä Onninen Oy:llä on ollut Kiinassa hankintatoimintaan liittyvä kiinteä toimipaikka, joka on yhtiötetty vuonna 2020, sekä Armeniassa vientiprojektiin liittyvä kiinteä toimipaikka vuodesta 2020 alkaen. Kiinteitä toimipaikkoja verotetaan sekä toimintamaassa että Suomessa ja kaksinkertainen verotus poistetaan hyvitysmenetelmällä. Keskon toiminta Venäjällä on lopetettu vuoden 2019 aikana. Kazakstanilaisella tytäryhtiöllä ei ole ollut toimintaa vuosien 2019 ja 2020 aikana, eikä sen osalta siten raportoida maakohtaisia tietoja. Luettelo Keskon tytäryhtiöistä löytyy Taloudellinen katsaus -osiosta konsernitilinpäätöksen [liitetiedosta 5.2](#).

Vuonna 2020 Keskon tuloverot Suomeen olivat 70,6 miljoonaa euroa ja muihin maihin 13,9 miljoonaa euroa. Konsernin efektiivinen veroaste oli 17,5 %. Konsernin tuloveroista on kerrottu Taloudellinen katsaus -osiossa konsernitilinpäätöksen [liitetiedossa 2.7](#).

Tuloverojen lisäksi Kesko maksaa kiinteistö- ja omaisuusveroja, tulleja, autoveroa ja valmisteveroja sekä kerää ja tilittää ennakonpidätyksiä ja arvonlisäveroja. Valmisteveroja Kesko maksaa muun muassa makeisista, alkoholista ja virvoitusjuomista. Lisäksi Keskon jakamista osingoista peritään ennakonpidätyksiä ja lähdeveroja Suomeen.

Maksettavat ja tilitettävät verot maittain 2020

Milj. €, jatkuvat toiminnot	Tulos ennen veroja	Tuloverot ¹	Arvonlisä- verot	Ennakon- pidätykset	Kiinteistö- ja omaisuus- verot	Autoverot	Tullit	Valmisteverot
Suomi	489,4	70,6	483,3	105,2	5,1	98,8	7,1	74,6
Ruotsi	5,3	1,9	29,1	13,8	0,3	-	0,1	0,1
Norja	21,9	6,6	23,3	14,3	0,1	-	0,0	-
Viro	3,8	3,0	5,3	1,0	0,0	-	0,1	-
Latvia	-2,9	0,0	1,6	0,4	0,0	-	-	-
Liettua	7,1	1,5	3,5	1,0	-	-	0,0	-
Puola	3,5	0,4	6,2	1,3	0,2	-	0,2	-
Valko-Venäjä	-0,5	0,5	-	-	-	-	-	-
Kiina	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
Armenia	0,0	0,0	0,1	-	-	-	0,0	-
Yhteensä	527,6	84,5	552,3	137,0	5,7	98,8	7,6	74,6

Luvut perustuvat IFRS-raportointiin ja saattavat poiketa paikallisten tilinpäätösten ja verotuksen luvuista.

¹Tuloverot pitävät sisällään tuloslaskelmaan kirjatut tuloverot, pois lukien laskennalliset verot. Vuoden 2020 tuloverot pitävät sisällään Kesko Senukain yhtiöt ajalta 1-6/2020. Muissa verotiedoissa Kesko Senukain yhtiöt eivät ole mukana.

Maksettavat ja tilitettävät verot maittain 2019

Milj. €, jatkuvat toiminnot	Tulos ennen veroja	Tuloverot ¹	Arvonlisä- verot	Ennakon- pidätykset	Kiinteistö- ja omaisuus- verot	Autoverot	Tullit	Valmisteverot
Suomi	395,1	66,0	462,4	99,9	4,9	130,1	6,4	71,5
Ruotsi	-22,1	1,9	28,2	8,7	0,3	-	0,1	0,1
Norja	1,7	2,4	22,7	16,3	0,1	-	0,0	-
Viro	8,5	2,3	21,4	2,3	0,0	-	0,3	-
Latvia	-0,6	0,2	14,6	2,1	0,1	-	0,1	-
Liettua	10,6	3,0	41,8	21,4	0,0	-	2,8	-
Puola	2,7	0,0	2,9	1,5	0,1	-	0,1	-
Valko-Venäjä	6,9	2,0	7,9	1,6	0,4	-	1,4	-
Venäjä	0,3	0,0	-	-	-	-	-	-
Kiina	0,2	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
Yhteensä	403,3	77,7	601,9	153,9	6,0	130,1	11,1	71,6

Luvut perustuvat IFRS-raportointiin ja saattavat poiketa paikallisten tilinpäätösten ja verotuksen luvuista.

¹Tuloverot pitävät sisällään tuloslaskelmaan kirjatut tuloverot, pois lukien laskennalliset verot.

Kesko raportoi verotuksen maakohtaiset tiedot veroviranomaisille taloudellisen yhteistyö- ja kehittämisjärjestö OECD:n mallin mukaisesti ja antaa kutakin tilikautta koskevan raportin sitä seuraavan vuoden loppuun mennessä. Tällä sivulla annettavat verojalanjälkeämme täydentävät maakohtaiset tiedot perustuvat soveltuville osin veroviranomaisraportointiin ja ne annetaan siksi tilikautta edeltänyttä vuotta (2019) koskien.

Suomen toiminnan efektiiviseen veroasteeseen vaikuttavat osakkuusyhtiöt, joiden nettotuloksista Keskon omistusta vastaava osuus yhdistellään konserniin pääomaosuusmenetelmällä. Osakkuusyhtiöiden maksamat verot eivät sisälly Kesko-konsernin verokuluun. Osakkuusyhtiöiden jakamat osingot ja luovutusvoitot osakkuusyhtiöiden myynnistä ovat verovapaita tuottoja.

Konsernin ruotsalaisilla tytäryhtiöillä on merkittävä määrä verotappioita, joista ei toiminnan historiallisesta tappiollisuudesta johtuen ole kirjattu laskennallista verosaamista. Kirjaamattomien tappioiden muodostuminen ja käyttö vaikuttavat Ruotsin toiminnan efektiiviseen veroasteeseen.

Viron ja Latvian verojärjestelmissä tuloveroa ei makseta tilikauden tuloksen vaan voitonjaon perusteella. Jakamattomista voittovaroista kirjataan laskennallista veroa ainoastaan siltä osin kuin voitonjakopäätös on todennäköinen lähitulevaisuudessa. Siten tilikauden tuloksesta lasketun teoreettisen verokulun ja tilikaudella voitonjaon perusteella toteutuneen verokulun erotus näkyy verokantatäsmäytystaulukossa rivillä ”Kirjaamattomien laskennallisten verojen vaikutus”.

Maakohtaisia tietoja 2019

Milj. €, jatkuvat toiminnot	Suomi	Ruotsi	Norja	Viro	Latvia	Liettua	Puola	Valko-Venäjä	Venäjä	Kiina
Henkilöstö 31.12.2019 ¹	10 203	1 282	1 039	813	1 019	3 486	810	2 515	-	19
Palkat	413,7	44,3	56,2	13,3	14,8	62,1	15,1	13,7	0,1	0,4
Liikevaihto	8 379,9	408,0	620,1	205,8	224,6	497,3	237,2	146,5	-	0,8
Konsernin sisäinen liikevaihto ²	8,8	0,9	0,0	4,0	27,6	57,4	0,0	0,1	0,0	-
Tulos ennen veroja	395,1	-22,1	1,7	8,5	-0,6	10,6	2,7	6,9	0,3	0,2
Aineelliset hyödykkeet	1 301,3	39,0	38,0	10,0	39,4	18,5	17,6	24,1	0,0	0,0
Vaihto-omaisuus	647,7	75,0	66,3	30,1	34,3	118,9	26,1	39,3	0,0	-
Maksuperusteiset tuloverot	81,9	1,3	2,0	3,3	0,1	3,8	0,0	2,3	-	-
Jaksotetut tuloverot ³	66,0	1,9	2,4	2,3	0,2	3,0	0,0	2,0	0,0	0,0
Efektiivinen kassaveroaste	20,8 %	-5,9 %	117,6 %	39,3 %	16,7 %	35,9 %	0,0 %	33,8 %	-	-

Luvut perustuvat IFRS-raportointiin ja saattavat poiketa paikallisten tilinpäätösten ja verotuksen luvuista.

¹ Henkilömäärä vastaa henkilötövuosia (FTE)

² Konsernin sisäinen liikevaihto sisältää vain rajat ylittävän liikevaihdon

³ Jaksotetut tuloverot pitävät sisällään tuloslaskelmaan kirjatut tuloverot, pois lukien laskennalliset verot

Verokantatäsmäytys maittain 2019

Milj. €, jatkuvat toiminnot	Suomi	Ruotsi	Norja	Viro	Latvia	Liettua	Puola	Valko-Venäjä	Venäjä	Kiina
Tulos ennen veroja	395,1	-22,1	1,7	8,5	-0,6	10,6	2,7	6,9	0,3	0,2
Paikallinen yhtiöverokanta	20,0 %	21,4 %	22,0 %	20,0 %	20,0 %	15,0 %	19,0 %	18,0 %	20,0 %	25,0 %
Verot paikallisen verokannan mukaan ¹	-79,0	4,7	-0,4	-1,7	0,1	-1,6	-0,5	-1,2	-0,1	0,0
Verovapaiden tulojen vaikutus	1,8	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vähennyskeltomien kulujen vaikutus	-1,3	-0,2	-0,2	0,0	0,0	-0,4	-0,1	-0,7	0,0	0,0
Kirjaamattomien laskennallisten verojen vaikutus	9,5	-6,4	0,1	-2,0	-0,3	-0,3	0,5	0,0	0,0	0,0
Osakkuusyhtiöiden yhdistelyn vaikutus	9,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Muut	0,7	-0,3	0,1	0,0	0,0	-0,1	0,2	0,0	0,0	0,0
Verot tuloslaskelmalla	-58,9	-2,0	-0,5	-3,7	-0,2	-2,4	0,1	-1,9	0,0	0,0
Efektiivinen veroaste	14,9 %	-9,0 %	28,5 %	43,9 %	-42,4 %	23,0 %	3,6 %	27,7 %	5,2 %	25,0 %

Luvut perustuvat IFRS-raportointiin ja saattavat poiketa paikallisten tilinpäätösten ja verotuksen luvuista.

¹ Maakohtaisen verokantatäsmäytyksen esitystapa poikkeaa vuoden 2019 konsernitiilinpäätöksessä esitetystä konsernin verokantatäsmäytyksestä Viron ja Latvian osalta. Maakohtaisessa täsmäytyksessä Viron ja Latvian teoreettinen vero on laskettu paikallisen voitonjakoon kohdistuvan verokannan mukaan, kun taas konsernin täsmäytyslaskelmassa voitonjakoon kohdistuvia veroja ei ole huomioitu teoreettisen veron laskennassa. Vastaava vaikutus näkyy maakohtaisessa täsmäytyksessä rivillä ”Kirjaamattomien laskennallisten verojen vaikutus”.

K-kauppiat ja kauppaverkosto

KATTAVA KAUPPAVERKOSTO JA LISÄPALVELUITA ASIAKKAILLE

203-1

Keskon pääasiallinen liiketoimintamalli Suomen markkinoilla on ketjuliiketoimintamalli, jossa itsenäiset K-kauppiat harjoittavat vähittäiskauppaa Keskon vähittäiskauppaketjuissa. Kauppiasliiketoiminnan osuus Keskon liikevaihdosta vuonna 2020 oli 49 %. Vuoden 2020 lopussa Keskolla oli yhteistyökumppanina yli 1 100 itsenäistä K-kauppiasyrittäjää. Kesko ja K-kauppiat muodostavat K-ryhmän, jonka vähittäismyynti vuonna 2020 oli 14,0 miljardia euroa (alv 0 %). K-ryhmä työllistää noin 39 000 henkilöä.

Suomen ulkopuolella liiketoiminta on pääsääntöisesti omaa vähittäiskauppaa ja yritysasiakaskauppaa. Yritysasiakaskauppa on merkittävä ja kasvava osa

K-ruokakauppojen sijoittuminen kunnittain 31.12.2020

- 10 kauppa tai enemmän
22 kpl 7,1 %
- 7-9 kauppa 17 kpl 5,5 %
- 5-6 kauppa 20 kpl 6,5 %
- 3-4 kauppa 40 kpl 12,9 %
- 2 kauppa 55 kpl 17,7 %
- 1 kauppa 113 kpl 36,5 %
- Ej K-ruokakauppaa
43 kpl 13,9 %

Keskon liiketoimintaa. Yritysasiakaskaupan osuus Keskon liikevaihdosta oli noin 33 %. Oman vähittäiskaupan osuus liikevaihdosta oli 18 %.

K-ryhmällä on Suomessa kattava K-ruokakauppaverkosto. Suurimmasta osasta Suomen kuntia löytyy K-ruokakauppa. K-ruokakaupoissa käy päivittäin noin 1,2 miljoonaa

asiakasta. Varsinkin kasvukeskusten ulkopuolella kaupat voivat tarjota yleishyödyllisiä palveluita, joiden saatavuus muuten saattaa olla hankalaa.

Vuonna 2020 K-ruokakaupoissa oli:

- Kaikissa K-ruokakaupoissa käteisen rahan nostopalvelu
- Paketti- ja postipalveluita 995 kaupassa
- Sähköautojen latausmahdollisuus lähes 80 kaupan yhteydessä
- 409 Rinki-ekopistettä kauppojen yhteydessä

NOUDATAMME KILPAILUOIKEUDELLISIA SÄÄNNÖKSIÄ

206-1

Vuodelta 2020 ei ole raportoitavia kilpailuoikeudellisten säännösten rikkomiseen, kartelleihin tai määräävän aseman väärinkäyttöön liittyviä viranomaispäätöksiä tai oikeustoimia.

POLIITTINEN TUKI

415-1

Emme jaa rahalahjoituksia poliittisille puolueille.

ASIAKKAIDEN YKSITYISYYDEN SUOJA ON MEILLE ENSIARVOISEN TÄRKEÄÄ

418-1

Vuonna 2020 emme saaneet viranomaisilta tai asiakkailta yhtään valitusta yksityisyyden suojan rikkomisesta.

SOSIAALISTEN JA TALOUDELLISTEN TEKIJÖIDEN MÄÄRÄYSTENMUKAISUUS

419-1

Vuonna 2020 ei ollut lakien ja säädösten rikkomuksia sosiaalisten ja taloudellisten tekijöiden osalta.

VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN: LISÄPALVELUT KAUPAN YHTEYDESSÄ

TAVOITE	SAAVUTUKSET 2020	SUUNNITELMAT 2021
Autamme asiakasta vaivattomaan asiointiin.	Vuoden 2020 lopussa 995 K-kaupassa oli paketti- ja postipalveluita. Poikkeusvuodesta huolimatta otettiin käyttöön yli 270 uutta pakettien noutopistettä. Lähes kaikissa K-ruokakaupoissa otettiin vuoden 2020 aikana käyttöön Mobilepay-mobiilimaksusovellus.	Ylläpidämme kattavaa palveluverkostoa ja -tarjontaa, jotta asiakas saa omasta kaupastaan kaiken tarvitsemansa. Uusia pakettien noutopisteitä tulee myös jatkossa K-ryhmän kauppoihin.

Antamalla tukea lisääme hyvinvointia yhteiskunnassa

201-1

Tuemme valtakunnallisia hankkeita, jotka liittyvät lasten ja nuorten arkeen, edistävät elämisen laatua ja kestävää kehitystä sekä tuottavat iloa mahdollisimman monelle.

Keskon tuki yleishyödyllisiin tarkoituksiin

1 000 €	2020	2019	2018
Kansalais-, ympäristö- ja muut järjestöt	92	164	299
Urheilu (aikuiset)	1 246	597	603
Nuorisourheilu ja muu nuorisotyö	552	572	203
Tiede, tutkimus ja koulutus	61	36	69
Kulttuuri	119	71	45
Terveys	910	792	596
Veteraanijärjestöt ja maanpuolustus	19	7	22
Yhteensä	3 000	2 238	1 836

VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN:

LAHJOITUKSET, SPONSOROINTI JA HYVÄNTEKEVÄISYYSKAMPANJAT

TAVOITE

Olemme ensisijaisesti mukana tukemassa valtakunnallisia hankkeita, jotka liittyvät lasten ja nuorten arkeen, edistävät elämisen laatua ja kestävää kehitystä sekä tuottavat iloa mahdollisimman monelle.

SAAVUTUKSET 2020

Olimme Syöpäsäätiön Roosa nauha -kampanjan pääyhteistyökumppanina kuudetta kertaa ja kokosimme asiakkaidemme kanssa lähes 900 000 euron lahjoitussumman kampanjalle.

Kohdistimme tukemme lapsiperheiden auttamiseen koronatilanteessa ja annoimme ruoka-apua Me-säätiön ja Hope ry:n kautta Suomessa.

Osana Suomen Koripalloliiton ja K-ryhmän yhteistyötä järjestettiin lapsille 24 Pirkka Pikkusudet -tapahtumaa ja säännöllistä koriskerhotoimintaa. Vuoden 2020 aikana näissä liikkui 5 500 lasta.

SUUNNITELMAT 2021

K-ryhmä on Suomen Palloliiton pääyhteistyökumppani vuosina 2021–2024. Olemme yhteistyössä mukana sekä maajoukkueitasolla että juniorityössä ja haluamme olla osaltaan välittämässä jalkapalloon kuuluvia yhdessä onnistumisen tunteita koko kansalle.

Koronapandemian vuoksi vuonna 2020 peruuntuneet Pirkka Street Basket -kiertueet pyritään järjestämään keväällä ja syksyllä 2021.

EDISTÄMME NÄITÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEITA:

VALIKOIMAT JA HANKINTA

Tuotteemme ovat tutkittuja, turvallisia ja kestävästi valmistettuja. Tuemme paikallista tuotantoa ja tarjoamme lähellä tuotettuja tuotteita.

Suurin osa ostoistamme on Suomessa toimivilta tavarantoimittajilta. Globaaleissa hankinnoissa kiinnitämme erityistä huomiota hankintaketjujen ihmisoikeuskysymyksiin ja ympäristövaikutuksiin.

Ohjaamme kestäväen kehityksen linjauksillamme sosiaalisen tai ympäristövastuun kannalta kriittiseksi tunnistettuja raaka-aineita sisältävien tuotteiden hankintaa. Tarjoamme laajan vastuullisuusmerkittyjen omien tuotemerkkien valikoiman.

TÄSSÄ OSIOSSA:

Kestäväen kehityksen linjaukset	17
Kestävät tuotteet	20
Ihmisoikeuksien edistäminen	22
Hankinnat Suomesta ja muista maista	23
Tavarantoimittajien auditoinnit ja sertifiointit	25

KESTÄVÄÄ HANKINTAA GLOBAALISTI

Edistämme hankintaketjumme vastuullisuutta kestävä kehityksen linjauksilla, tavarantoimittajien tehdasauditoinneilla, vastuullisuus-koulutuksilla ja yhteistyöllä kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Kala- ja äyriäislinjaus

Soijalinjaus

Puu- ja paperilinjaus

SUOMI

Ostot Suomesta*
6,2 miljardia euroa
eli
82,5 %
kaikista ostoista.

Tuottajalle kiitos

Reilun kaupan yhteistyö

Kaakaolinjaus

Lähiuoka-treffit

Puuvilla-
linjaus

Sosiaalisen vastuun auditoinnit tehtailla

Tavarantoimittajien vastuullisuus- koulutukset

Bangladesh Accord

Palmuöljy-
linjaus

* Vuonna 2020 Kesko-konsernin suomalaisten yhtiöiden tavarastot olivat yhteensä 7,5 miljardia euroa. Näistä ostoista 82,5 % tehtiin Suomessa toimivilta tavarantoimittajilta ja 17,5 % muualta.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN LINJAUKSET

VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN:

HANKINTAA OHJAAVAT KESTÄVÄN KEHITYKSEN LINJAUKSET – 1 (3)

TAVOITE

SAAVUTUKSET 2020

Kala- ja äyriäislinjaus

Valikoimissamme ei ole WWF:n Kalaoppaassa punaisella liikennevalolla merkittyjä lajeja. Suosimme valikoimapäätöksissä kestäviä kalakantoja ja MSC- ja ASC-sertifioituja toimittajia.

WWF:n Kalaoppaaseen pohjautuva kala- ja äyriäislinjauksemme on ollut voimassa jo 12 vuoden ajan. Keskon päivittäistavara- ja vähittäismyyntivalikoimassa oli 228 (2019: 200) MSC-sertifioitua kalatuotetta ja 45 (2019: 30) ASC-sertifioitua tuotetta. Kespron HoReCa-valikoimissa oli 215 (2019: 226) MSC-sertifioitua tuotetta ja 24 (2019: 25) ASC-sertifioitua tuotetta. Vuonna 2020 39:llä (2019: 5) K-ruokakaupan kalatiskillä oli kestävä kalastusta ja vesiviljelyä edistävä MSC- ja ASC-jäljitettävyyssertifikaatti.

Palmuöljylinjaus

Vuoteen 2020 mennessä omien elintarviketuotemerkkiemme sisältämä palmuöljy on 100 % vastuullisesti tuotettua (CSPO).

Vuonna 2020 myytyjen Pirkka- ja K-Menu-elintarviketuotteiden palmuöljystä 100 % (2019: 100 %) on vastuullisesti tuotettua palmuöljyä (CSPO), josta erilliskäsiteltyä palmuöljyä (Segregated) 34,4 %, massabalanssipalmuöljyä (Mass Balance) 59,8 % ja RSPO-krediittejä 5,8 %.

Vuonna 2020 myytyjen Kespron Menu-elintarviketuotteiden palmuöljystä 100 % (2019: 100 %) oli vastuullisesti tuotettua palmuöljyä (CSPO), josta fyysisesti jäljitettävää palmuöljyä (Identity Preserved) 0,1 %, erilliskäsiteltyä palmuöljyä (Segregated) 88,2 %, massabalanssipalmuöljyä (Mass Balance) 10,3 % ja RSPO-krediittejä 1,4 %.

Soijalinjaus

Vuoteen 2020 mennessä omien elintarviketuotemerkkiemme soijaperäiset ainesosat ja eläinperäisten tuotteiden tuotannossa käytetty soijarehu on 100 % vastuullisesti tuotettua RTRS-, ProTerra- tai Reilu kauppa -sertifioitua soijaa.

Vuonna 2020 myytyjen Pirkka- ja K-Menu-elintarviketuotteiden ainesosan oleva soija oli 100 % (2019: 100 %) vastuullisesti tuotettua soijaa, josta vajaa kymmenesosa oli ProTerra-sertifioitua ja loput RTRS-kreditoitua.

Vuonna 2020 myytyjen Kespron Menu-elintarvikkeiden ainesosana oleva soija oli 100 % (2019: 100 %) vastuullisesti tuotettua soijaa, josta vajaa kymmenesosa oli RTRS-, ProTerra- tai Reilu Kauppa -sertifioitua ja loput RTRS-kreditoitua.

Vuonna 2020 eläinperäisten Pirkka-, K-Menu- ja Menu-elintarvikkeiden tuotantoon käytetystä soijarehusta noin kaksi kolmasosaa oli tuottajien omien sertifiointimenettelyjen piirissä. Lopulle yhdelle kolmasosalle hankimme itse RTRS-kreditit.

VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN:

HANKINTAA OHJAAVAT KESTÄVÄN KEHITYKSEN LINJAUKSET – 2 (3)

TAVOITE

SAAVUTUKSET 2020

Puu- ja paperilinjaus

Vuoteen 2025 mennessä Keskon valikoimissa olevat puu- ja paperituotteet ovat 100 % kestävää alkuperää.

Puu- ja paperituotteet ovat FSC- tai PEFC- sertifioituja, alkuperä-todennettuja tai kierrätettyä materiaalia. Päivittäistavara-kaupassa linjaus koskee Keskon omia merkkituotteita. Rakentamisen ja talotekniikan kaupassa linjaus koskee kaikkea Keskon toimittamaa puu- ja sahatavaraa.

Rakentamisen ja talotekniikan kaupalla on PEFC-sertifikaatti, joka kattaa kuusi- ja mäntysahatavaran ja niiden jalosteiden sekä MDF-levyjen tukkukaupan Suomessa (prosenttimenetelmä). Vuonna 2020 keskimääräinen PEFC-sertifiointiprosentti oli: mänty 88,3 % (2019: 88,9 %) ja kuusi 82,0 % (83,4 %).

Päivittäistavara-kaupan Pirkka- ja K-Menu-tuotemerkkien puu- ja paperituotteista 36 % (2019: 24 %) sisälsi kestävää raaka-ainetta, joista FSC-sertifioituja tuotteita oli 61 %, PEFC-sertifioituja 36 % ja kierrätetystä materiaalista 3 %. Kespron Menu-tuotemerkin puu- ja paperituotteista 67 % (2019: 31 %) sisälsi kestävää raaka-ainetta, joista FSC-sertifioituja tuotteita oli 73 % ja PEFC-sertifioituja 27 %.

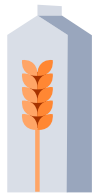
Muovi-linjaus

Vuoden 2025 loppuun mennessä kaikki omien tuotemerkkiemme pakkaukset ovat kierrätettäviä, uudelleen käytettäviä tai biohajoavia.

Tavoitteenamme on vähentää muovin määrää omien tuotemerkkiemme pakkauksissa 20 % vuoden 2025 loppuun mennessä.

Vuoden 2020 loppuun mennessä olemme vähentäneet muovia Keskon päivittäistavara-kaupan omien tuotemerkkien pakkauksissa 8 % vuoden 2019 lähtötasosta. Vuonna 2020 vähensimme muovia 214 tonnia.

Vuoden 2020 toimenpiteistä kerrotaan lisää **Ilmasto ja ympäristö -osiossa**.

Pakkaus-linjaus

Vältämme ylimääräisen pakkausmateriaalin käyttöä ja vähennämme muovin käyttöä pakkauksissamme.

Pakkaustemme tulee olla kierrätettäviä, kompostoituvia tai uudelleen käytettäviä.

Suosimme uusiutuvia pakkausmateriaaleja: kartonkia, paperia, pahvia ja biopohjaisia muoveja.

Puupohjaisissa pakkauksissa suosimme kestävää alkuperää (FSC- tai PEFC-sertifioitua) tai kierrätysmateriaalia olevia ratkaisuja.

Vuoden 2020 aikana teimme pakkaus- ja muovilinjauksen mukaisia pakkauskehitys muutoksia omien tuotemerkkien 77 tuotteen pakkaukseen.

Vuoden 2020 toimenpiteistä kerrotaan lisää **Ilmasto ja ympäristö -osiossa**.

VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN:

HANKINTAA OHJAAVAT KESTÄVÄN KEHITYKSEN LINJAUKSET – 3

	TAVOITE	SAAVUTUKSET 2020
 <p>Eläinsuojelu-linjaus</p>	<p>Valikoimapäätöksiä tehdessämme otamme huomioon tuotantoeläinten hyvinvoinnin. Vuodesta 2026 alkaen emme hyväksy Keskon valikoimiin virikehäkkikananmunia.</p>	<p>Vuonna 2020 myimme noin 250 miljoonaa kananmunaa, joista 54 % (2019: 57 %) oli virikehäkkikananmunia ja 46 % (2019: 43 %) vapaan kanan munia, luomukananmunia ja ulkokananmunia.</p>
 <p>Kaakao-linjaus</p>	<p>Keskon omien tuotemerkkien kaakaojuomissa, suklaamakeistuoiteissa ja suklaaleivontatuotteissa käytetty kaakao on 100 % kestävää alkuperää vuoden 2020 loppuun mennessä. Muiden kaakaota sisältävien omien tuotemerkkien osalta kaakao on 100 % kestävää alkuperää vuoden 2025 loppuun mennessä.</p>	<p>Vuonna 2020 myydyistä Pirkka- ja K-Menu-kaakaojuomista, -suklaamakeistuoiteista ja -suklaaleivontatuotteista 100 % (2019: 78 %) sisälsi kestävää kaakaota. Kestävää kaakaota sisältävistä tuotteista UTZ-sertifioituja oli 89 % ja Reilu kauppa -sertifioituja 11 %. Kespron Menu Reilun kaupan kaakaojuomajauhe oli 100 % (2019: 100 %) kestävää alkuperää.</p>
 <p>Puuvilla-linjaus</p>	<p>Vuoden 2025 loppuun mennessä hankimme kestävämpänä puuvillana 100 % omien vaatteiden ja kodintekstiilien tuotemerkeissä olevasta puuvillasta. Omia vaatteiden ja kodintekstiilien tuotemerkkejä ovat K-Citymarketin mywear-vaatteet ja myhome-kodintekstiilit, Pirkka-sukat sekä K-Raudan PROF-työvaatteet ja Cello-sisustustekstiilit. Kestävämpi puuvilla on sertifioitua luomupuuvillaa, kierrätettyä puuvillaa sekä Better Cotton Initiative -aloitteen ja Reilun kaupan mukaista puuvillaa.</p>	<p>Julkaisimme maaliskuussa 2020 puuvillalinjauksen ja asetimme tavoitteet kestävämmän puuvillan edistämiseksi omien vaatteiden ja kodintekstiilien tuotemerkeissä.</p> <p>Kesko on Better Cotton Initiative (BCI) -aloitteen jäsen maaliskuusta 2020 alkaen. The Better Cotton Initiative (BCI) on kansainvälinen aloite, jonka tavoitteena on tehdä puuvillan tuotannosta parempaa puuvillan tuottajille, ympäristölle ja alan tulevaisuudelle.</p> <p>Vuonna 2020 hankimme kestävämpänä puuvillana 4,8 % omien vaatteidemme ja kodintekstiiliemme tuotemerkeissä olevasta puuvillasta.</p>

KESTÄVÄT TUOTTEET

→ Lue lisää
kestävistä tuotteista

Vuonna 2019 aloitimme laajan työn, jonka tarkoituksena on tunnistaa toimialakohtaisesti ilmaston kannalta kestävä tuote. Määrittelimme kestäviksi sellaiset tuotteet, joiden ilmastovaikutus on verrokkituotetta merkittävästi pienempi tai joilla on merkitystä ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Tavoitteenamme on jatkossa raportoida ja seurata kestävien tuotteiden myyntiä.

PÄIVITTÄISTAVARAKAUPPA

- Keskon kestävä kehityksen hankintalinjausten mukaiset tuotteet
- Vastuullisuussertifioidut ja -merkityt tuotteet
- Kasvipohjaiset tuotteet
- Kiertotaloustuotteet

RAKENTAMISEN JA TALOTEKNIIKAN KAUPPA

- Energiankulutusta ja päästöjä vähentävät tuotteet
- Uusiutuvaa energiaa tuottavat ja jakavat tuotteet
- Vastuullisesti tuotettu puutavara ja puutuotteet
- Terveellisen ja kestävä asuminen mahdollistavat tuotteet

AUTOKAUPPA

- Vähä- ja nollapäästöiset autot
- Kunnostetut alkuperäiset vaihto-osat
- K-Lataus- asemilla sähkö- ja hybridi-autoihin tarjottava uusiutuva sähkö

Kannustamme asiakkaitamme lisäämään kasvisten käyttöä

Vuonna 2017 liityimme mukaan ravitsemussitoumukseen antamalla **kasvissitoumuksella**. Kasvissitoumuksemme kannustaa asiakkaitamme lisäämään kasvisten käyttöä seuraavien vuoteen 2020 asti ulottuvien toimenpiteiden avulla:

- Asetimme tavoitteeksi, että vuoteen 2020 mennessä vegehyllily löytyy vähintään 400 K-ruokakaupasta. Tavoite saavutettiin vuonna 2018. Nykyään kasviproteiinituotteet kuuluvat jokaisen ruokakauppaketjumme ketjuvalikoimiin.

- Järjestämme vuosittain (2018–2020) K-ruokakaupoissa vähintään 250 kasviskampanjaa. Vuonna 2020 järjestimme 313 (2019: 279) kasviskampanjakokonaisuutta, joissa kampanjatuotteiden lukumäärä oli 1 209 (2019: 1 267) kasvituotetta.
- Lisäämme vuoteen 2020 mennessä valikoimiimme vähintään 50 uutta hedelmä- tai vihannestuotetta. Vuoden 2020 aikana valikoimiimme tuli 37 (2019: 73) uutta hedelmä- ja vihannestuotetta. Edellisten kolmen vuoden aikana otimme valikoimiimme yhteensä 152 uutta hedelmä- ja vihannestuotetta.

VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN:

VASTUULLISUUSMERKITYT OMAT TUOTEMERKIT

TAVOITE

Tarjoamme laajan vastuullisuusmerkittyjen omien tuotemerkkien valikoiman.

SAAVUTUKSET 2020

Päivittäistavarakaupan Pirkka ja K-Menu -sarjat:

- 384 (2019: 309) Hyvää Suomesta -merkittyä tuotetta
- 209 (183) Avainlippu-tuotetta
- 152 (201) Luomutuotetta
- 89 (84) Sirkkalehti-merkittyä tuotetta
- 154 (97) Joutsenmerkittyä tuotetta
- 4 (-) EU-kukka-merkittyä tuotetta
- 23 (27) Reilun kaupan tuotetta
- 67 (52) UTZ-sertifioitua tuotetta
- 45 (40) MSC-sertifioitua kalatuotetta
- 8 (4) ASC-sertifioitua kalatuotetta
- 9 (9) Allergiatunnus-tuotetta

Kespron Menu-sarja:

- 32 (4) Hyvää Suomesta -merkittyä tuotetta
- 43 (35) Avainlippu-tuotetta
- 12 (10) Luomutuotetta
- 29 (24) Sirkkalehti-merkittyä tuotetta
- 29 (25) Joutsenmerkittyä tuotetta
- 6 (4) Reilun kaupan tuotetta
- 11 (11) UTZ-sertifioitua tuotetta
- 34 (41) MSC-sertifioitua tuotetta
- 3 (3) ASC-sertifioitua tuotetta
- 1 (1) Allergiatunnus-tuotetta

Rakentamisen ja talotekniikan kaupan Cello, Prof, FXA, GOODIY ja Onnline -sarjat:

- 1 159 (1 027) Avainlippu-tuotetta
- 30 (30) Joutsenmerkittyä tuotetta
- 278 (267) Allergiatunnus-tuotetta
- 130 (61) M1-merkittyä tuotetta

Työ ihmisoikeuksien edistämiseksi

412-1 412-2

Keskon ihmisoikeussitoumuksen mukaisesti Kesko kunnioittaa kaikkia kansainvälisesti tunnustettuja ihmisoikeuksia. Keskon hankintaa ohjaavat Keskon ostotoiminnan eettiset periaatteet, jotka perustuvat Kansainvälisessä Työjärjestössä (ILO) hyväksytyihin työelämän perusoikeuksiin, YK:n ihmisoikeuksien julistukseen ja lapsen oikeuksien yleissopimukseen.

Julkaisimme vuonna 2016 **ihmisoikeuksiin liittyvän sitoumuksen ja vaikutusarvioinnin** YK:n Yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden mukaisesti. Ihmisoikeusarviointi katselmoidaan kolmen vuoden välein vastuullisuuden johtoryhmässä, viimeksi syksyllä 2019.

Ihmisoikeusarvioinnin osana toteutimme vuonna 2016 yhteistyössä Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus SASKin kanssa ihmisoikeuskartoituksen riskimaiden tehtaissa Kiinassa, Intiassa, Bangladeshissa ja Filippiineillä. Teimme SASKin kanssa vuonna 2017 tutkimuksen ihmisoikeuksien toteutumisesta viinirypäleiden hankintaketjuissa Brasiliassa, Intiassa ja Etelä-Amerikassa. Vuonna 2018 teimme laajan selvityksen oman avokadohankintamme vesiriskeistä.

K Code of Conduct -toimintaohjeistuksemme sisältää ihmisoikeusosion. Koko henkilöstölle suunnatun asioita kertaavan K Code of Conduct -verkkokoulutuksen yhtenä teemana on yhdenvertaisuus. Vuoden 2020 loppuun mennessä kertaavan verkkokoulutuksen oli suorittanut 5 221 henkilöä. K Code of Conductin tunnettuutta

edistämme säännöllisesti viestinnällä ja K Code of Conduct -koulutustilaisuuksilla. Konserniohjeistuksen mukaisesti kaikkiin sopimuksiin, joilla Kesko-konsernin yhtiöt hankkivat tuotteita ja palveluita konsernin ulkopuolisilta tahoilta, tulee lisätä K Code of Conduct -toimintaohjetta koskevat sopimuslausekkeet.

Keskossa toimii yhdenvertaisuussuunnitelman mukainen työnantajan, henkilöstön ja työsuojelutoiminnan edustajista koostuva ryhmä, joka käsittelee konsernin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioita. Vuonna 2020 laadimme työryhmän aloitteesta ohjeen siitä, miten reagoida asiakkaan tai työyhteisön jäsenen rasistiseen tai muuten alentavaan puheeseen. Vuonna 2020 toimimme yhtenä Invalidiliiton Sopivaa työtä kaikille -hankkeen pääyhteistyökumppaneista ja olimme mukana erilaisissa hankkeeseen liittyvissä tapahtumissa.

Vuonna 2020 valmistelimme monimuotoisuuden ja mukaan ottamisen ohjelmaa. Sidosryhmäkuulemisten pohjalta valmistelimme ohjelman päätavoitteita ja mahdollisia kehitystoimia monimuotoisemman ja yhdenvertaisemman K:n rakentamiseksi.

Säännöllisesti järjestettävissä vastuullisen hankinnan koulutuksissa käsittelemme ihmisoikeuksien toteutumista globaaleissa hankintaketjuissa. Koulutuksissa käsitellään kestävän kehityksen hankintalinjauksia, riskimaahankinnan varmentamisprosessia, amfori BSCI Code of Conduct -periaatteita ja Keskon hyväksymiä sosiaalisen vastuun auditointijärjestelmiä. Vuonna 2020 pystyimme koronapandemian takia järjestämään vain yhden koulutuksen Kesprossa hankinnan parissa työskenteleville henkilöille.

Hankinnat Suomesta ja muista maista

SUURIN OSA OSTOISTA SUOMALAISILTA TAVARANTOIMITTAJILTA

204-1

Keskon toiminnan tuottamasta taloudellisesta hyödystä pääosan saavat tavarantoimittajat. Kotimaisten tuotteiden ja palveluiden ostaminen tuo taloudellista hyötyä Suomeen ja edistää paikallista työtä.

Kesko arvioi tuottamaansa taloudellista hyötyä raportoimalla ostot toimintamaittain ja yhtiön kotimaan mukaan. **Kesko raportoi myös sekä Keskon että K-kauppioiden suorat tavaraostot Suomessa maakunnittain.**

Keskon toiminnan tuottamasta taloudellisesta hyödystä pääosan – noin 83 % Keskon liikevaihdosta – saavat tavarantoimittajat, joilta vuonna 2020 ostettiin 8,5 miljardilla eurolla. Keskon kaikkien yhtiöiden ostot Suomessa toimivilta tavarantoimittajilta olivat 6,2 miljardia euroa eli 73,4 % (2019: 65,3 %) konsernin kaikista ostoista.

Keskolla oli vuonna 2020 noin 20 400 sellaista tavarantoimittajaa, joilta ostettiin vuoden aikana vähintään 1 000 eurolla. Näistä noin 9 500 toimi Suomessa, noin 8 500 Keskon muissa toimintamaissa ja noin 2 300 muualla.

Kymmenen suurimman tavarantoimittajan osuus konsernin tavaraostoista oli 22,1 % (2019: 21,5 %) ja sadan suurimman 50,1 % (2019: 48,9 %). Kymmenen suurimman joukossa

Keskon ostot vuonna 2020 yhtiöiden kotimaiden ja tavarantoimittajien kotimaiden mukaisesti jaoteltuina

Yhtiön kotimaa	Tavarantoimittajan kotimaa									Yhteensä
	Suomi	Ruotsi	Norja	Viro	Latvia	Liettua	Puola	Valko-Venäjä	Muut maat	
Suomi	6 186	192	12	36	5	12	31	8	1 013	7 495
Ruotsi	9	311	4	4	-	0	1	-	12	341
Norja	0	4	338	-	-	-	-	-	0	343
Viro	6	1	0	14	1	1	2	-	13	37
Latvia	2	0	0	0	10	0	1	-	10	24
Liettua	3	0	0	1	0	10	2	-	11	27
Puola	0	0	0	0	0	0	180	0	5	186
Yhteensä	6 206	510	354	55	15	23	217	8	1 064	8 453

Taulukon luvut eivät pidä sisällään Kesko Senukaita.

Keskon ostot toimintamaittain vuonna 2020

	Tavarantoimittajien toimintamaissa			Tavarantoimittajien muissa maissa		
	Tavarantoimittajien toimintamaissa	Ostot tavarantoimittajilta		Tavarantoimittajien muissa maissa	Ostot tavarantoimittajilta	
	kpl	milj. €	%	kpl	milj. €	%
Suomi	9 340	6 186	82,5	2 316	1 309	17,5
Ruotsi	3 396	311	91,2	251	30	8,8
Norja	1 941	338	98,6	157	5	1,4
Viro	512	14	37,8	260	23	62,2
Latvia	425	10	39,8	252	15	60,2
Liettua	369	10	36,5	167	17	63,5
Puola	970	180	96,6	57	6	3,4
Yhteensä	16 953	7 048	83,4	3 460	1 405	16,6

Taulukon luvut eivät pidä sisällään Kesko Senukaita.

oli seitsemän suomalaista elintarvikealan yritystä, kaksi Suomessa toimivaa tuontiyritystä ja yksi saksalainen autovalmistaja.

Kesko-konsernin suomalaisten yhtiöiden tavaraostot olivat yhteensä 7,5 miljardia euroa. Näistä ostoista 82,5 % tehtiin Suomessa toimivilta tavarantoimittajilta ja 17,5 % muualta. Osa Suomessa toimivista tavarantoimittajista on maahantuontiyrityksiä, joiden toimittamien tavaroiden alkuperää ei voida tilastoida luotettavasti.

TUEMME SUOMALAISTA TYÖTÄ JA TUOTANTOA

Kotimaisilla ruoantuottajilla on keskeinen rooli K-ryhmän päivittäistavarakaupassa. Haluamme edesauttaa suomalaisten pientuottajien menestymistä ja vauhdittaa lähituotteiden pääsyä kaupan hyllyille. Korona-aikana pientuottajien tukeminen nähdään entistäkin tärkeämmäksi.

K-ruokakaupat ovat pientuottajille merkittävä kauppakumppani, sillä paikalliset K-kauppiat voivat ostaa tuotteita suoraan tuottajilta kauppansa valikoimaan.

K-ryhmän omaan Pirkka-sarjaan valitaan aina ensisijaisesti suomalaisia tuotteita edellyttäen, että laatu- ja hintaperusteet täyttyvät. Tuoteryhmiä, joissa Pirkka on 100 % suomalainen, ovat esimerkiksi maidot ja maitojuomat, tuoreet lihatuotteet sekä kananmunat. Pirkka on Suomessa merkittävä työllistäjä, sillä Pirkka-tuotteita valmistetaan lähes 200 yrityksessä eri puolilla maata. Pirkka tarjoaa monelle pienelle suomalaiselle yritykselle mahdollisuuden saada tuotteet valtakunnallisesti myyntiin ja kasvattaa tuotantoaan hallitusti.

Tuottajalle kiitos -ohjelma on yksi keinoista, joilla K-ryhmä tukee suomalaista maataloutta. Tuottajalle kiitos -ohjelman

tarkoituksena on lisätä suomalaisen ruoan ja sen tuottajien arvostusta. Ohjelmassa on mukana 28 kumppania ja lähes 100 tuotetta. Toimintamallissa tuotteiden kuluttajahinta voi olla hieman korkeampi, mikä osaltaan mahdollistaa K-ryhmän tuottajille maksaman ylimääräisen tuen. Lisäosuus tilitetään suoraan tuottajille. Vuosina 2015–2020 Tuottajalle kiitos -tuotteilla on kertynyt viljelijöille maksettavaa lisäosuutta yhteensä yli 4,8 miljoonaa euroa.

Keväällä 2020 K-ryhmän päivittäistavarakauppa ja K-Rauta, Suomalaisen Työn Liitto ja yli 150 elintarvike- ja käyttötavarayritystä yhdessä Ruokatieto yhdistys ry:n ja Kotimaiset kasvikset ry:n kanssa käynnistivät **Ole osa hyvän ketjua -kampanjan**, jolla haluttiin muistuttaa kaikkien osapuolien eli kaupan, tavarantoimittajien, valmistajien, kuluttajien ja ostajien tärkeästä roolista suomalaisen työn tukemisessa.

Vuonna 2020 koronapandemia vahvisti kotimaisten tuotteiden arvostusta, mikä näkyi alkuperämerkittyjen tuotteiden - Hyvää Suomesta -merkittyjen tuotteiden, Avainlippu-tuotteiden ja Sirkkalehti-tuotteiden - myynnin kasvuna ruokakaupassa ja kotimaisten tuotteiden myynnin kasvuna rautakaupassa.

Lähiruoan tietä kaupan hyllyille on viime vuosina vauhditettu K-ryhmässä Lähiruokatrefeilla eri puolilla Suomea. K-ryhmän ja Ruokatiedon järjestämät tapahtumat tuovat yhteen kauppiat ja pientuottajat. Vuonna 2020 Lähiruokatrefejä ei järjestetty koronatilanteen vuoksi.

VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN: PAIKALLINEN TUOTANTO

TAVOITE	SAAVUTUKSET 2020	SUUNNITELMAT 2021
Tuemme paikallisia tuottajia	K-kauppioiden suorat ostot Suomen maakunnista olivat yhteensä 580,4 miljoonaa euroa. Vuosina 2015-2020 Tuottajalle kiitos -tuotteilla on kertynyt viljelijöille maksettavaa lisäosuutta yhteensä yli 4,8 miljoonaa euroa.	Olemme mukana suomalaista työtä tukevassa Teet hyvää ostamalla suomalaista ja Rakennat hyvää ostamalla suomalaista -kampanjassa, joka on jatkoa vuoden 2020 Ole osa hyvän ketjua -kampanjaa.

Työ globaalien hankintaketjujen läpinäkyvyyden edistämiseksi

414-1 414-2

Kesko kiinnittää erityistä huomiota hankintaketjuna ihmisoikeuskysymyksiin ja työoloihin maissa, joissa riskit ihmisoikeusloukkauksille ovat suurimmat. Hyödynnämme hankintamaiden riskiarvioinnissa **amforin riskimaaluokitusta**, joka perustuu Maailmanpankin julkaisemiin Worldwide Governance -indikaattoreihin.

Vuonna 2020 suorat ostot riskimaiden tavarantoimittajilta olivat yhteensä 105 miljoonaa euroa (2019: 104 miljoonaa euroa) eli noin 1,2 % (2019: 1,1 %) Keskon kaikista ostoista. Suoran riskimaatuonnin osuus Keskon tuonnista Suomeen oli noin 13,6 % (2019: 13,9 %). Luvut koskevat suoria ostoja Suomesta; muiden toimintamaiden suoraa riskimaatuontia ei ole tilastoitu.

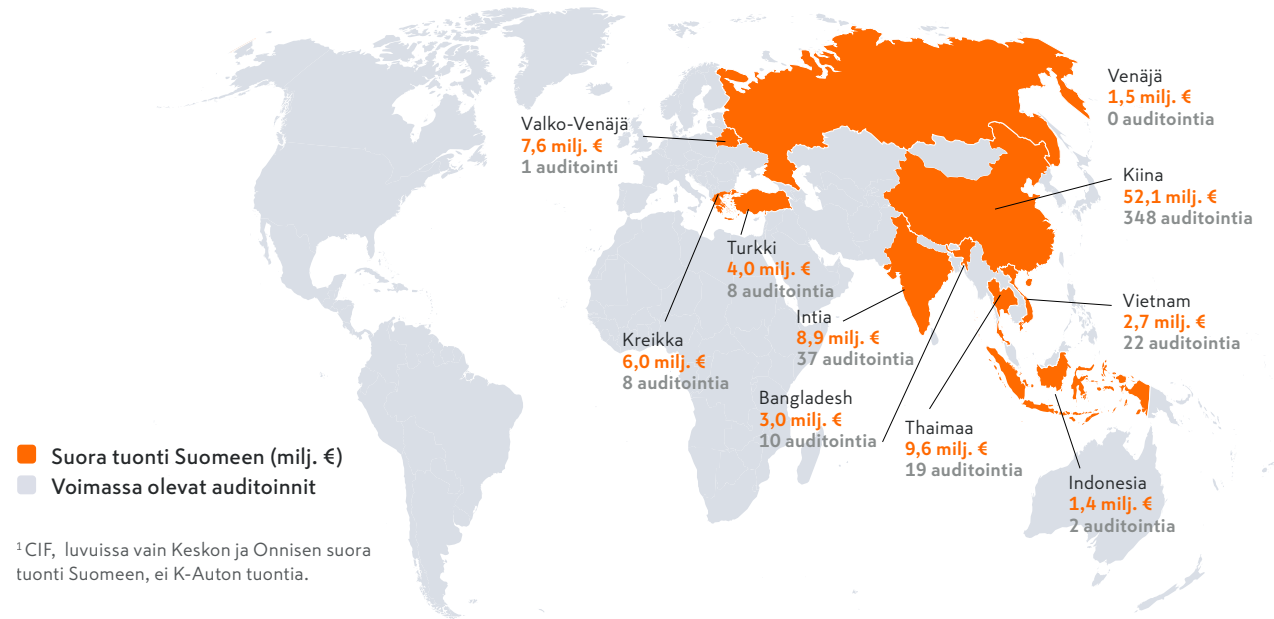
Julkaisemme riskimaissa sijaitsevat omien tuotemerkkien ja oman maahantuonnin vaatteiden, asusteiden, kenkien ja laukkujen valmistustehtaat ja tehtaiden osoitteet **verkkosivuillamme** vuosittain toimitusketjun läpinäkyvyyden edistämiseksi.

Tavarantoimittajien auditoinnit ja sertifiointit

Riskimaatoimittajien sosiaalisen vastuun arviointi

Kesko on kestävää liiketoimintaa edistävän amfori-järjestön jäsen. Edistämme hankintaketjumme sosiaalista vastuuta amfori BSCI:n avulla. Hyödynnämme riskimaatoimittajien arvioinnissa kansainvälisiä

Keskon suoran tuonnin ja sosiaalisen vastuun auditointien määrä, 10 suurinta riskituontimaata¹

sosiaalisen vastuun auditointi- ja sertifiointijärjestelmiä, ensisijaisesti amfori BSCI -auditointia. Kesko on sitoutunut edistämään amfori BSCI Code of Conductin periaatteita hankintaketjussaan. Konserniohjeistuksen mukaisesti tavarantoimittajasopimukseen tulee lisätä amfori BSCI Code of Conduct -toimintaohjetta koskevat sopimuslausekkeet.

Hyväksymme myös muita **sosiaalisen vastuun arviointijärjestelmiä**, jos niiden kriteerit vastaavat amfori BSCI -auditoinnin tasoa ja auditoinnin on suorittanut riippumaton osapuoli. Osana Keskon päivittäistavarakaupan ja ICA Global Sourcingin hankintayhteistyötä Kesko hyväksyy

myös ICA Social Audit -auditoinnin. Tällöin edellytämme tavarantoimittajan siirtymistä muun Keskon hyväksymän kolmannen osapuolen suorittaman auditoinnin piiriin viimeistään kahden ICA Social Audit -auditoinnin jälkeen.

Periaatteenamme on tehdä yhteistyötä vain sellaisten riskimaatavarantoimittajien kanssa, jotka ovat sosiaalisen vastuun auditointien piirissä tai käynnistävät prosessin yhteistyön alkaessa. Keskon päivittäistavarakauppa sekä rakentamisen ja talotekniikan kauppa edellyttävät, että kaikilla niiden riskimaatoimittajilla on hyväksytty auditointi yhteistyön alkaessa.

Osa Keskon tavarantoimittajista on myös itse amforin jäseniä ja edistää amfori BSCI -auditointeja omassa toimitusketjussaan.

amfori BSCI -auditointien tulokset

Vuoden 2020 aikana yhteensä 210:lle (2019: 180) Keskon tavarantoimittajien tehtaalle tai viljelmälle tehtiin täysi amfori BSCI -auditointi. Lisäksi 117:lle (2019: 172) tavarantoimittajien tehtaalle tai viljelmälle suoritettiin amfori BSCI -seuranta-auditointi. Keväällä 2020 amfori BSCI -auditointien voimassaoloaikaa pidennettiin kolmella kuukaudella koronapandemian takia.

Keskon tavarantoimittajien tehtaiden ja viljelmien amfori BSCI -auditointien tulokset vuodelta 2020 on esitetty sivulla 27. Eniten puutteita auditoinneissa esiintyi työaikasäännösten noudattamiseen, tehtaan johtamiskäytäntöihin ja työntekijöiden suojeluun liittyvissä asioissa. Korjaustoimenpiteet ja niiden seuranta sisältyvät auditointiprosessiin.

Amfori BSCI -toimintamallin mukaan tehtaalle suoritetaan kahden vuoden välein täysi auditointi, jossa jokainen auditointiprotokollan osa-alue arvioidaan. Jos tehtaan auditointitulokset on C, D tai E, tulee tehtaalla järjestää 12 kuukauden sisällä seuranta-auditointi, jossa arvioidaan täydessä auditoinnissa löytyneet puutteet ja niiden korjaustoimenpiteet.

Kesko ei lopeta yhteistyötä tavarantoimittajan kanssa, jos tavarantoimittaja sitoutuu auditointiraportissa määriteltyjen epäkohtien korjaamiseen. Vuonna 2020 jouduimme lopettamaan yhteistyön kuuden (2019: 9) tehtaan kanssa, koska emme päässeet tehtaiden kanssa yksimielisyyteen tarvittavista korjaavista toimenpiteistä.

VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN: TOIMITUSKETJU

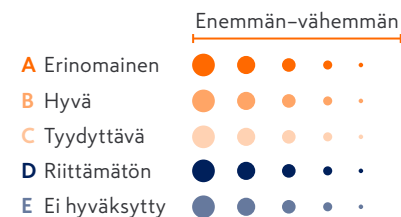
TAVOITE	SAAVUTUKSET 2020
Oman suoran riskimaatuonnin tuotannon sosiaalinen vastuu on varmennettu.	Yhteensä 210:lle (2019: 180) Keskon riskimaatoimittajien tehtaalle tai viljelmälle tehtiin täysi amfori BSCI -auditointi. Lisäksi 117:lle (2019: 172) tavarantoimittajien tehtaalle tai viljelmälle suoritettiin amfori BSCI -seuranta-auditointi. Vuoden 2020 alussa Keskon riskimaatavarantoimittajilla oli yhteensä 613 (2019: 733) voimassa olevaa sosiaalisen vastuun auditointia.
Varmennamme omien tuotemerkkien, Pirkka- ja K-Menu-elintarvikkeiden, ainesosien (tier 2-3) vastuullisuuden.	Vuosina 2015-2018 Pirkka- ja K-Menu-elintarviketuotteiden ainesosien alkuperän selvitystyö ja riskianalyysi tehtiin yhteensä yli kahdelle tuhannelle omien tuotemerkkien elintarviketuotteelle. Vuonna 2019 muokkasimme ainesosien riskianalyysiä ja keskityimme riskianalysissä riskimaaperäisiin pääainesosiin Pirkka- ja K-Menu-elintarviketuotteissa.

Riskimaatavarantoimittajien sosiaalisen vastuun auditoinnit ja sertifiointit

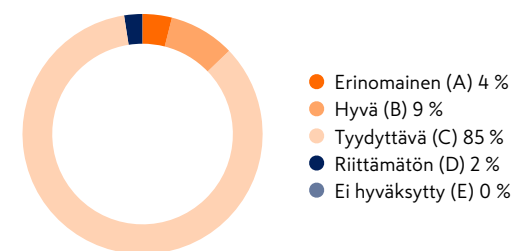
Sosiaalisen vastuun arviointijärjestelmä	Voimassa 1.1.2021, kpl	Voimassa 1.1.2020, kpl
amfori BSCI	339	347
SMETA	115	177
SIZA	59	100
SA8000	16	15
Reilu kauppa	29	28
Rainforest Alliance	20	22
Fair for Life	2	4
For Life	14	10
ICA Social Audit	12	22
ICTI	6	8
WRAP	1	0

amfori BSCI -auditointitulosten jakauma osa-alueittain 2020, täydet auditoinnit

Täydet auditoinnit	A		B		C		D		E	
	Erinomainen		Hyvä		Tyydyttävä		Riittämätön		Ei hyväksytty	
Sosiaalinen laadunvalvontajärjestelmä ja kerrannaisvaikutukset	●	4 %	●	12 %	●	12 %	●	71 %	●	1 %
Työntekijöiden osallistuminen ja suojelu	●	52 %	●	30 %	●	18 %				
Järjestäytymis- ja neuvotteluoikeus	●	98 %	●	2 %						
Syrjintäkielto	●	94 %	●	5 %	●	1 %				
Oikeudenmukainen korvaus	●	42 %	●	51 %	●	7 %				
Kohtuulliset työajat	●	17 %			●	6 %	●	77 %		
Työterveys ja -turvallisuus	●	68 %	●	24 %	●	1 %	●	6 %	●	1 %
Lapsityön kieltäminen	●	100 %								
Nuorten työntekijöiden erityinen suojelu	●	100 %								
Epävakaisten työsuhteiden kieltäminen	●	92 %	●	7 %			●	1 %		
Pakkotyön kieltäminen	●	99 %	●	1 %						
Ympäristön suojelu	●	78 %	●	12 %	●	10 %				
Eettinen liiketoiminta	●	86 %	●	14 %						

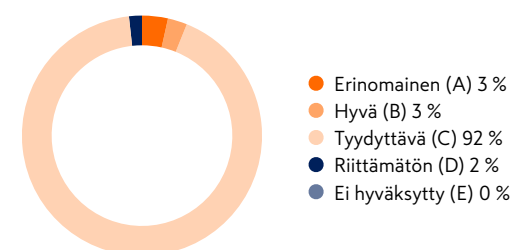
amfori BSCI -auditointitulokset 2020, täydet auditoinnit

Seuranta-auditoinnit

Sosiaalinen laadunvalvontajärjestelmä ja kerrannaisvaikutukset	●	2 %	●	8 %	●	7 %	●	83 %		
Työntekijöiden osallistuminen ja suojelu	●	55 %	●	28 %	●	16 %	●	1 %		
Järjestäytymis- ja neuvotteluoikeus	●	99 %	●	1 %						
Syrjintäkielto	●	94 %	●	3 %	●	3 %				
Oikeudenmukainen korvaus	●	38 %	●	57 %	●	4 %	●	1 %		
Kohtuulliset työajat	●	9 %			●	3 %	●	86 %	●	2 %
Työterveys ja -turvallisuus	●	74 %	●	20 %	●	2 %	●	3 %	●	1 %
Lapsityön kieltäminen	●	100 %								
Nuorten työntekijöiden erityinen suojelu	●	100 %								
Epävakaisten työsuhteiden kieltäminen	●	95 %	●	5 %						
Pakkotyön kieltäminen	●	100 %								
Ympäristön suojelu	●	79 %	●	15 %	●	6 %				
Eettinen liiketoiminta	●	96 %	●	3 %	●	1 %				

amfori BSCI -auditointitulokset 2020, seuranta-auditoinnit

Niiden toimittajien osalta, joille on suoritettu useampi kuin yksi amfori BSCI -auditointi vuoden 2020 aikana, esitetään ainoastaan viimeisimmän auditoinnin tulos.

Tavarantoimittajien vastuullisuuskoulutukset

Tavarantoimittajien vastuullisuustietoisuuden lisääminen on tärkeää hankintaketjujen sosiaalisen vastuun edistämiseksi. Järjestämme vuosittain tavarantoimittajille vastuullisuuskoulutusta sekä itse että yhteistyökumppaneiden kautta. Vuonna 2020 koronapandemian takia koulutuksia kyettiin järjestämään tavallista vähemmän.

Osana ICA Global Sourcing (IGS) -hankintayhteistyötä Kesko ja IGS järjestivät vuonna 2020 riskimaiden tavarantoimittajille kymmenen BSCI-vaatimukseen ja kolme BEPI-vaatimukseen liittyvää koulutusta.

Bangladesh Accord

Kesko on mukana Bangladesh Accord -sopimuksessa. Accord on Fire and Building Safety in Bangladesh -sopimuksen tavoitteena on tarkastusten, koulutuksen ja korjaustoimien avulla parantaa Bangladeshin vaatetehtaiden sähkö-, palo- ja rakennusturvallisuutta. Kesko edellyttää, että K-Citymarketin mywear-merkin vaatteita valmistavat bangladeshilaiset tehtaat ovat mukana Accord-prosessissa. Vuonna 2020 viisi (2019: 6) K-Citymarketin mywear-merkin bangladeshilaista vaatetehdasta oli mukana Accord-prosessissa.

Reilun kaupan lisällä kehitetään paikallisyhteisöjä

Keskon päivittäistavarakaupan valikoimissa on ollut Reilun kaupan tuotteita vuodesta 1999 alkaen. Vuoden 2020 aikana Keskon päivittäistavarakaupan vähittäismyyntivalikoimissa oli 260 Reilun kaupan tuotetta, joista Pirkka-tuotteita oli 23 (2019: 27). Kespron valikoimissa Reilun kaupan tuotteita oli 91, joista Kespron Menu-tuotteita oli 6 (2019: 4). K-ruokakauppojen myymistä Reilun kaupan tuotteista on kertynyt paikallisyhteisöjen sosiaalisiin kehityshankkeisiin tarkoitettua Reilun kaupan lisää vuosina 2009–2020 yhteensä yli kuusi miljoonaa euroa. Vuonna 2020 K-ruokakauppojen ja Kespron myymistä tuotteista kertyi Reilun kaupan lisää 935 784 euroa (2019: 964 807 euroa).

Eniten Reilun kaupan lisää kertyi Reilun kaupan kukkien, jäätelön ja banaanien myynnistä. Reilun kaupan lisällä on paikallisyhteisöissä muun muassa kunnostettu ja laajennettu koulua ja päiväkotia sekä hankittu keittiötarvikkeita.

Reilun kaupan lisästä myönnetään esimerkiksi Oserianin kukkatilalla stipendejä oppilaille lukiota ja korkeakouluja varten. Oserianin kukkatila on osallistunut Naivashan äitiyssairaalan rakentamiseen. Oserianin Reilun kaupan palkkiokomitea (FPC) korvaa työntekijöiden ja heidän perheidensä sairaanhoidon kustannukset ja ylläpitää ympäri vuorokauden toimivaa ambulanssipalvelua. Osa tilasta on luonnonsuojelualuetta.

TAVARANTOIMITTAJIEN YMPÄRISTÖARVIOINTI

308-1

Vuonna 2020 liityimme CDP:n Supply Chain -ohjelmaan ja haastamme tavarantoimittajiamme tekemään päästövähennyksiä. Pyydämme vuosittain tavarantoimittajiamme raportoimaan ilmastotavoitteistaan ja -toimistaan CDP:n Climate Change -kyselyn kautta.

Vuonna 2020 rakentamisen ja talotekniikan kaupan Shanghaissa sijaitseva hankintatoimisto KOPO (Kesko Onninen Purchasing Office) suoritti 54 tavarantoimittajalle auditoinnin, jonka osa-alueena on ympäristöjohtaminen ja ISO 14001 -ympäristöjärjestelmä. Vuoden 2020 lopussa ISO 14001 -sertifiointi oli voimassa 50 tavarantoimittajalla.

Osana IGS (ICA Global Sourcing) -hankintayhteistyötä on käytössä IGS Environmental Assessment -ympäristöarviointi, jossa tavarantoimittajilta kysytään energiankulutuksesta, -lähteistä ja energiankulutuksen vähentämistoimista. Vuonna 2020 IGS Environmental Assessment -ympäristöarviointi suoritettiin 11 tavarantoimittajalle.

Osallistumme amfori BEPI -ohjelmaan, jonka tavoite on kehittää riskimaatavarantoimittajien ympäristöjohtamista. Vuoden 2020 lopussa amfori BEPI -prosessissa oli mukana 19 riskimaatavarantoimittajiamme. Kolmannen osapuolen suorittaman BEPI-arvioinnin oli läpäissyt hyväksytysti yksi tavarantoimittaja.

LÄHDE TUOTTEIDEN JÄLJILLE

Yrityksiltä odotetaan entistä avoimempaa tietoa siitä, mistä tuotteet ovat kotoisin, miten tehtaiden ja tilojen työoloja valvotaan ja miten tuotteiden ympäristövaikutukset minimoidaan.

Lisätäksemme toimitusketjumme läpinäkyvyyttä julkaisimme syysyllä 2020 Tuotteiden jäljillä -sivuston, jossa kerromme tuotteiden alkuperästä ja reitistä K-kaupan hyllylle.

Kerromme sivustolla alkuvaiheessa kaikkien Pirkka- ja K-Menu-tonnikalasäilykkeiden sekä Pirkka Reilun kaupan ruusujen alkuperästä ja reitistä K-kaupan hyllylle. Suomalaisista tuotteista avaamme ensimmäisenä PROF Timber -puutavaran matkan metsästä sahoille ja edelleen K-Rautoihin. Jatkossa sivustolle on tarkoitus lisätä asiakkaita ja muita sidosryhmiä erityisen paljon kiinnostavia tuotteita.

Tuotteiden jäljillä -sivuston tuotteet ovat K-ryhmän omien merkkien tuotteita. Valitsemme sivustolle erityisesti tuotteita, joiden raaka-aineiden kestävään tuotantoon liittyy haasteita ja joiden hankintaa ohjataan K-ryhmän kestävä kehityksen linjauksilla.

→ Lue lisää kesko.fi/jaljilla

HUOLEHDIMME ASIAKKAIDEMME TERVEYDESTÄ JA TURVALLISUUDESTA

416-1, 416-2

Laatu ja tuotekehitys -yksikkömme vastaa tuotteiden terveys- ja turvallisuusvaikutusten arvioinnista. Edellytämme, että omien elintarviketuotemerkkiemme valmistajilla on kansainvälinen tuoteturvallisuuden varmentava sertifiointi. Hyväksymme muun muassa seuraavat standardit: BRC, IFS, FSSC 22000 ja GlobalGAP. Vuonna 2020 sertifioituja tavarantoimittajia oli 517 kpl (2019: 605 kpl).

Tuotenäytteitä tutkimme 6 440 kappaletta (2019: 7 405). Näytteistä lähes 4 000 liittyi omien merkkien tuotekehitykseen. Omavalvontanäytteitä tutkimme 2 113 kappaletta (2019: 2 478).

Ravitsemukseen, ylipainoon ja lihavuuteen liittyviä terveyskysymyksiä koskevan **EY:n valkoisen kirjan** kannustamana vähensimme yli 150 Pirkka-tuotteesta sokeria, tyydyttynyttä rasvaa ja suolaa vuosina 2007–2013. Uusissa Pirkka-tuotteissa huomioimme terveellisyyskriteerit jo tuotekehitysvaiheessa.

Valtion ravitsemusneuvottelukunta julkaisi vuonna 2017 **Ravitsemussitoumus**-toimintamallin. Se on Suomen toimenpide EU:n **Roadmap for Action on Food Product Improvement** -viitekehyksen reformulaatio-ohjelmaan osallistumiseksi.

Rakentamisen ja talontekniikan kaupan omien tuotemerkkien tuotteille tehtiin vuonna 2020 laaja

tuoteturvallisuuden riskinarviointi. Arviointi kattaa kaikki ne tuotekategoriat, joissa on omia tuotemerkkejä.

Valvomme tuoteturvallisuutta

Elintarvikeväarennöksiin varaudumme VACCP-suunnitelmamme mukaisesti (Vulnerability Assessment and Critical Control Points). VACCP-suunnitelmassa on arviointi elintarvikeväarennösten esiintymisen todennäköisyydestä sekä valvontasuunnitelma väarennöksiltä suojautumiseksi. Kriittisiksi kontrollipisteiksi tunnistetuille tuoteryhmille tehdään normaalien tuote- ja tavarantoimittajavarmistusten lisäksi säännöllistä, väarennöksiä kontrolloivaa analyttistä seurantaa.

Päivittäistavarakaupassa teimme 165 tuotteiden takaisinvetoa vuonna 2020 (2019: 156). Näistä 42 koski omia tuotemerkkejämme (2019: 39). Muissa tapauksissa tuotetutkimusyksikkömme avusti tuotteiden valmistajia takaisinvedossa. Julkisia takaisinvetoja, jolloin tuotevialla tai -virheellä voi olla terveydellisiä vaikutuksia, oli omien tuotemerkkiemme osalta vuoden 2020 aikana kuusi (2019: 2).

Rakentamisen ja talontekniikan kaupassa teimme vuonna 2020 K-Raudan toimialalla kaksi takaisinvetoa (2019: 7). Onnisen toimialalla ei vuonna 2020 ollut yhtään takaisinvetoa (2019: 1).

Ajoneuvon valmistajan on käynnistettävä takaisinkutsukampanja, jos sen valmistamassa

Lue koronatoimenpiteistä kesko.fi/korona

ajoneuvomallissa tai sen osassa havaitaan korjaamista vaativa vakava virhe tai poikkeama. Vakavaksi luokiteltu virhe tai poikkeama aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle tai huomattavaa haittaa ympäristölle tai terveydelle. Lähtökohtaisesti tällainen vika tai puute johtaisi ajoneuvon hylkäämiseen määräaikaikatsastuksessa.

Vuonna 2020 K-Auton edustamilla merkeillä (Volkswagenin henkilö- ja hyötyautot, Audi, SEAT, CUPRA, Porsche ja MAN) alkoi yhteensä 47 (2019: 57) takaisinkutsukampanjaa.

Vuoden 2020 aikana ei ollut tuotteen terveellisyyteen tai turvallisuuteen liittyviä oikeustoimia tai sakkoja.

MARKKINOINTIVIESTITÄ JA TUOTEINFORMAATIO

Pakkausmerkinnät auttavat kuluttajia vastuullisten valintojen tekemisessä

417-1

Noudatamme omien tuotemerkkiemme ja omien maahantuontituotteidemme osalta pakkausmerkintöihin liittyvää lainsäädäntöä. Keskeisiä säädöksiä ovat muun muassa:

- elintarvikkeiden pakkausmerkinnät: Elintarviketietoasetus EY 1169/2011 ja sitä täydentävät säädökset
- kulutustavaroiden turvalliseen käyttöön liittyvät pakkausmerkinnät: Yleinen tuoteturvallisuudirektiivi 2001/95/EY (ja siihen liittyvä vastaava kansallinen lainsäädäntö Keskon toimintamaissa)
- kemikaalien varoitusmerkinnät: Kemikaalien luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta säättävä CLP-asetus EY 1272/2008

- sähkölaitteiden merkinnät: lukuisia tuoteryhmäkohtaisia direktiivejä (ja niihin liittyvä vastaava kansallinen lainsäädäntö Keskon toimintamaissa)
- lelujen merkinnät: Lelujen turvallisuusdirektiivi 2009/48/EY (ja siihen liittyvä vastaava kansallinen lainsäädäntö Keskon toimintamaissa)
- kosmeettisten valmisteiden pakkausmerkinnät: Asetus kosmeettisista valmisteista EY 1223/2009

Merkitsemme kaikkiin kotimaisiin Pirkka-tuotteisiin ja kaikkiin K-Menu-tuotteisiin valmistajan nimen ja paikkakunnan. Ulkomaisiin Pirkka-tuotteisiin merkitsemme valmistusmaan. Kaikkiin K-Citymarketin sekä Keskon rakentamisen ja talotekniikan kaupan omien tuotemerkkien tuotteisiin merkitsemme alkuperämaan.

Lihan alkuperämaan merkitsemme asetuksen EY 1337/2013 mukaisesti. Elintarvikkeen ainesosana olevan lihan ja maidon merkitsemme kansallisen asetuksen MMM 218/2017 mukaisesti. Lisäämme omien elintarviketuotemerkkiemme tuotteisiin pääainesosan alkuperän EU:n toimeenpanoasetuksen 2018/775 mukaisesti. Asetuksen soveltaminen alkoi 1.4.2020. Koska tämä pakkausten uusiminen koskee noin 3 200 tuotetta, on se vielä osittain kesken.

Lakisääteisten pakkausmerkintöjen lisäksi liitämme omien tuotemerkkiemme tuotteisiin vapaaehtoisia merkintöjä, jotka kertovat tuotteen vastuullisuudesta. Näitä ovat muun

muassa luomu- ja ympäristömerkinnät sekä sosiaalisesta vastuullisuudesta kertovat merkinnät.

Päivittäistavara-kaupan omien tuotemerkkiemme tuotteisiin merkitsemme pakkausten materiaalitunnukset. Vuoden 2020 aikana jatkoimme sanallisten lajitteluohjeiden lisäämistä pakkauksiimme. Nämä merkinnät tullaan lisäämään kaikkiin pakkauksiimme, jotta kuluttajien olisi helpompi lajitella pakkausjäte oikein.

Ympäristölle vaarallisiin kemikaaleihin merkitsemme CLP-asetuksen mukaisen varoitusmerkinnän.

Jos tuotteessa on pakkausmerkintävirhe, poistamme sen myynnistä

417-2

Vuonna 2020 virheellisestä pakkausmerkinnästä johtuvia Keskon omien tuotemerkkien tuotteiden takaisin vetoja oli yhdeksän (2019: 4).

Noudatamme hyviä markkinointitapoja

417-3

Mainonnan eettisen neuvoston käsiteltävänä ei ollut vuonna 2020 yhtään Keskon tai sen tytäryhtiön mainosta, eikä vuoden aikana ollut raportoitavia lainsäädännön tai vapaaehtoisten periaatteiden rikkomuksia.

Vastuullista alkoholin ja tupakan myyntiä

Lain mukaan saamme myydä vähittäiskaupoissamme enintään 5,5 til-% alkoholijuomia sekä tupakkatuotteita. Myynti edellyttää myymäläkohtaisia viranomaislupia. Laki kieltää näiden tuotteiden myynnin alle 18-vuotiaille.

Alkoholijuomia ja tupakkaa myydessämme tarkistamme iän kaikilta asiakkailtamme, jotka vaikuttavat alle 30-vuotiailta. Näin pyrimme varmistamaan, ettemme myy alkoholia tai tupakkaa alaikäisille. Vuonna 2020 kassahenkilöstömme varmisti iän 2 812 016:lta (2019: 3 252 195) alkoholijuomia ja 1 429 342:lta (2019: 1 711 473) tupakkaa ostavalta asiakkaalta. Näiden tarkistusten perusteella jouduimme kieltäytymään 15 949 kertaa (2019: 24 854) alkoholin ja 9 252 kertaa (2019: 15 657) tupakan myynnistä.

Kassahenkilöstömme suorittaa ikärajaopastuskoulutuksen ja -testauksen. Ikärajaopastuksen koulutusosio sisältää perustietoa myynnin ikärajoituksista sekä erilaisia tilannekuvauksia ja -harjoituksia. Passin saamisen edellytys on hyväksytysti suoritettu lopputesti.

ILMASTO JA YMPÄRISTÖ

Sitoudumme Pariisin ilmastopimuksen tavoitteisiin hillitä ilmastonmuutosta. Tavoitteenamme on olla hiilineutraali K-ryhmä vuonna 2025 ja saada oman toimintamme ja kuljetustemme päästöt noltaan vuoteen 2030 mennessä.

Pienennämme päästöjä lisäämällä uusiutuvan energian käyttöä ja parantamalla energiatehokkuuttamme.

Edistämme luonnonvarojen kestäväää käyttöä toimitusketjuissamme.

Vähennämme ruokahävikkiä yhteistyössä elintarvikeketjun kanssa alkutuotannosta kauppaan asti.

Kannustamme asiakkaitamme ja yhteistyökumppaneitamme pienentämään omia ympäristövaikutuksiaan.

TÄSSÄ OSIOSSA:

Hiilineutraali K 2025	33
Uusiutuva energia ja energiatehokkuus	37
Päästöt	40
Vesi	45
Luonnon monimuotoisuus	46
Kiertotalous ja jätehuolto	50
Ruokahävikki	53

EDISTÄMME NÄITÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEITA:

Hiilineutraali K 2025

K-ryhmän kaikilla toimialoilla on mahdollisuus tarjota asiakkailleen ratkaisuja ilmastovaikutusten pienentämiseksi, sillä asuminen, ruoka ja liikkuminen ovat suurimmat yksityisen kulutuksen kasvihuonekaasupäästöjen aiheuttajat.

K-ryhmän tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2025. Vähennämme päästöjä systemaattisesti siten, että oma toimintamme ja kuljetukset ovat päästöttömiä vuoteen 2030 mennessä. Vuosien 2025–2030 aikana kompensoimme tuolloin jäljellä olevat päästöt. Tähtäämme siihen, että kompensatiosta voidaan lopulta luopua ja oma toimintamme on päästötöntä vuoteen 2030 mennessä.

Keskon oman toiminnan suurimmat päästöt syntyvät kiinteistöjen kuluttamasta sähköstä ja lämmöstä sekä kuljetusten polttoaineenkulutuksesta. Keskeisiä keinoja nollapäästöihin pääsemiseksi ovat uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön ja lämmön lisääminen sekä biopolttoaineisiin siirtyminen kotimaan kuljetuksissa.

Keskon hankkima sähkö K-kauppoihin ja muihin Keskon kiinteistöihin Suomessa on ollut 100 % uusiutuvalla energialla tuotettua sähköä vuodesta 2017. Tavoitteena on lisätä uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön ja lämmön osuutta myös muissa toimintamaissa ja kauppiaiden omissa energianhankinnoissa.

Vuonna 2020 etenimme kohti hiilineutraalia K-ryhmää monin toimenpitein. Energianerokas lämmönkierrätysjärjestelmä on asennettu jo noin 20 K-ruokakauppaan. Otimme käyttöön ensimmäiset kaksi täyssähkökuorma-autoa pääkaupunkiseudun kuljetuksissa.

K-ryhmä kannustaa myös tavarantoimittajiaan, koko toimitusketjuun ja asiakkaitaan päästöjen vähennystoimiin.

Tavoitteenamme on, että kahdelle kolmasosalle suorien tavarantoimittajien päästöistä tulee olla asetettuna vähennystavoitteet vuoteen 2025 mennessä. Vuonna 2020 liityimme CDP:n Supply Chain -ohjelmaan ja haastamme tavarantoimittajiamme tekemään päästövähennyksiä.

Kannustamme sosiaalisessa mediassa ja markkinoinnissa kumppaneitamme ja asiakkaitamme ilmastotekoihin muun muassa Kiroileva Hiili -hahmon avulla. Kerromme asiakkaillemme hiilijalanjälkeen ja ilmastomuutoksen hillitsemiseen liittyvistä teoistamme ja kannustamme asiakkaitamme ilmastoystävällisempiin valintoihin. Kiroilevan Hiilen rooli on tehdä vakavasta ja vaikeastakin asiasta mielenkiintoista ja helposti lähestyttävää K-ryhmän asiakkaille.

Vuonna 2020 olimme mukana Opinkirjo-yhteistyössä, jossa tuotimme ilmastomuutokseen liittyvää opetusmateriaalia yläkoulujen käyttöön.

K-RYHMÄN TAVOITTEENA ON OLLA HIILINEUTRAALI VUONNA 2025.

KOHTI HIILINEUTRAALIA K-RYHMÄÄ

HIILINEUTRAALI RUOKAKAUPPA

Vuonna 2019 rakensimme Luonnonvarakeskuksen (Luken) kanssa mallin, jonka avulla ruokakaupasta voi tehdä hiilineutraalin. Mallia on pilotoitu kolmessa K-ruokakaupassa. Kokemusten perusteella mallia on tarkoitus laajentaa myös muihin K-ruokakauppoihin.

Hiilineutraalin kaupan toimintamalli määrittää kaupan oman toiminnan hiilijalanjäljen ja sen vähentämistavoitteen. Tavoitteena on tunnistaa ja toteuttaa toimenpiteet kaupan hiilijalanjäljen pienentämiseksi ja tämän jälkeen laskea tarvittavan kompensoinnin määrä. Tavoitteenamme on, että kaupoillamme olisi tulevaisuudessa yhä vähemmän kompensoitavaa.

K-OSTOKSET-PALVELUSSA HIILIJALANJÄLKIMITTARI

Datapohjainen K-Ostokset tarjoaa käyttäjälleen ruokaostosten kotimaisuusmittarin sekä hiilijalanjälkimittarin, joka antaa tuoteryhmätasoisista tietoa asiakkaan ostoskorin hiilijalanjäljestä. Palvelun uusimmassa Ravintovalinnat-osiossa asiakkaat voivat seurata sokerin, suolan, punaisen lihan sekä kalan ja kasvien kulutustaan. Omia tietojaan voi verrata kansalliseen ravitsemussuositukseen ja asettaa kulutukseen liittyviä tavoitteita.

K:N ILMASTOVAIKUTUKSET

K:n merkittävimmät ilmastovaikutukset aiheutuvat Keskon oman toiminnan päästöjen lisäksi tuotteiden arvoketjun päästöistä.

MYYMIEMME TUOTTEIDEN
TUOTANNON PÄÄSTÖT

5 900 000 tCO₂e

Suurimmat päästöt syntyvät myyriemme tuotteiden ja palveluiden elinkaaren aikana. Haastamme tavarantoimittajiamme ja koko toimitusketjuamme tekemään päästövähennyksiä.

KESKON OMAN
TOIMINNAN PÄÄSTÖT

89 000 tCO₂e

Keskon oman toiminnan päästöt syntyvät kiinteistöjen kuluttamasta sähköstä ja lämmöstä sekä kuljetusten polttoainekulutuksesta.

MYYMIEMME
TUOTTEIDEN KÄYTÖN JA
LOPPUKÄSITTELYN PÄÄSTÖT

1 600 000
tCO₂e

Kaikki toimialamme tarjoavat asiakkailleen ratkaisuja ilmastovaikutusten pienentämiseksi. Kannustamme asiakkaitamme tekemään kestäviä valintoja.

Uusiutuva energia ja energiatehokkuus

Osallistumme ilmastonmuutoksen hillintään lisäämällä uusiutuvan energian hankintaa ja omaa tuotantoa sekä lisäämällä energiatehokkuutta. Tavoitteenamme on parantaa energiatehokkuutta 10 % vuoteen 2023 mennessä.

UUSIUTUVAA SÄHKÖÄ

302-1

Keskon hankkima sähkö K-kauppoihin ja muihin Keskon kiinteistöihin Suomessa on 100 % uusiutuvalla energialla tuotettua.

Vuonna 2020 hankimme sähkön alkuperätakuuta yhteensä 552 GWh. Tästä määrästä oli 78 % vesivoimalla ja 22 % bioenergialla tuotettua Pohjoismaista hankittua uusiutuvaa sähköä. Noin 473 GWh uusiutuvasta sähköenergiasta toimitti Keskon sähkönhankintayhtiö Ankkuri-Energia Oy. Loput uusiutuvasta sähköstä oli kauppiaiden muualta hankkimaa ja Keskon käyttämää sähköä.

Lisäksi K-Lataus-asemien käyttämä sähkö on suomalaisella tuulivoimalla tuotettua sähköä.

Kiinteistöjen energiankulutus Suomessa

Vuoden 2020 lopussa hallinnoimiimme kiinteistöihin (omistettuihin ja vuokrattuihin) Suomessa kuuluu toimisto- ja varastokiinteistöjä sekä 1 228 kauppapaikkaa. Energiankulutuksen kannalta merkittävimpiä kiinteistöryhmiä ovat K-Citymarketit, K-Supermarketit sekä suuret tukku- ja varastorakennukset.

VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN: UUSIUTUVA ENERGIA

TAVOITE

Hankimme 100 % uusiutuvaa sähköä Suomessa.

Lisäämme aurinkovoiman tuotantoa omaan käyttöömme.

SAAVUTUKSET 2020

Vuonna 2020 hankimme 552 GWh vesivoimalla ja bioenergialla tuotettua uusiutuvaa sähköä alkuperätakuilla Pohjoismaista.

Vuonna 2020 Keskolla oli 42 aurinkovoimalaa hallinnoimissaan kiinteistöissä. Aurinkovoimalla tuotettiin yhteensä 9,3 GWh sähköä. Vuoden 2020 lopussa käytössä olevien omien aurinkovoimaloidemme vuotuinen sähköntuotantokapasiteetti on noin 11 GWh.

Suurimmassa osassa kiinteistöjä käytettiin kaukolämpöä, minkä lisäksi 3,5 % lämpöenergiasta tuotettiin polttoaineilla. Vuonna 2020 Suomen kiinteistöissä tuotettiin itse lämpöenergiaa 39,2 TJ (10 880 MWh) maakaasulla ja öljyllä.

Kiinteistöjen energiankulutus muissa toimintamaissa

Lämpöenergia tuotettiin osittain itse maakaasulla ja öljyllä. Vuonna 2020 lämmöntuotantoon käytettiin polttoaineita yhteensä 14,8 TJ (4 119 MWh).

Kokonaisenergiankulutus

Vuonna 2020 oma energiankulutuksemme kaikissa toimintamaissa yhteensä oli 3 825 TJ (sisältää kiinteistöt ja logistiikan).

KIINTEISTÖJEN ENERGIANKULUTUS

Suomi	2020	2019
Sähkö ¹ (MWh)	552 372	560 596
Kaukolämpö (MWh)	302 185	316 575
Lämmityspolttoaineet (MWh)	10 880	11 136
Energiankulutus yhteensä (MWh)	865 437	888 307
Energiankulutus yhteensä (TJ)	3 116	3 198

Muut toimintamaat	2020	2019
Sähkö (MWh)	36 023	75 620
Kaukolämpö (MWh)	8 486	16 697
Lämmityspolttoaineet (MWh)	4 119	20 662
Energiankulutus yhteensä (MWh)	48 628	112 979
Energiankulutus yhteensä (TJ)	175	407

Kaikki toimintamaat	2020	2019
Energiankulutus yhteensä (MWh)	914 065	1 001 286
Energiankulutus yhteensä (TJ)	3 291	3 605

¹ sisältää Ankkuri-Energia Oy:n toimittaman sähkön ja kauppiaiden muualta hankiman, Keskon käyttämän sähkön

Polttoaineenkulutus

Kesko Logistiikan omien kuljetusten laskennallinen energiankulutus vuonna 2020 oli 529 TJ. Polttoaineena käytettiin dieseliä. Vuonna 2020 kuljetusten kilometrimäärä oli 35,9 milj. km.

Muiden maiden logistiikkatoiminnot on suurimmaksi osaksi ulkoistettu. Vuonna 2020 Ruotsin ja Puolan logistiikassa kulutettiin polttoainetta (diesel ja kaasu) 4,8 TJ.

Uusiutumattomien lähteiden polttoaineita kulutettiin yhteensä 588 TJ logistiikkaan ja kiinteistöjen omaan lämmöntuotantoon. Uusiutuvia polttoaineita ei ollut käytössä.

ENERGIAINTENSITEETTI

302-3

Päivittäistavaratoimialan logistiikassa ja K-ruokakaupoissa kylmäketjusta huolehtiminen kasvattaa energiankulutusta verrattuna muihin toimialoihin.

ENERGIAN OMINAISKULUTUS, KESKON HALLINNOIMAT KIIENTEISTÖT SUOMESSA

kWh/br-m ²	2020	2019
Sähkön ominaiskulutus	206	201
Kaukolämmön ominaiskulutus	85	86

ENERGIATEHOKKUUDEN JOHTAMINEN

302-4

Energiastrategiamme tavoitteena on parantaa energiatehokkuutta 10 % vuoteen 2023 mennessä esimerkiksi kaupan kylmäjärjestelmien ja valaistuksen uudistamisella. Tavoitteen saavuttaminen vaatii noin 21 GWh uusia energiatehokkuustoimenpiteitä vuosittain. Toteutumisen seuraamiseksi ja laajan kumppaniorganisaation energiatehokkuustekemisen johtamiseksi olemme kehittäneet ja ottaneet käyttöön yhdessä kumppaniemme kanssa Motivan ja Energiaviraston valvoman ETJ*-johtamisjärjestelmän. Energiatoimenpiteiden hallinnointiin käytämme alan parhaita tietojärjestelmiä, joiden uusien toiminnallisuuksien kehittämiseen energiamaanagerimme osallistuvat aktiivisesti.

Olemme mukana kaupan alan energiatehokkuussopimuksen toimenpideohjelmassa kaudella 2017–2025. Sopimuksen mukaisesti sitoudumme tekemään energiatehokkuustoimenpiteitä määrällä, joka vastaa 7,5 % vuoden 2015 energiankulutuksesta. Sopimuksen piirissä ovat kaikki K-ryhmään kuuluvat kauppa- ja palvelusyritykset Suomessa.

VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN: KAUPPOJEN ENERGIATEHOKKUUS

TAVOITE

Energiastrategiamme tavoitteena on parantaa energiatehokkuutta 10 % vuoteen 2023 mennessä.

SAAVUTUKSET 2020

Vuonna 2020 teimme 20,3 GWh:n verran energiatehokkuustoimenpiteitä, mikä on 97 % energiastrategiamme vuosittaisesta 21 GWh:n tavoitevauhdista.

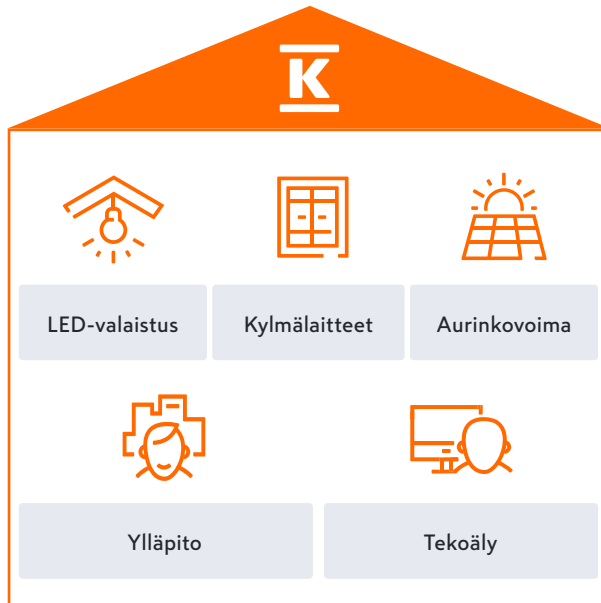
Tähän mennessä energiansäästötoimenpiteitä on kirjattu 71 GWh, mikä on 90 % tavoitteesta vuodeksi 2025. Laskenta koskee energiaryhmiä sähkö, lämpö, polttoaineet ja kaukokylmä.

K-ruokakauppoihin uusi energiankierrätysjärjestelmä

Vuonna 2019 käyttöönotettu energianerokas lämmönkierrätysjärjestelmä yhdistää erittäin vähäpäästöisen kylmäjärjestelmän, lämpöpumpun ja energian kierrätykseen tarvittavat talteenottojärjestelmät. Se hyödyntää viilennyksestä sivutuotteena syntyvän lauhdelämmön kiinteistön lämmitystarpeisiin. Rakennuksen lämmönkulutus pienenee parhaimmillaan jopa 85–95 prosenttia, joten innovaatio muuttaa K-ruokakaupan kerralla lähes hiilineutraaliksi energian osalta.

Konsepti on monistettavissa kaikenkokoisin kauppoihimme. Järjestelmä on jo käytössä noin 20 kaupassamme. Se on palkittu eurooppalaisella Heat Pump City of the Year 2020 -palkinnolla ja Motivan Vuoden Energienerokas 2019 -tunnustuksella.

Energiaratkaisuja K-ryhmän kaupoissa

1. Ylläpidon prosessit

Kiinteistömanagerit auttavat K-kauppoja energiankulutuksen tehostamisessa ja korjausten pitkän tähtäimen suunnittelussa. Peruskorjausohjelmassa arvioidaan, mitä kunnostustöitä kannattaa tehdä 5–10 vuoden sisällä.

Kiinteistömanagerien tukena toimivien energiamanagerien tehtävänä on kulutusanalyysien tekeminen ja kulutuspoikkeamien syiden selvittely sekä energiatehokkuusinvestointiehtotusten kartoittaminen ja hankesuunnittelu. Energiamanagerit huolehtivat tehtyjen energiansäästötoimien ja -vaikutusten raportoinnista.

Ylläpidon hankkeilla katetaan lähes puolet Keskon energiatehokkustavoitteen vuotuisesta määrästä.

2. Tekoälyn hyödyntäminen

Loppuvuodesta 2020 otimme ensimmäisenä kaupan alan yrityksenä käyttöön uudentyypin energianmittaustietojen analysointimenetelmän.

Koneoppimiseen pohjautuvassa menetelmässä pyritään tunnistamaan aiempaa tehokkaammin ja nopeammin taloteknisten järjestelmien toimintaan liittyviä poikkeamia vertaamalla tietoja ja tietojen käyttäytymistä muihin vastaaviin kohteisiin. Jo aiemmin olemme hyödyntäneet vastaaventyypistä analytiikkaa, joka perustuu rakennusautomaation tallentamiin tietoihin.

3. Kylmäjärjestelmien uudistaminen

Ruokakaupoissa kylmäjärjestelmien kulutus voi pienessä kauppapaikoissa olla yli puolet sähkön kokonaiskulutuksesta.

Lähes kaikissa K-ruokakaupoissa kylmälaitteiden lauhdelämpö otetaan talteen, jolloin lisälämpöenergiaa tarvitaan ainoastaan kovilla pakkasilla. Uusi energianerokas lämmökierrätysjärjestelmä yhdistää luonnollisella kylmäaineella toimivan erittäin vähäpäästöisen kylmäjärjestelmän, lämpöpumpun ja energian kierrätykseen tarvittavat talteenottojärjestelmät.

Vanhat R404A-kylmäainetta käyttävät järjestelmät uudistetaan energiatehokkaiksi, ympäristöstävällisiksi kylmäainetta käyttäviksi järjestelmiksi vuoteen 2030 mennessä. Vuoden 2020 lopussa 243 K-ruokakaupassa käytettiin kylmälaitteiden kylmäaineena teollisuuden

prosesseista kerättyä hiilidioksidia ja 108 K-ruokakaupassa käytettiin R290-propania. Yhteensä EU:n F-kaasuasetuksen määräykset täyttäviä ja luonnonmukaisia kylmäaineita käyttäviä kauppoja oli 351.

4. Valaistus

Kauppapaikkahankkeiden kaikissa valaistusratkaisuissa käytetään ledejä. Säädettävien, oikein suunnattujen ledien avulla pystytään säästämään valaistussähköä jopa 50–60 % verrattuna perinteiseen loistelamppu- ja monimetallilamppuvalaisimilla toteutettuun myymälävalaistukseen. Siirtyminen ledivalaistukseen pienentää valaistuksen sähkönkulutusta noin 40 kWh/m², ja säästöä syntyy noin 5 000–50 000 euroa vuodessa kaupan koosta riippuen.

5. Aurinkovoima

Aurinkovoima on oiva energiamuoto kaupan sähkön lähteeksi, koska ruokakauppojen sähkönkulutus on suurimmillaan kesällä, jolloin kaupat ja niiden kylmälaitteet vaativat paljon sähköä jäähdyttämiseen.

K-ruokakauppoihin asennettujen aurinkopaneelien sähköntuotto on noin 10–15 % kaupan sähkön vuosikulutuksesta. Aurinkoisena kesäpäivänä aurinkoenergialla voidaan kattaa jopa 60 % ruokakaupan sen hetkisestä sähkönkulutuksesta.

Aurinkovoimalla tuotettiin yhteensä 9,3 GWh sähköä K-ruokakauppojen omaan käyttöön. Vuoden 2020 lopussa käytössä olevien 42 aurinkovoimalamme vuotuinen yhteenlaskettu teho oli noin 13,5 MWp ja sähköntuotantokapasiteetti oli noin 11 GWh.

Päästöjen vähentäminen

Raportoimme toiminnastamme aiheutuvat suorat ja epäsuorat (Scope 1, 2 ja 3) kasvihuonekaasupäästöt GHG Protocol -standardin mukaisesti.

SUORAT JA EPÄSUORAT

KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖT (SCOPE 1, 2 JA 3)

305-1 305-2 305-3

Scope 1

Scope 1 -päästömme aiheutuvat Keskon hallinnoimien kiinteistöjen lämmitykseen ja Keskon hallinnoimiin kuljetuksiin käytetyn polttoaineen kulutuksesta.

Kiinteistöjen lämpöenergia tuotetaan osittain itse maakaasulla ja öljyllä.

Suomessa päivittäistavarakaupan kuljetuksiamme hallinnoi Kesko Logistiikka. Suurin osa muiden toimintamaiden kuljetuksista on ulkoistettu. Raportoimme muiden toimintamaiden oman logistiikan päästöt Ruotsista ja Puolasta.

Scope 2

Scope 2 -päästömme aiheutuvat ostoenergian tuotannosta eli Keskon hankkiman sähkön, Keskon käyttämän sähkön ja Keskon hallinnoimissa kiinteistöissä kulutetun kaukolämmön tuotannosta.

 Lue lisää uusiutuvasta sähköstä ja energiatehokkuudesta

SUORAT JA EPÄSUORAT KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖT (SCOPE 1 JA 2)

Tonnia CO ₂ -ekv	2020	2019
Suorat (Scope 1)	38 538	47 721
Suomi	37 394	40 329
kuljetukset (Kesko Logistiikka)	34 850	37 659
lämmön omatuotanto (maakaasu ja öljy)	2 544	2 670
Muut toimintamaat ¹	1 144	7 392
kuljetukset (Ruotsi ja Puola)	292	2 946
lämmön omatuotanto (maakaasu ja öljy)	852	4 446
Epäsuorat (Scope 2)	50 474	72 444
Suomi	46 536	51 924
ostettu sähkö (hankintaperusteinen)	0	0
ostettu sähkö (sijaintiperusteinen) ²	77 884	77 157
ostettu kaukolämpö (sijaintiperusteinen)	46 536	51 924
Muut toimintamaat ¹	3 938	20 520
ostettu sähkö (sijaintiperusteinen)	3 232	17 467
ostettu kaukolämpö (sijaintiperusteinen)	706	3 053
Yhteensä	89 012	120 165
Suomi, Scope 1 ja 2 yhteensä	83 930	92 253
Muut toimintamaat, Scope 1 ja 2 yhteensä	5 082	27 912

¹ Vuonna 2020 Kesko Senukai muutettiin yhteisyritykseksi ja päästötietoja ei raportoitu. Vuonna 2019 Kesko Senukain osuus Scope 1 ja 2 -päästöistä oli noin 17 %.

² GHG Protocol -standardin mukaisesti Suomen sähkönkulutukselle on raportoitu sijaintiperusteinen päästöluku. Yhteenlasketuissa päästöluvuissa käytetään hankintaperusteista lukua.

Scope 3

Epäsuorat Scope 3 -päästömme syntyvät myytävien tuotteiden ja palveluiden elinkaaren aikaisista päästöistä, kuten raaka-aineiden alkutuotannosta, tuotteiden valmistuksesta, pakkauksista, kuljetuksista ja tuotteiden käytöstä. Lisäksi epäsuoria päästöjä aiheuttavat esimerkiksi asiakkaidemme kauppamatkat, henkilöstömme työ- ja liikematkat, jätteidemme loppukäsittely sekä hankkimamme energian tuotannon ja jakelun häviöistä aiheutuneet päästöt.

Suurimmat epäsuorat päästömme aiheutuvat myytävien tuotteiden tuotannosta (76 %) ja käytöstä (20 %) sekä asiakkaiden kauppamatkoista (2 %).

Kasvihuonekaasujen päästöintensiteetti

305-4

Scope 1 ja 2 -kasvihuonekaasujen päästöintensiteetti lasketaan liikevaihtoon (2020: 10 669 milj. euroa) ja keskimääräiseen henkilölukumäärään (2020: 14 034 henkilöä) suhteutettuna.

Scope 1 ja 2 -kasvihuonekaasujen päästöintensiteetti

	2020	2019
Liikevaihtoon suhteutettuna (tonnia CO ₂ -ekv/milj. €)	8,3	11,2
Henkilölukumäärään suhteutettuna (tonnia CO ₂ -ekv/hlö)	6,3	5,8

MUUT EPÄSUORAT KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖT (SCOPE 3)

Tonnina CO ₂ -ekv	2020	2019
Upstream		
Ostetut tuotteet ja palvelut	5 897 900	6 120 100
Pääomahyödykkeet (rakennukset)	5 500	29 600
Hankitun energian epäsuorat päästöt (muut kuin Scope 1 ja Scope 2)	19 000	26 700
Tuotteiden kuljetus ja jakelu ¹	10 800	8 400
Jätteet	6 100	8 300
Liikematkat ¹	900	2 700
Työmatkaliikenne ¹	11 500	18 500
Downstream		
Asiakkaiden kauppamatkat ¹	136 000	141 200
Myytyjen tuotteiden käyttö	1 560 300	1 523 300
Myytyjen tuotteiden loppukäsittely	47 800	46 600
K-kauppiaas-toiminta	40 900	93 800

¹Laskentaraja: Suomi

Typen ja rikin oksidit sekä muut merkittävät päästöt ilmaan

305-7

Hallinnoimiemme kiinteistöjen käyttämän sähkö- ja lämpöenergian päästöt Suomessa vuonna 2020 olivat:

- NO_x-päästöt: 246 tonnia (2019: 251 tonnia)
- SO₂-päästöt: 209 tonnia (2019: 213 tonnia)
- Ydinvoimalla tuotetun sähkön radioaktiivisen jätteen määrä: 0,4 tonnia (2019: 0,4 tonnia)

Kuljetustemme pienhiukkaspäästöt Suomessa vuonna 2020 olivat:

- NO_x-päästöt: 10 tonnia (2019: 11 tonnia)
- SO₂-päästöt: 0,1 tonnia (2019: 0,1 tonnia)

Science Based Targets

305-5

Asetimme ensimmäisenä suomalaisena yrityksenä Science Based Targets -aloitteen hyväksymät tieteelliset ilmastotavoitteet vuonna 2017.

Kunnianhimoisiin päästötavoitteisiin aiotaan päästä lisäämällä uusiutuvan energian käyttöä ja parantamalla energiatehokkuutta.

Logistiikka

Kesko Logistiikan tavoitteena on hiilineutraali toiminta vuoteen 2030 mennessä. Vähennämme Kesko Logistiikan päästöjä pitkäjänteisellä työllä:

- Uudistamme kuljetuskalustoa, hyödynnämme uusiutuvia polttoaineita sekä lisäämme sähkörekkojen käyttöä teknologian kehittyessä. Vuonna 2020 otimme käyttöön ensimmäiset kaksi täyssähkökuorma-autoa pääkaupunkiseudun kuljetuksissa.
- Logistinen tehokkuus: keskitetty jakelu, reittioptimointi ja korkeat kuormien täyttöasteet
- Tehokas paluulogistiikka: kuljetamme paluukuljetuksena hankintakuormia, kaupoista palautuvia kuljetusalustoja sekä kierrätettäviä lavoja, rullakoita, pahvia, pulloja ja tölkkejä
- Taloudellisen ajotavan koulutus: kaikki yli 500 Kesko Logistiikan sopimuskuljettajaa on koulutettu

VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN: SCIENCE BASED TARGETS

TAVOITE

Olemme sitoutuneet vähentämään suoria ja epäsuoria päästöjä (Scope 1 ja 2) 18 % vuoteen 2025 mennessä vuoden 2015 tasosta.

Olemme sitoutuneet vähentämään toimitusketjusta aiheutuvia päästöjä (Scope 3) siten, että 90 % Keskon suurimmista tavarantoimittajista asettaa omat päästötavoitteensa vuoteen 2025 mennessä.

SAAVUTUKSET 2020

Scope 1 ja 2 -päästöt ovat vähentyneet 21 % lähtötasoon verrattuna. Vuonna 2020 Kesko Senukai raportoitiin yhteisyrityksenä. Mikäli Kesko Senukai olisi ollut mukana vuoden 2020 päästölukuissa kuten aiempina vuosina, päästöjen vähennys olisi ollut arviolta 5 %.

Keskon vuoden 2020 suurimmista tavarantoimittajista 45 % oli asettanut omat päästötavoitteensa.

VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN: LOGISTIIKAN PÄÄSTÖT

TAVOITE

Vähennämme Kesko Logistiikan kuljetusten liikevaihtoindeksiin suhteutettuja päästöjä 10 % vuoden 2011 tasosta vuoteen 2020 mennessä.

SAAVUTUKSET 2020

Suhteelliset päästöt ovat vähentyneet 21 % vuoden 2011 tasosta ja olemme saavuttaneet tavoitteemme. Vuonna 2020 suhteelliset päästöt kasvoivat 2,6 % vuoteen 2019 verrattuna, mikä johtuu koronapandemian aiheuttamista alueellisista vaihteluista kuljetuksissa.

Myytävien tuotteiden päästövähennykset

Ylivoimaisesti suurimmat epäsuorat päästömme aiheutuvat myytävien tuotteiden tuotannossa ja tuotteiden käytön aikana. Näihin päästöihin voidaan vaikuttaa vähäpäästöisempien tuotteiden ja palveluiden valikoimalla sekä asiakasviestinnällä.

Olemme määritelleet toimialakohtaiset **kestävät tuotteet** ja edistämme niiden myyntiä.

RUOKAVALINTOJEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

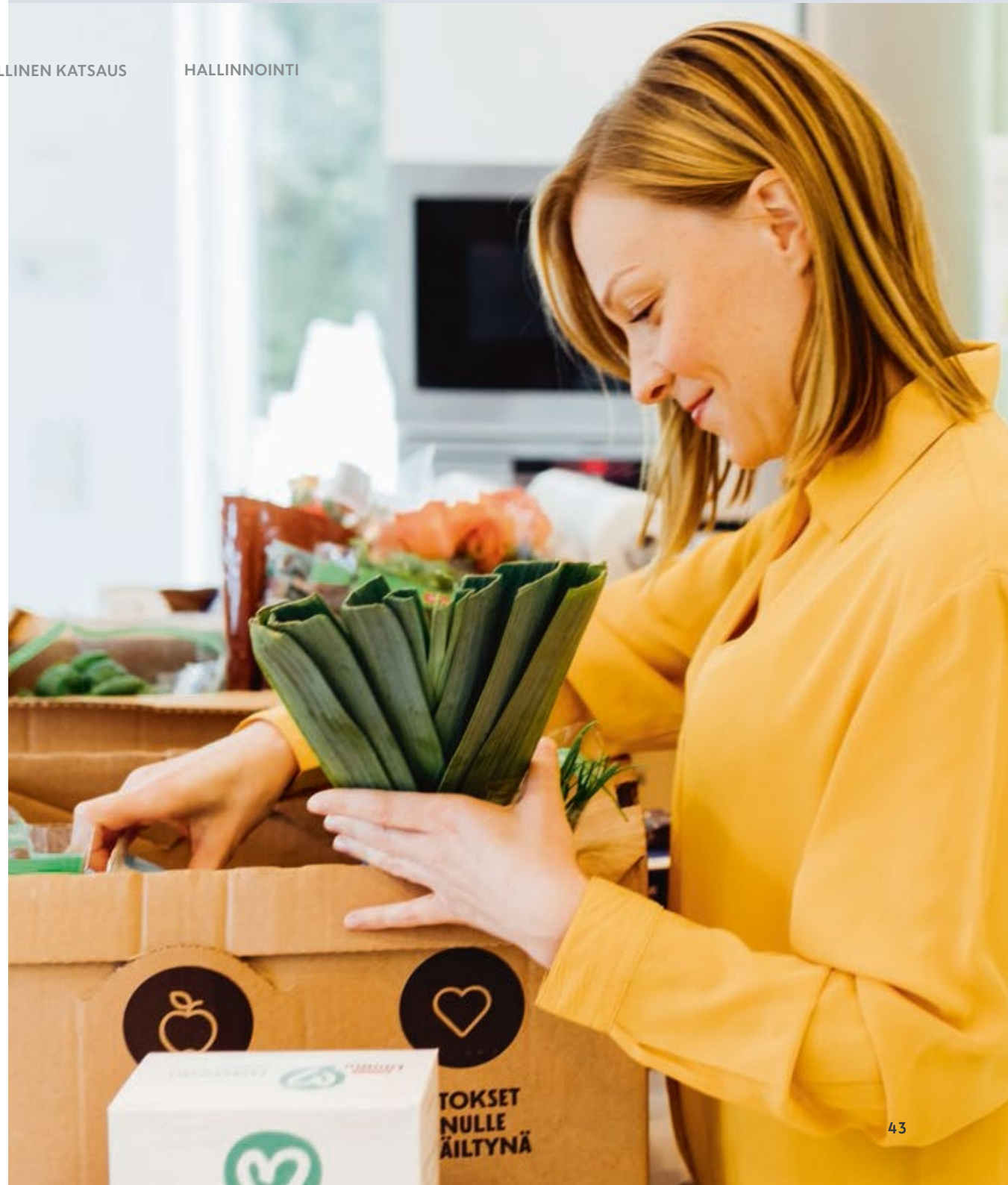
Vähentämällä eläinperäisten tuotteiden kulutusta ja kotona syntyvää ruokahävikkiä kotitaloudet voivat vaikuttaa ruokavalintojensa ympäristövaikutuksiin.

Kannustamme asiakkaitamme pienentämään ostostensa hiilijalanjälkeä. Tarjoamme K-Ostokset-sovelluksessa hiilijalanjälkimitarin, joka antaa tuoteryhmätasoisista tiedoista asiakkaan ostoskorin hiilijalanjäljestä.

Tarjoamme laajan kasvipohjaisten tuotteiden valikoiman ja **kannustamme asiakkaitamme lisäämään kasvien käyttöä**.

ASUMISEN RATKAISUJA

Rakentamisen ja talotekniikan kauppa tarjoaa kuluttajille ja yritysasiakkaille laajojen tuotevalikoimien lisäksi asiantuntevaa palvelua energiatehokkuuden parantamiseksi rakennus- ja remontointihankkeissa. K-Raudalla on maksuton Remonttineuvonta-kanava, josta saa energiansäästöön, remontointiin ja korjaustöihin liittyviä neuvoja.

SÄHKÖAUTOJEN SUOSIO KASVAA

Vuonna 2020 K-ryhmän autotoimialan mallistossa oli 28 (2019: 20) ladattavaa hybridiautomallia (PHEV) ja 12 (2019: 6) täyssähköautoa sekä 11 (2019: 11) maa- tai biokaasua polttoaineenaan käyttävää autoa (henkilö- ja pakettiautot). Vuonna 2020 Volkswagenin, Audin, SEATin ja Porschen ladattavien hybridien rekisteröinnit Suomessa nousivat 203,8 % ja täyssähköautojen rekisteröinnit puolestaan kasvoivat 604,8 % vuoteen 2019 verrattuna. Maa- tai biokaasua käyttävien autojen rekisteröinnit laskivat 37,1 % vuoteen 2019 verrattuna.

Olemme rakentaneet K-ryhmän kauppojen yhteyteen laajan sähköautojen latauspisteverkoston edistääksemme siirtymää sähköistyvään autoiluun.

Vuoden 2020 lopussa K-Lataus-verkostoon kuului kaikkiaan 78 asemaa, joissa on yhteensä 109 pika- ja 274 peruslatauspistettä. Näistä muodostuu Suomen suurin pikalatausverkosto, jonka rinnalla tarjotaan myös peruslatausta. Lisäksi yhdessä IONITY:n kanssa tarjoamme kolme huipputehokasta suurteholatausasemaa. K-Lataus-asemien käyttämä sähkö on suomalaisella tuulivoimalla tuotettua sähköä.

K-Latauksen pikalatausmäärät kasvoivat vuoden 2020 aikana 30 %, vaikka uusia asemia avattiin vain kaksi.

Asiakkaiden kauppamatkat

Asiakkaiden kauppamatkoista aiheutuvat päästöt ovat Keskolle merkittävä epäsuorien päästöjen lähde. Suurin osa kauppamatkoista kuljetaan autolla.

Tarjoamme Suomen kattavimman ja palvelevimman lähikauppaverkoston. Kun lähikaupasta löytyy sen asiakaskunnalle sopiva valikoima, etenkin kaupungeissa kauppamatkat lyhenevät ja ne voidaan kulkea useammin kävellen, pyörällä tai julkisilla kulkuneuvoilla. Kaupan lisäpalvelut vähentävät asiakkaiden liikkumisesta aiheutuvia päästöjä, kun kauppakäynnin yhteydessä voi hoitaa useita asioita. Lisääntyvä verkkokauppa vähentää myös asiakkaiden kauppamatkoja.

Henkilöstön työmatkaliikkuminen

Haluamme tukea henkilöstöämme liikkumaan työmatkansa terveyttä edistävällä ja ympäristöä huomioivalla tavalla: pyöräillen, kävellen, juosten tai julkisella liikenteellä.

Päätoimitalomme K-Kampuksen pysäköintihallissa on erillinen polkupyöräparkki ja erityisesti työmatkaliikkujia varten suunnitellut suihku-, pukuhuone-, kuivaushuone- ja pyöränhuoltotilat.

K-Kampuksen sijainti hyvien julkisten liikenneyhteyksien varrella mahdollistaa henkilökunnan ja vierailijoiden

saapumisen julkisilla liikennevälineillä. Kesko tarjoaa henkilöstölleen työsuhte-edun, jota voi käyttää julkisen liikenteen matkalipun maksamiseen.

Liikematkat

Koronapandemian johdosta työmatkat vähenivät vuonna 2020, ja etänevotteluista tuli keskeinen osa toimistotyöntekijöiden arkea. Henkilökuntamme lentämistä työmatkoista kertyi 1,2 miljoonaa lentomailia vuonna 2020 (2019: 8,6 milj.).

Työpäivän aikana tehtäville työasiamatkoille K-Kampuksen henkilöstöllä on käytössään 10 yhteiskäyttöpolkupyörää, joista osa on sähköpolkupyöriä.

Vuoden 2020 alussa otimme yhteiskäyttöön neljä K-Kampus-autoa, joista kaksi on sähköautoja, yksi on kaasu-bensiinihybridi ja yksi on tila-auto.

Vesi

303-1

Merkittävimmät vedenkulutuksemme vaikutukset syntyvät niiden myytävien tuotteiden kautta, jotka ovat peräisin veden niukkuudesta tai saastumisesta kärsiviltä alueilta. Melkein puolet (47 %) suomalaisten vesijalanjäljestä on ulkomailla, sillä tuontituotteiden kulutus ja niihin liittyvät piilovesivirrat ovat suuret.

HANKINTAKETJUN VESIRISKI

Kaikki Suomeen maahantuomamme omien tuotemerkkien hedelmät ja vihannekset ovat GlobalGAP-sertifioituja. Hyvän maataloustuotannon GlobalGAP-sertifiointin ympäristövaatimukset sisältävät vaatimuksen hyvästä veden käytöstä. Hankkimamme suomalaiset hedelmät ja vihannekset täyttävät Kotimaiset Kasvikset -laatusertifioinnin vaatimukset.

Tavoitteenamme on tunnistaa vesiriskin kannalta kriittisiä tuotteita. Vesiriskinarvioinnilla tunnistamme tuotteiden toimitusketjussa valuma-alueet, joissa on merkittäviä veden niukkuuden tai saastumisen ongelmia. Vesiriskinarviointien tuloksia käytetään toimenpiteiden suunnitteluun.

Olemme tehneet vesiriskinarvioinnin avokadojen hankinnastamme WWF:n Water Risk Filter -työkalulla. Selvityksen pohjalta painotamme hankintaa yhä vahvemmin alueille, joilla vesiriski on vähäisempi. Seuraavaksi arvioimme veteen liittyviä riskejä Pirkka-miniluumutomaatin hankintaketjussa.

KIINTEISTÖJEN VEDENKULUTUS

303-5

Keskon hallinnoimat kiinteistöt käyttävät kunnallista vedenjakelua kaikissa toimintamaissa. Keskon toiminnasta syntyvä jätevesi menee kunnalliseen viemäriverkostoon.

VEDENKULUTUS MAITTAIN

m ³	2020	2019
Suomi	980 099	1 036 734
Ruotsi	8 191	7 107
Norja	9 317	12 485
Viro	1 599	7 762
Latvia	883	12 061
Liettua	302	47 512
Puola	2 695	5 206
Valko-Venäjä	-	64 879
Kaikki yhteensä	1 003 086	1 193 745

Luonnon monimuotoisuus

Luontokato on noussut ilmastonmuutoksen rinnalle merkittäväksi globaaliksi uhaksi.

Vahvistamme biodiversiteettityötämme ja valmistelemme toimialakohtaisia tavoitteita luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi.

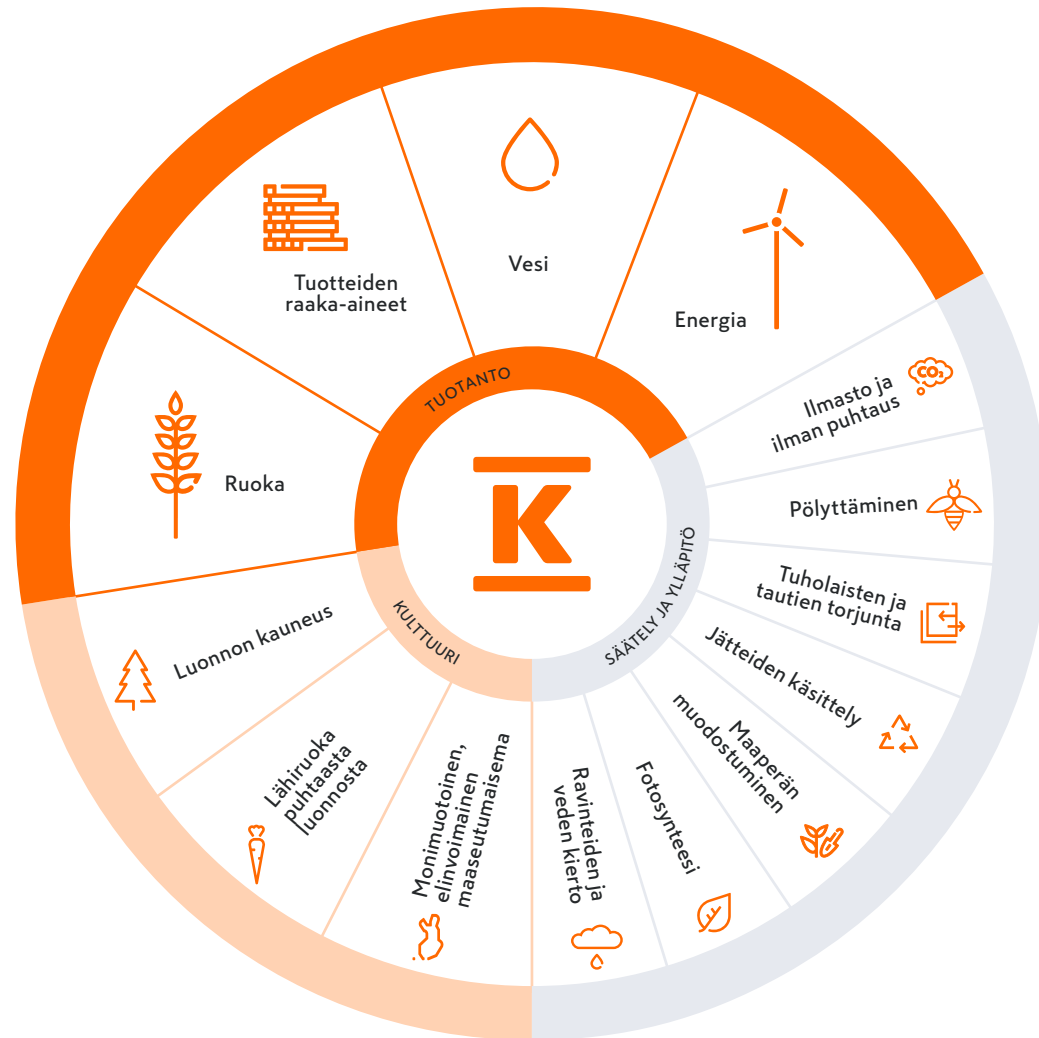
Tavoitteenamme on ehkäistä luontokatoa omassa toiminnassamme ja arvoketjussamme. Kaiken lähtökohta on toimia kestävästi luonnon monimuotoisuuden hyväksi ja mahdollistaa asiakkaille kestävä elämäntapa – oli kyseessä sitten arjen ruokailu, liikkuminen tai asuminen.

K-ryhmän käyttämät ekosysteemipalvelut

Olemme tehneet ekosysteemipalveluiden arvioinnin tunnistaaksemme, mitä luonnon tuottamia palveluita käytämme ja mihin voimme toiminnallamme vaikuttaa.

K-ryhmän käyttämiä luonnon tuotantopalveluita ovat ekosysteemien tuottamat hyödykkeet, kuten ruoka, tuotteiden raaka-aineet, energia ja vesi.

Säätely- ja ylläpitopalvelut ovat ekosysteemien prosesseja, joihin elämä maapallolla perustuu. K-ryhmälle keskeisiä prosesseja ovat ilmasto ja ilman puhtaus, pölyttäminen, tuholaisten ja tautien torjunta, jätteiden käsittely, maaperän muodostuminen, fotosynteesi sekä ravinteiden ja veden kierto.

Luonto tarjoaa myös aineettomia hyötyjä, joita kutsutaan kulttuuripalveluiksi. K-ryhmän hyödyntämiä kulttuuripalveluita ovat muun muassa luonnon kauneus,

puhdas luonto ja monimuotoinen, elinvoimainen maaseutumaisema.

HANKINTAKETJU

304-2

Kaupan alan toimijana K-ryhmälle on selvää, että biodiversiteettityössä katse suunnataan oman toiminnan lisäksi valikoimiin. Yksi K-ryhmän biodiversiteettityön keskeisistä tavoitteista on valikoimien rakentaminen siten, että tuotteet ja niiden pakkaukset kuormittavat luonnon monimuotoisuutta mahdollisimman vähän koko elinkaarensa aikana.

Noudatamme kestävän kehityksen linjauksiamme ehkäistäksemme luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvaa riskiä hankintaketjuissamme.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta kriittisiä raaka-aineita hankintaketjuissamme ovat muun muassa kalat ja äyriäiset, puu, palmuöljy, soija, kaakao sekä puuvilla. Puuvillan tuotanto esimerkiksi kuluttaa paljon vettä. Palmuöljyn ja soijan tuotannon leviäminen yhä uusille sademetsäalueille aiheuttaa metsäkatoa ja uhkaa luonnon monimuotoisuutta.

K-ryhmän kalavalikoimat suosivat kestäviä kalakantoja

K-ryhmällä on Suomen suurin MSC-sertifioitujen kala- ja äyriäistuotteiden valikoima. Ensimmäiset K-ruokakauppojen MSC-sertifioidut kalatiskit myönnettiin vuonna 2019. Vuoden 2020 loppuun mennessä 39:lle K-ruokakaupan kalatiskille oli myönnetty kestävää kalastusta ja vesiviljelyä edistävä MSC- ja ASC-jäljitettävyyssertifikaatti.

Jokaisessa K-ruokakaupassa noudatetaan WWF:n Kalaoppaaseen pohjautuva K-ryhmän kala- ja äyriäislinjausta, joka on ollut voimassa jo 12 vuoden ajan.

Olemme mukana Itämeren suojelutyössä

Valikoimissamme on kolme Itämeren ympäristökuormaa pienentävää tuotetta, joiden raaka-aineena tai rehuna käytetään Itämeren runsaita kalalajeja. Kaksi Pirkka-saaristolaiskalapihviä on valmistettu Itämeren hoitokalastetusta lahnasta. Lisäksi Suomessa kasvatetun Pirkka Parhaat Benella -kirjoloheh rehun raaka-aineena käytetään Itämerestä pyydettyä silakkaa ja kilohailia. Ravinteita kierrättämällä vesistöjen fosforikuormitus pienenee ja Itämeren tila paranee.

Lahden alueen K-kauppiat ja Kesko lähtivät keväällä 2020 mukaan tukemaan Vesijärven suojelua. K-ryhmän tukea kohdennetaan erityisesti Vesijärven petokalaistutuksiin, joilla vähennetään järven rehevöitymistä ja parannetaan edellytyksiä järven virkistyskäyttöön ja kalastusmahdollisuuksiin.

K-ryhmän päätoimitalolla K-Kampuksella on WWF Green Office -sertifikaatti. WWF Green Office -maksuilla tuetaan WWF:n suojelutyötä Itämeren hyväksi.

Vältämme, vähennämme ja kierrätämme muovia

Luomme toimintamalleja, jotka estävät muovin päätyksen vesistöihin ja muualle luontoon. Lue lisää [muovilinjauksestamme](#) ja tavoitteidemme edistymisestä.

KUNNOSTAMME ELINYMPÄRISTÖJÄ

304-3

K-Kalapolut

Vuonna 2017 aloitimme ympäristöjärjestö WWF:n kanssa laajan, vuoteen 2021 asti jatkuvan K-Kalapolut-yhteistyön Suomen uhanalaisten vaelluskalakantojen pelastamiseksi. Avaamme nousuesteitä ja teemme kutusoraikkoja talkoohengessä yhdessä paikallisten toimijoiden, maa- ja vesialueenomistajien, K-kauppioiden ja vapaaehtoisten kanssa. Yhteistyön tavoitteena on myös lisätä tietoisuutta vaelluskalojen uhanalaisuudesta.

K-Kalapolut-yhteistyön neljännen kauden aikana vuonna 2020 järjestimme koronatilanteen takia lähinnä vaelluskalojen elinympäristöjen kunnostuksia yhdessä 14 K-kaupan, maa- ja vesialueenomistajien ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Kunnostimme kahdeksassa eri kohteessa yhteensä 66 kutupaikkaa, avasimme viisi nousuestettä ja vapautimme

Pirkka-saaristolaiskalapihvit on valmistettu Itämeren hoitokalastetusta lahnasta.

2,5 kilometriä kalojen saavuttamattomissa ollutta lisääntymis- ja elinympäristöä.

Vuosina 2017–2019 K-Kalapolut-yhteistyössä kunnostetuissa puroissa on tehty sähkökoekalastuksia, joilla tutkitaan kalastossa tapahtuvia muutoksia.

[+ Lue lisää K-Kalapoluista](#)

Kauppapaikat

Rakennamme kauppapaikkoja vain liikekiinteistöille kaavoitetuille alueille. Pilaantuneita maita koskevia tutkimuksia tehdään vuosittain rakennustöiden ja kiinteistökauppojen yhteydessä. Vuonna 2020 Keskolla oli yksi kohde Suomessa, jonka maaperä puhdistettiin kunnostustavoitteiden mukaisesti.

Keskolla ei ole omia suojeltuja elinympäristöjä.

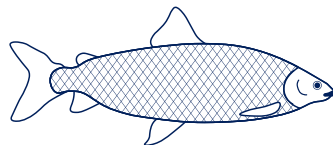
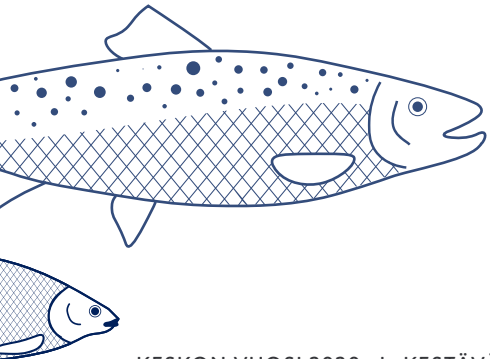

Kalapolut

K-ryhmän ja WWF:n K-Kalapolut-yhteistyö on oiva esimerkki yrityksen ja ympäristöjärjestön mahdollisuuksista luoda yhdessä uusia toimintamalleja ja edistää luonnon monimuotoisuutta.

Vaellusesteitä on poistettu rakentamalla vaelluskalojen kulkua haittaaviin tierumpuihin kynnys tai vaihtamalla tierumpu uuteen.

Lähes
300

kunnostettua
kutusoraikkoa

Yli
80 km

elin- ja
kutuypäristöä
avattu

Yli
900

talkoolaista
ilmoittautunut

KUTEMINEN KUULUU KAIKILLE

Kaikki Suomen vaelluskalat ovat uhanalaisia, koska puromme ja jokemme ovat täynnä vaelluksen katkaisevia esteitä, kuten tierumpuja tai vanhoja myllypatoja. K-ryhmän ja ympäristöjärjestö WWF:n K-Kalapolut-yhteistyössä on neljän vuoden ajan kartoitettu ja avattu eri puolilta Suomea löytyviä vaelluskalojen nousuesteitä ja kunnostettu kalojen kutusoraikkoja. Yhteisölliset talkootapahtumat kokoavat yhteen paikalliset toimijat, alueen K-kaupat, asiakkaat ja muut vapaaehtoiset talkoolaiset.

Yhteistyön ensimmäisten vuosien kohteilta on jo saatu lupaavia tuloksia: uhanalainen taimen kutee ja lisääntyy kalojen aiemmin saavuttamattomissa olleissa puroissa. K-ryhmän ja WWF:n yhteistyö vaelluskalojen puolesta jatkuu vuoden 2021 loppuun asti.

Kiertotalous ja jätehuolto

Kiertotalouteen siirtyminen vaatii yhä tehokkaampaa materiaalien kiertokulkua. Tarjoamme asiakkaillemme monipuolisia pakkausten, jätteiden ja tavaroiden keräyspalveluita sekä kehitämme innovatiivisia kiertotalouden mukaisia ratkaisuja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

TIUKAT TAVOITTEET PAKKAUKSILLE JA MUOVILLE

Vuonna 2020 julkaisemassa pakkauslinjauksessamme asetimme tavoitteeksemme, että vuoden 2025 loppuun mennessä kaikki pakkauksemme ovat kierrätettäviä, uudelleen käytettäviä tai biohajoavia.

Olemme muovilinjauksessamme asettaneet tiukkoja tavoitteita muovin välttämiseksi, vähentämiseksi ja kierrättämiseksi. Olemme allekirjoittaneet The New Plastics Economy Global Commitment -sitoumuksen.

Päivittäistavara-kauppa on omassa pakkausstrategiassaan asettanut tarkemmat tavoitteet ja mittarit pakkauskehitystyölle.

Pakkausmuutoksilla kohti tavoitteita

Vuonna 2020 teimme pakkaus- ja muovilinjauksen mukaisia pakkausmuutoksia yhteensä omien tuotemerkkien 77 tuotteen pakkaukseen. Vähensimme muovia omien tuotemerkkien pakkauksissa yhteensä 214 tonnia.

Esimerkkejä toimistamme:

- Vähensimme muovia pakkausta muuttamalla esimerkiksi marjojen, jauhelihojen ja maitojuomien pakkauksissa. Lisäksi korvasimme esimerkiksi yrttien ja salaattien muovipakkauksia paperilla. Vähittäispakkausten lisäksi korvasimme muovia esimerkiksi säilykkeiden myyntieräpakkauksissa.
- Korvasimme fossiilista muovia kierrätysmuovilla lukuisten tuotteiden, kuten pesuaineiden, pakkauksissa. Lanseerasimme uusia hedelmätuotteita kierrätysmuovista valmistettuihin pakkauksiin. Pilottoimme myös fossiilisen muovin korvaamista uusiutuvalla, sertifioidulla havusellulla kukkapakkauksessa.
- Lanseerasimme uusia tuotteita pakattuna kestäviin materiaaleihin: viherkasvit FSC-sertifioituun paperiin, kolmioleivät kartonkiin ja vessapaperit paperipakkauksiin.
- Paransimme Pirkka-lastenruokien ja -mausteiden kierrätettävyyttä: teimme pakkauksista kierrätyskelpoiset poistamalla niistä alumiinin.
- Keräsimme kaupoistamme pakkauskalvoa ja hyödynsimme muovimateriaalin omien merkkien wc- ja talouspaperipakkauksissa.

Pakkaukset ja muovin vähentäminen

Keskon päivittäistavara-kaupan omien tuotemerkkien pakkausmateriaalit (tonnia)	2020
Puu- ja paperikuitu	6 330
Metalli	1 320
Lasi	1 820
Muovi	4 640
Yhteensä	14 110
Muovia vähennetty (% vuoden 2019 lähtötasosta)	8 %

Kesko Logistiikan keskitetyt keräyspalvelut

Vuonna 2020 ohjasimme päivittäistavara-kaupamme keskitetyn keräyspalvelun kautta noin 3 649 (2019: 3 650) tonnia pahvia ja noin 111 (2019: 90) tonnia muovia teollisuuteen hyödynnettäväksi.

Kesko Logistiikka toimittaa paluulogistiikkakuormissaan juomapakkauksia ja laatikoita kaupoista uudelleen- ja hyötykäyttöön.

KESKO LOGISTIIKAN PALUULOGISTIikka

Tuhatta kpl	2020	2019
Tölkkit	95 203	86 007
Kierrätysmuovipullot	67 044	62 887
Kierrätyslasi-pullot	6 812	9 803
Uudelleen käytettävät laatikot	21 560	21 106

Kauppojen kiertotaloussopimus Suomessa

Kesko tarjoaa kaikille K-ryhmän ruoka- ja rautakaupoille Suomessa mahdollisuuden osallistua valtakunnalliseen keskitettyyn kiertotaloussopimukseen. Tavoitteena on jättesynnyksen ehkäiseminen, kierrätyksen tehostaminen ja kiertotalouden edistäminen.

Vuoden 2020 lopussa kiertotaloussopimuksen piirissä oli 664 kauppa ja K-ryhmän toimipaikkaa (2019: 664 kpl). Kaupoissa syntyvien jätteiden hyötykäyttöaste oli 100 % (2019: 100 %) ja kierrätysaste 75 % (2019: 74 %). Olemme mukana elintarvikealan materiaalitehokkuussopimuksessa ja tavoitteenamme on nostaa kaupan jätteiden kierrätysaste 78 %:iin.

Kehitämme kiertotalousratkaisuja

Kehitämme aktiivisesti yhteistyökumppaneidemme kanssa ratkaisuja, joissa hyödynnetään esimerkiksi tuotannon sivuvirtoja tai ruokahävikkiä.

→ Lue lisää teoistamme muovin vähentämiseksi

KERÄYSPALVELUITA ASIAKKAILLE SUOMESSA

301-3

K-ruokakauppojemme yhteydessä oli 409 (2019: 413) kuluttajapakkausten (kuitu, lasi, metalli) keräykseen tarkoitettua Rinki-ekopistettä vuoden 2020 lopussa. Muovia kerättiin 229 (2019: 227) ekopisteessä.

Kauppojemme yhteydessä otettiin vastaan asiakkaiden palauttamia pantillisia juomapakkauksia, paristoja ja akkuja, SER-jätettä ja käytöstä poistettuja vaatteita.

Asiakkaiden keräyspisteisiimme palauttamat pakkaukset ja tavarat Suomessa

	2020	2019
Pantilliset tölkit (milj. kpl)	414	383
Pantilliset kierrätysmuovipullot (milj. kpl)	164	146
Pantilliset kierrätyslasipullot (milj. kpl)	36	33
Paristot ja akut (tonnia)	462	413
SER-jäte (tonnia)	177	159

JÄTTEET HYÖTYKÄYTTÖÖN

306-2

Tavoittemme on minimoida jätteen synty kaikessa toiminnassa ja toimittaa kaikki jätteet hyötykäyttöön.

Jätteet kaikissa toimintamaissa

Tonnia	2020	2019
Ei-vaarallinen jäte	23 201	32 128
Kierrätykseen/hyötykäyttöön	22 532	26 696
Kaatopaikalle	669	5 432
Vaarallinen jäte	1 476	1 611
Kierrätykseen/hyötykäyttöön	966	1 234
Vaarallisen jätteen käsittelyyn	510	377
Jätteet yhteensä	24 677	33 739

Jätteiden hyötykäyttöasteet

Suomessa Keskon jätetilastot kattavat pääosin varastotoimintoja, kun taas muissa maissa valtaosa tilastoiduista jätteistä syntyy vähittäiskaupassa. Hyötykäyttöasteeseen on laskettu mukaan kaikki jätteet paitsi kaatopaikalle menevät jätteet. Jätteiden käsittelytavan on määritellyt jätehuoltoyhtiö.

Vuonna 2020 tilastoidun jätehuollon hyötykäyttöaste Suomessa oli lähes 100 % ja muissa toimintamaissa 92 % (sisältää vaarallisen jätteen käsittelyn).

Jätteet: Suomi, Ruotsi ja Norja

Tonnia	Suomi		Ruotsi		Norja	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Ei-vaarallinen jäte	15 564	15 934	3 666	2 652	3 116	2 581
Kierrätykseen/hyötykäyttöön	15 561	15 931	3 410	2 503	2 993	2 515
Kaatopaikalle	3	3	256	149	123	66
Vaarallinen jäte	526	427	235	174	692	560
Kierrätykseen/hyötykäyttöön	297	281	2	105	647	520
Vaarallisen jätteen käsittelyyn	229	146	233	69	45	40
Jätteet yhteensä	16 090	16 361	3 901	2 826	3 808	3 141
Hyötykäyttö-%	99,98	99,98	93	95	97	98

Jätteet: Viro, Latvia ja Liettua

Tonnia	Viro		Latvia		Liettua	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Ei-vaarallinen jäte	191	1 208	91	1 243	42	6 422
Kierrätykseen/hyötykäyttöön	191	1 108	70	206	21	3 230
Kaatopaikalle	0	100	21	1 037	21	3 192
Vaarallinen jäte	3	42	0	29	3	266
Kierrätykseen/hyötykäyttöön	0	1	0	0	3	214
Vaarallisen jätteen käsittelyyn	3	41	0	29	0	52
Jätteet yhteensä	194	1 250	91	1 272	45	6 688
Hyötykäyttö-%	100	92	77	18	53	52

Jätteet: Puola

Tonnia	Puola	
	2020	2019
Ei-vaarallinen jäte	531	421
Kierrätykseen/hyötykäyttöön	286	129
Kaatopaikalle	245	292
Vaarallinen jäte	17	21
Kierrätykseen/hyötykäyttöön	17	21
Vaarallisen jätteen käsittelyyn	0	0
Jätteet yhteensä	548	442
Hyötykäyttö-%	55	34

Vähennämme ruokahävikkiä

Vähennämme ruokahävikkiä yhteistyössä koko elintarvikeketjun kanssa alkutuotannosta asiakkaaseen asti. Tavoitteenamme on vähentää K-ryhmän ruokahävikkiä vuoden 2016 tasolta vähintään 13 % vuoden 2021 loppuun mennessä. Vuoden 2020 loppuun mennessä K-ruokakauppojen ruokahävikki oli vähentynyt 12 %.

ENNALTAEHKÄISEMME HÄVIKKIÄ

Ensisijaisena keinonamme vähentää ruokahävikkiä on valikoimien hallinta. Kauppakohtaiseen valikoimasuunnitteluun ja -ennustamiseen on viime vuosina kehitetty uusia työkaluja, joiden avulla valikoimaan saadaan paikallisten asiakkaiden haluamat tuotteet. Näin vältetään myös hävikkiä, kun valikoimat saadaan vastaamaan kauppakohtaista kysyntää. Lisäksi tehokas kuljetus- ja myymälälogistiikka, omavalvontajärjestelmä sekä henkilökunnan koulutus ovat keinoja vähentää hävikin syntyä. Pakkausominaisuuksien optimointi ja jatkuva kehitys ovat tärkeässä roolissa hävikin vähentämisessä.

Kaupassa

Kauppoja ohjeistetaan tarkkailemaan erityisesti tuoretuotteiden ja lyhyillä päiväyksillä varustettujen tuotteiden päiväysmerkintöjä. K-ruokakaupat voivat myydä tuotteita alennetuilla hinnoilla niiden parasta ennen -päiväyksen tai viimeisen käyttöajankohdan lähestyessä.

Kiertotalous on myös tärkeää hävikin vähentämisessä. K-kaupoissa pohditaan paljon, miten hyödynnetään omaa hävikkiä uusiksi lisäarvotuotteiksi. Hävikkiin päätyvät hedelmät, vihannekset ja leivät voivat olla uusien hillojen,

K-ryhmän ruokahävikkihierarkia

mehujen, smoothien ja jopa oluen raaka-aineita. Vuonna 2020 K-kauppiat ja Suomen Jäätelö innovoivat kaksi hävikkiä ja hukkaa hyödyntävää jäätelöä: Bananasajämän K-kaupoissa hävikkiin menevistä pilkullisista banaaneista sekä Abbelsiinijämän K-kauppojen appelsiinimehukoneissa syntyvistä appelsiininkuorista.

Osassa K-ruokakaupoissa on käytössä digitaalisia ratkaisuja, kuten ResQ Club -hävikkiruokasovellus, jolla asiakkaat pääsevät helposti ostamaan päiväysruokaa alennettuun hintaan. Toimintamallin käyttöönottoista K-ruokakaupoista osassa ruokahävikki on saatu vähennettyä noin kuudesosaan entisestä.

Keskusvarastolla

Hedelmien ja vihannesten varastointitoiminnoissa syntyy ajoittain hävikkiä. Hevi-tuotteisiin saattaa tulla kolhuja matkalla varastolle, osa taas ei mahdu vaadittuihin ulkonäköstandardeihin. Tällaiset syömäkelpoiset, mutta myyntiin kelpaamattomat hevi-tuotteet ovat erinomaista raaka-ainetta esimerkiksi mehuille, joten aloitimme vuonna 2020 yhteistyön mehunvalmistaja Thrstyn kanssa. Hyvis-mehu Keskon keskusvaraston hevi-hävikistä tuli K-ruokakauppoihin marraskuussa 2020, ja olemme hyödyntäneet mehun valmistuksessa yli 20 000 kg:n edestä myyntiin kelpaamattomia tuotteita.

Ruokalahjoitukset

Suurin osa K-ruokakaupoista lahjoittaa elintarvikekelpoisia myynnistä poistettuja tuotteita paikallisille hyväntekeväisyysjärjestöille, jotka jakavat ne ruoka-apuna avuntarvitsijoille. Vuonna 2020 K-ruokakauppojen lahjoitukset järjestöille ensimmäistä kertaa laskivat. Laskua oli 11 % vuodesta 2019 johtuen koronapandemiasta, jonka vaikutuksesta monet ruoka-apua jakelevat toimijat pitivät toimintansa suljettuna erityisesti kevään ja kesän 2020 aikana.

Ruokahävikistä biokaasua

Teemme Gasumin kanssa yhteistyötä, jossa K-ruokakauppojen syömäkelvottomasta ruokahävikistä valmistettua biokaasua hyödynnetään energiana uusien Pirkka-tuotteiden valmistuksessa. Toimintamallissa on

mukana kolme Pirkka-tuotteiden valmistajaa, noin 400 K-ruokakauppaa ja Kesko Logistiikan keskusvarasto.

Vuonna 2020 noin 5 900 tonnista (2019: 4 800) biojätettä valmistettiin 4 400 MWh (2019: 3600) biokaasua. CO₂-päästöjä vähennettiin maakaasuun verrattuna 876 tonnia (päästökerroin 199 g CO₂/kWh) ja polttoöljyyn verrattuna 1 157 tonnia (päästökerroin 263 g CO₂/kWh).

Kotitalouksien ruokahävikki

K-ruoka.fi:n [ruokahävikisivuilla](#) tarjoamme asiakkaillemme tietoa avuksi ruokahävikin pienentämiseen. K-ruoka-mobiilisovellus helpottaa asiakkaan ruokaostosten suunnittelua tarjoamalla henkilökohtaisia etuja, kauppakohtaisia tarjouksia, älykkään kauppalistan ja noin 8 000 K-ruoka.fi-reseptiä.

K-ruokakauppojen ruokahävikki

	2020	2019
K-ruokakauppojen tunnistettu ruokahävikki (tonnia)	16 568	17 920
K-ruokakauppojen tunnistettu ruokahävikki suhteutettuna myytyihin ruokakiloihin	1,4 %	1,56 %
Myyntikiloihin suhteutetun ruokahävikin kehitys lähtötasosta 2016	-12 %	-3 %

EDISTÄMME NÄITÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEITA:

TYÖYHTEISÖ

Toimintamme perustana on ammattitaitoinen ja sitoutunut henkilöstömme. Tarjoamme heille monipuoliset ura- ja kehittymismahdollisuudet monissa erilaisissa tehtävissä.

Olemme sitoutuneet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen kaikessa toiminnassamme. Tavoitteenamme on olla innovatiivinen ja kehittyvä työyhteisö, jossa jokainen työntekijä hyväksytään sellaisena kuin hän on.

Panostamme erityisesti yrityskulttuurin, työntekijäkokemuksen ja osaamisen kehittämiseen sekä johtamiseen ja henkilöstön hyvinvointiin.

TÄSSÄ OSIOSSA:

Henkilöstölukuja	56
Hyvinvointi ja työkyky	61
Osaamisen kehittäminen	67
Suorituksen johtaminen	69
Monimuotoisuus, mukaan ottaminen ja yhdenvertaisuus	70
K Code of Conduct	72

LÄHES 60 % TYÖNTEKIJÖISTÄMME TYÖSKENTELEE SUOMESSA

401-1

Vuonna 2020 Keskossa työskenteli kokoaikaisiksi työntekijöiksi muutettuna keskimäärin noin 17 629 henkilöä (2019: 20 852) seitsemässä maassa: Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Virossa, Latviassa, Liettuassa ja Puolassa. Henkilöstöstä 59 % oli Suomessa ja 41 % muissa toimintamaissa.

Uudelle uralle

Sisäinen tehtäväkierto avaa mahdollisuudet moniin erilaisiin uravaihtoehtoihin. Vuonna 2020 sisäisiä siirtoja tehtiin Suomessa 2 093 (2019: 2 604) ja muissa toimintamaissa yhteensä 689 (2019: 2 124).

Suomessa Uusi työ -toimintamallia käytetään, kun työntekijän työkyky on pysyvästi alentunut nykyisen työn vaatimuksiin nähden eikä työntekijä pysty enää palaamaan aiempaan työhönsä. Malli mahdollistaa matalan kynnyksen työnhaun ja täydentää työeläkeyhtiöiden tukemaa ammatillista kuntoutusta.

Vuoden 2020 loppuun mennessä Uusi työ -toimintamallin avulla on työllistynyt 13 henkilöä konsernin sisälle tai ulkopuolelle uusiin tehtäviin tai on ammatillisessa kuntoutuksessa tai koulutuksessa.

Tekoälyä hyödyntävä uusi rekrytointipilotti

K-ryhmään, etenkin K-Citymarketeihin ja logistiikkaan, tarvitaan jatkuvasti uusia työntekijöitä. Tavallisesti paikkojen täyttämiseen menee keskimäärin noin puolitoista kuukautta siitä, kun tarve uudesta työntekijästä ilmenee. Pääkaupunkiseudun K-Citymarketeissa pilotoitiin syksyllä 2020 uudenlaista, tekoälyä hyödyntävää rekrytointin toimintamallia.

Älyrekry tekee työpaikan hakemisesta helppoa ja nopeaa. Kyselyn yksinkertaisiin monivalintakysymyksiin voi vastata

vaikka älypuhelimella. Erillistä työhakemusta ei tarvita missään vaiheessa rekrytointia.

Tekoälyä hyödyntävä hakuprosessi keskittyy hyvän työntekijän löytämiseen syrjimättä ketään. Niinpä työnhaussa ei kysytä valinnan kannalta epäolennaisia asioita, kuten ikää, sukupuolta, asuinpaikkaa tai kuvaa.

Pilotoitua toimintamallia on tarkoitus jatkaa vuonna 2021.

VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN: TYÖNANTAJAMIELIKUVA

TAVOITE

Olemme työtyytyväisyydessä kaupan alan paras työnantaja.

SAAVUTUKSET 2020

K-ryhmä paransi sijoitustaan Universumin Ideal Employer Ranking -ammattilaistutkimuksessa ja oli sijalla 12. Nousua oli 10 sijaa, ja K-ryhmä palkittiin yhtenä eniten nousseena yrityksenä. Universumin opiskelijatutkimuksessa nousimme kaksi sijaa eli sijalle 28.

K-ryhmä kasvatti mainettaan T-Median Luottamus & Maine -tutkimuksessa 0,21 yksikköä päätyen arvosanaan 3,80 ja siten nousi myös TOP10-listalle sijalle 8.

K-ryhmä nousi Academic Workin Young Professionals Attraction Index -tutkimuksessa 21 sijaa eli sijalle 14.

SUUNNITELMAT 2021

Jatkamme systemaattista työtä työnantajakuvan parantamiseksi sekä keskeisten ulkoisten että sisäisten sidosryhmiemme kanssa.

Tiivistämme edelleen oppilaitosyhteistyötä valittujen oppilaitosten kanssa eri oppiasteilla.

Keskon henkilökunnan määrän kehitys

	2020	2019	2018
Suomi 31.12.	12 647	12 657	11 878
Muut toimintamaat 31.12.	5 003	12 511	11 523
Yhteensä 31.12.	17 650	25 168	23 401
Suomi, keskimäärin	10 339	10 194	9 822
Muut toimintamaat, keskimäärin	7 290	10 658	9 757
Yhteensä keskimäärin	17 629	20 852	19 579

Keskon määrä- ja osa-aikaisten työsuhteiden osuudet

	2020	2019	2018
Määräaikaisia koko henkilöstöstä 31.12., %			
Suomi	15,6	14,9	14,1
Muut toimintamaat	12,9	6,9	6,7
Koko konserni yhteensä	14,8	10,9	9,4
Osa-aikaisia koko henkilöstöstä 31.12., %			
Suomi	33,9	37,2	40,8
Muut toimintamaat	24,8	13,0	7,8
Koko konserni yhteensä	31,3	25,2	24,1

Keskon henkilökuntatilastoja vuodelta 2020 toimintamaittain eriteltynä

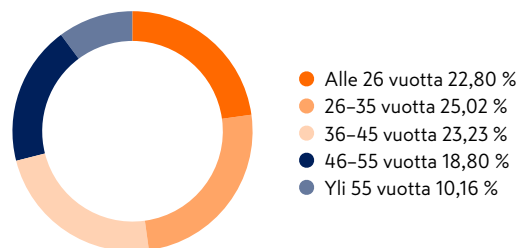
	Suomi	Ruotsi	Norja	Viro	Latvia	Liettua	Puola
Henkilökuntaa yhteensä 31.12.	12 647	1 776	2 095	156	84	75	817
Vuonna 2020 keskimäärin	10 339	1 340	1 220	154	84	75	822
Työsuhteita alkoi, kpl ¹	3 149	413	260	20	11	14	161
- naisia	1 726	129	69	10	2	4	27
- miehiä	1 423	284	191	10	9	10	134
Työsuhteita päättyi, kpl ¹	2 973	251	213	30	15	15	159
- naisia	1 545	82	57	18	2	4	17
- miehiä	1 428	169	156	12	13	11	142
Työsuhteita alkoi, % ¹							
- naisia	54,8	31,2	26,5	50,0	18,2	28,6	16,8
- miehiä	45,2	68,8	73,5	50,0	81,8	71,4	83,2
Työsuhteita päättyi, % ¹							
- naisia	52,0	32,7	26,8	60,0	13,3	26,7	10,7
- miehiä	48,0	67,3	73,5	40,0	86,7	73,3	89,3
Työnantajan päättämänä, %	6,5	7,6	4,2	33,3	73,3	26,7	9,4
Kokonaisvaihtuvuus, % ²	17,1	13,3	10,2	19,2	17,9	20,0	19,5

¹ Sisältää kesätyöntekijät

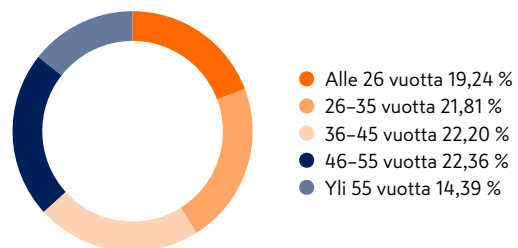
² Ei sisällä kesätyöntekijöitä

Päätyneissä työsuhteissa henkilöt mukana laskennassa vain kerran, alkaneissa työsuhteissa yhdellä henkilöllä voi olla useampi alkanut työsuhde

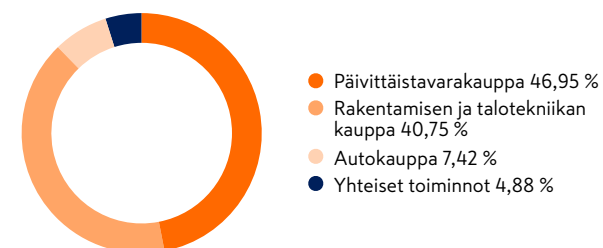
Keskon henkilökunnan ikärakenne Suomessa 2020, %

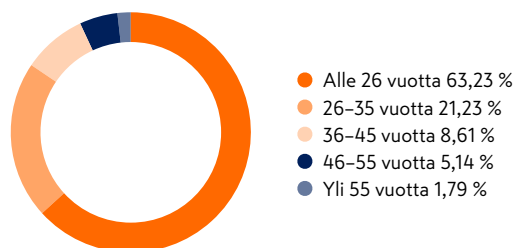
Keskon henkilökunnan ikärakenne muissa toimintamaissa 2020, %

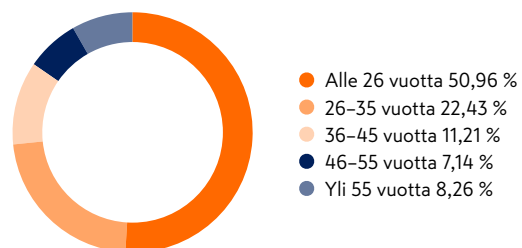
Keskon henkilökunnan jakautuminen toimialoittain 31.12.2020, %

Alkaneet työsuhteet, ikärakenne 2020, %

Päättyneet työsuhteet, ikärakenne 2020, %

TARJOAMME KATTAVAT HENKILÖSTÖEDUT

401-2, 401-3

Koko henkilöstömme Suomessa on lakisääteisen eläketurvan piirissä. Suomessa vakituinen ja määräaikainen henkilöstö on lakisääteisesti vakuutettu työ- ja työmatkatapaturman ja ammattitaudin varalta.

Tarjoamme henkilöstölle lakisääteistä laajemmat työterveyden palvelut, eläke-etuudet, monipuoliset ostoedut K-ryhmään kuuluvissa kaupoissa ja henkilökuntamyymälässä sekä auton henkilökuntaleasing-mahdollisuuden. Tuemme kaikissa toimintamaissa henkilöstön vapaa-ajan liikuntaa erilaisin tavoin. Suomen yhtiöissä on käytössä liikunta-, kulttuuri-, työsuhdematka- ja hyvinvointietu.

Osa toimintamaidemme yhtiöstä tukee taloudellisesti työntekijöitään erilaisissa elämäntilanteissa esimerkiksi lapsen syntymän ja ensimmäisen kouluvuoden ja läheisen kuoleman yhteydessä sekä muissa erityistilanteissa.

Perhevapaat

	2020	
	Suomi	Muut maat
Perhevapaalla olleiden lukumäärä	621	155
Naiset	430	80
Miehet	191	75
Perhevapaalta palanneiden lukumäärä	412	134
Naiset	244	64
Miehet	168	70

Kaikissa toimintamaissa henkilöstömme – sekä miehet että naiset – ovat oikeutettuja perhevapaisiin (äitiys-, isyys-, vanhempainvapaa ja hoitovapaa).

Suomessa perhevapaalla voi halutessaan olla siihen saakka, kunnes lapsi täyttää kolme vuotta. Tästä ajasta äitiysvapaan pituus on noin 4 kuukautta, vanhempainvapaan pituus noin 6 kk ja isyysvapaan pituus noin 9 viikkoa, josta 18 arkipäivää voi sijoittua samalle ajalle äidin äitiys- tai vanhempainvapaan kanssa. Vanhempainvapaan päättyessä voidaan jäädä hoitovapaalle, joka päättyy viimeistään lapsen täyttyessä 3 vuotta. 1. ja 2. luokan aloittavan lapsen vanhempi on oikeutettu osittaiseen hoitovapaaseen lyhentäessään työaikaansa enimmillään 30 tuntiin viikossa.

Tulospalkkiot ja osakepalkkio-ohjelma

Tulospalkkiojärjestelmien piiriin kuuluu koko henkilöstö lukuun ottamatta osaa myyjätehtävistä ja muunlaisiin tulospalkkio- tai provisiojärjestelmiin kuuluvia tehtäviä. Tulospalkkiojärjestelmän mittareita ovat esimerkiksi konsernin ja toimialan liikevoitto, työntekijän oman yksikön myynti ja tulos sekä asiakastytyväisyys tai markkinaosuus. Lisäksi roolista riippuen voidaan asettaa myös henkilökohtaisia tulospalkkiotavoitteita.

Vuoden 2020 tulospalkkiojärjestelmiin perustuvia tulospalkkioita maksettiin keväällä 2020 Suomessa noin 18,6 miljoonaa euroa (2019: 18,9 miljoonaa euroa) eli 4,0 % (2019: 4,1 %) palkkasummasta. Vuonna 2019 maksettiin

erilaisia palkkioita: tulospalkkiot, myyntipalkkiot ja muut vastaavat rahalliset palkitsemistavat yhteen laskien:

- Suomessa 19,7 miljoonaa euroa (2019: 19,3 miljoonaa euroa)
- Muissa toimintamaissa 1,0 miljoonaa euroa (2019: 3,4 miljoonaa euroa)

Palkkion enimmäismäärät vaihtelevat henkilön työn tulosvaikutuksen mukaan 10 %-100 % henkilön vuosipalkasta.

Keskolla on noin 130:lle johtoon kuuluvalla ja nimetyllä muulle avainhenkilölle suunnattu osakepalkkiojärjestelmä.

Eläkkeet

201-3

Kesko-konsernissa Suomessa annettiin uusia eläkemyöntöjä 171 (2019: 204) henkilölle. Näistä työkyvyttömyyseläkkeitä oli 38 (2019: 35), joista 15 (2019: 14) osatyökyvyttömyyseläkkeitä. Kuntoutustuki on määräaikainen työkyvyttömyyseläke, jolta kuntoutuja pyritään saamaan takaisin työelämään. Kuntoutusrahaa myönnettiin uudelleenkoulutukseen tai työkokeiluun 66 (2019: 50) henkilölle, joilla työkyvyttömyyden uhka lähivuosina oli ilmeinen. Keskimääräinen eläkkeellejäänti-ikä vuonna 2020 oli 62,1 (2019: 61,3) vuotta. Vanhuuseläkkeellejäänti-ikä oli 63,3 (2019: 63,7) ja työkyvyttömyyseläkkeellejäänti-ikä 57,8 vuotta (2019: 47). Muissa toimintamaissa 21 (2019: 35) työntekijää siirtyi eläkkeelle.

Lue lisää osakepalkkiojärjestelmästä

Lue lisää eläkkeistä

Hyvinvointi ja työkyky

TYÖTERVEYS JA TYÖTURVALLISUUS

403-1 403-2 403-3 403-4 403-5 403-6
403-7 403-8 403-9 403-10

Covid-19-pandemiatilanteen hallinta henkilöstön terveysturvallisuuden näkökulmasta

Covid-19-pandemian aikana henkilöstövastuullisuuden keskiössä on ollut henkilöstön terveys ja työturvallisuus. K-ryhmän systemaattinen johtamismalli Covid-19-tilanteessa on ollut keskeistä poikkeustilanteessa varautumisessa ja tilanteen hallinnan onnistumisessa. HR on tehnyt yhdessä riskienhallinnan, turvallisuuden, viestinnän ja toimialojen kanssa Covid-19-varautumissuunnittelua, jota on päivitetty säännöllisesti koko pandemian ajan. Yhteistyötä ja kauppiaiden raportointia on kehitetty, mikä on lisännyt ketjujen ketteryyttä mukauttaa toimintaa pandemian edellyttämällä toimilla. Erityinen painopiste on ollut logistiikan ja kauppojen huoltovarmuuden sekä asiakkaiden ja henkilöstön turvallisuuden ja terveyden varmistaminen kaikin keinoin. Lakisääteistä työn vaarojen ja riskien arviointia on päivitetty säännöllisesti pandemiatilanteen muuttuessa.

Kaikissa toimipisteissä on ollut pandemian eri vaiheissa käytössä laajat ennaltaehkäisevät terveysturvallisuustoimet kuten:

- varastojen kapselointi siten, että vältetään kaikki mahdolliset tartuntariskit,
- henkilöstön ja asiakkaiden suojaaminen kaupoissa (esimerkiksi kassoilla olevat pleksit, kasvomaskit ja turvavälit),

- matkustusturvallisuus
- tehostetut ilmanvaihto- ja siivoustoimenpiteet,
- erilaiset henkilöstön tukimuodot, kuten etäyhteyksien toimivuuden varmistaminen, koronasivusto My K -intrassa, jatkuvasti päivittyvät korona-ajan ohjeet ja monipuoliset tukipalvelut henkilöstön hyvinvointiin.

Heti pandemian käynnistyttyä otimme ensimmäisinä Suomessa käyttöön koronatestauksen työntekijöille. Suomessa turvasimme kaikille lieväoireisillekin työntekijöille Covid 19 -testiin pääsyn viiveettä, mahdollisten altistuneiden työntekijöiden jäljityksen sekä Covid-oireisen työntekijän hoidon työterveyden palveluntuottajalla. Vuoden 2020 loppuun mennessä tehtiin Suomessa lähes 5 000 CoV PCR -testiä. Positiivisia koronatapauksia tuli tietoomme Suomessa 182.

Päivitimme etätyöhjeistuksen koronapandemiatilannetta vastaavaksi ja huomioimme siinä niin omatoimisen työn vaarojen ja riskien arvioinnin kuin henkilöstön hyvinvointia tukevat palvelut.

Tietotyön, poikkeusajan ja työterveyden pulssikyselyillä varmistamme aina ajantasaisen tilannekuvan poikkeuksellisten työolosuhteiden toimivuudesta ja jaksamisesta sekä teemme kehittämistoimenpiteitä niiden pohjalta. Vuonna 2020 pulssikyselyjen palaute oli pääsääntöisesti hyvää. Toteutimme muutostilanteiden tueksi esimerkiksi erilaisia etäkeskustelutilaisuuksia ja esihenkilöille Teams-tilaisuuksia eri aiheista poikkeustilanteen johtamiseen ja pandemiaan liittyen. Sovimme alennuksista ergonomisten työvälineiden ostoon etätyötä tekeville, ja fysioterapeutit ja yhteistyökumppanit

pitivät viikoittain virtuaalisia taukoliikuntatuokioita. Myös toimialojen etästrategiainfoissa terveysturvallisuus oli yhtenä aiheena ja henkilöstö sai esittää kysymyksiä asiantuntijoille.

Henkilöstöä ja esihenkilöitä tuimme lisäksi seuraavilla tavoilla: toteuttamalla laajat terveysturvallisuustoimenpiteet eri toimipaikoilla, työterveyden ja HR:n koronapäivystykset, poikkeusajan henkilöstö- ja esihenkilöwebinaarit, etätö- ja poikkeusajan henkilöstöpulssit sekä työterveyden kyselyt henkilöstön tilanteen selvittämiseksi. Palaute henkilöstöltä on ollut korona-ajan tuesta myönteistä, ja palautteiden perusteella on asioita myös kehitetty. Toimistotehtävissä olevat työskentelivät ns. hybridimallilla eli tekivät pandemiatilanteen mukaan joko lähi- tai etätöitä ja yhdistellen näitä molempia. Siirtymistä etätöskentelyyn tuettiin Covid-19-pandemian alkuvaiheessa siten, että näyttöjä ja erikoistyötooleja sai lainata kotiin etätöskentelyä varten.

Työterveydessä muutimme toimintatapoja ja hyödynsimme erilaisia sähköisiä työvälineitä, kuten sähköistä terveystarkastusta ja työkykyriskin selvittämiseksi sekä otimme laajasti käyttöön digivastaanotot. Aloimme toteuttaa myös työkykyneuvotteluja etänä. Laadimme terveydentilaan ja työkykyriskeihin liittyviin etätoimintoihin erillisen ohjeistuksen työntekijöille ja esimiehille. Henkilöstön fyysistä ja psyykkistä jaksamista ja hyvinvointia tuimme erilaisin digitaalisin valmennuksin, tilaisuuksin ja hyvinvointia tukevin verkkopalveluin. Esimerkiksi mielenhyvinvoinnin tueksi tarjosimme henkilöstön ja

kauppiaiden käyttöön K MindBalance –verkkopalvelun. Työterveyden palveluntuottajan tarjoama Mielen chat ja sparri -palvelu on ollut käytössä koko koronapandemian ajan.

Koronapandemia on edennyt eri toimintamaissa eri tahdissa, joten maat ovat vastanneet omista varautumistoimenpiteistään. Olemme tukeneet toimintamaita keskitetysti K-ryhmän päivittäin tehdyllä globaalilla tilannekatsauksella. Koko pandemian ajan terveyteen ja turvallisuuteen liittyvä yhteistyö niin luottamushenkilöiden kuin työsuojeluhenkilöstön kanssa on ollut erittäin tiivistä ja säännöllistä.

Suomessa osallistuimme Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n ja yritysten Enter 2020 -ryhmän työskentelyyn aktiivisesti. Ryhmään kuuluneet yritykset ovat vaikuttaneet koronatestauksen kapasiteettiin ja parhaisiin käytäntöihin asiakaspalvelutehtävissä, logistiikassa ja tietotyössä. K-ryhmän laaja varautuminen ja terveysturvallisuustoimenpiteet Covid-19-tilanteen hoitamiseksi ovat herättäneet kiinnostusta myös julkisesti. Kerroimme Keskon kokemuksista ja henkilöstön terveyteen ja turvallisuuteen liittyvistä parhaista käytännöistä vuoden aikana lukuisissa eri tilaisuuksissa, sosiaalisessa mediassa ja lehtiartikkeleissa.

Henkilöstön työturvallisuus, työterveys ja hyvinvointi tiedolla johtamisen avulla

Tavoitteenamme on henkilöstön kokonaisvaltainen terveyden ja työturvallisuuden systemaattinen ja jatkuva parantaminen. Yhteiset työhyvinvoinnin ja -turvallisuuden periaatteet ovat käytössä kaikissa toimintamaissa. Kesko-

konsernissa on asetettu henkilöstön hyvinvointiin ja työturvallisuuteen tavoitteet, joiden toteuma raportoidaan vuosittain Keskon hallitukselle. Liiketoimintojen kanssa käymme kvartaaleittain läpi systemaattisesti kaikki keskeiset tunnusluvut ja teemme jatkuvasti parannuksia niiden perusteella. K Well -hyvinvointimallin tavoitteena on hyvinvointia rakentava työpäiväkokemus. Se on toiminut hyvin myös koronapandemiatilanteessa.

Kaikessa toiminnassamme tietoturva on ehdottoman tärkeää ja sitä valvotaan. Suomessa laki potilaan asemasta ja oikeuksista säätelee työterveydessä potilastietojen salassapidosta. Terveysturvallisuudessa tietosuojan taso on korkein mahdollinen ja potilasasiakirjoihin sisältyvät tiedot ovat lain nojalla salassa pidettäviä. Terveysturvallisuuden ammattihenkilö, esimerkiksi lääkäri tai sairaanhoitaja, tai muu terveydenhuollon toimintayksikössä työskentelevä henkilö ei saa ilman potilaan kirjallista suostumusta antaa sivulliselle potilasasiakirjoihin sisältyviä tietoja. Työterveydessä on oma potilastietojärjestelmä, joka on erillinen muista Keskon tietojärjestelmistä. Tietosuojan turvaamiseksi teemme työterveyden lokitietojen tietosuojatarkastuksia neljästi vuodessa eikä poikkeamia ole havaittu.

Työterveydellä keskeinen rooli työkyvyn ylläpidossa

Kesko-konserni työnantajana tarjoaa kaikille työntekijöille Suomessa lakisääteistä laajemmat työterveyspalvelut, joihin sisältyy sekä työkyvyn hallintaan ja työturvallisuuteen perustuvat toimenpiteet että työntekijän sairaanhoitoon ja kuntoutukseen liittyvät toimenpiteet. Lakisääteisen

työterveyden lisäksi Keskon työntekijät saavat sairauden hoitoon tarvitsemansa kattavat tutkimukset sekä erikoislääkäriconsultaatiot Keskon työterveyden kautta. Erikoislääkäreiden vastaanottojen lisäksi Keskon työterveys tuottaa psykologin, työterveyshoitajan sekä työfysioterapeutin palvelut. Työterveyden henkilöstön osalta noudatetaan lain vaatimuksia ammattipätevyydestä, ja kaikki lääkärimme ovat työterveyshuollon erikoislääkäreitä. Suomessa Keskon työterveys tuottaa palvelut pääkaupunkiseudulla ja ostaa pääkaupunkiseudun ulkopuolella työskenteleville työterveyspalvelut keskitetysti yhdeltä palveluntuottajalta.

Työnantajan, työntekijän ja työterveyshuollon yhteistoimin edistämme työhön liittyvien sairauksien ja tapaturmien ehkäisyä, työn ja työympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta, työntekijöiden terveyttä ja työ- ja toimintakykyä työuran eri vaiheissa sekä työyhteisön toimintaa. Strategisen työterveysyhteistyön painopistealueet olivat vuonna 2020 tiedolla johtaminen, K-kulttuurin vahvistaminen, henkilöstön työhyvinvoinnin ylläpitäminen ja esihenkilötyön tukeminen. Työterveyden toiminnan painopiste on ennaltaehkäisyssä ja riskien varhaisessa tunnistamisessa sekä työntekijän terveyden että työkyvyn osalta. Työterveys arvioi työturvallisuudessa erityisesti työn terveydelle aiheuttamaa vaaraa huomioimalla työssä esiintyvät terveydelliset riskit ja

altisteet. Arvioimme jatkuvasti mahdollisia työstä aiheutuvia riskejä ja ennaltaehkäisemme terveydelle aiheutuvaa vaara. Vuoden 2020 aikana erityinen painopiste on ollut Covid-19-pandemiaan liittyvissä toimitissa kuten testauksessa, turvaohjeistuksissa ja tiedottamisessa.

Arvioimme toiminnan vaikuttavuutta seuraamalla hoitoonpääsyn viiveettömyyttä, konsernin sairauspoissaoloprosenttia, diagnoosijakaamaa sekä työtapaturma- ja eläkeriskitunnuslukuja (KPI:t). Lisäksi asiakastyytyväisyyttä selvitämme eri tavoin useasti vuodessa.

Vuonna 2020 Kesko-konsernin työterveyden palvelujen piirissä Suomessa oli 11 937 (2019: 11 842) työntekijää. Työterveyshuoltoon käytettiin Suomessa vuonna 2020 yhteensä noin 6,7 miljoonaa euroa (2019: 5,8). Työterveyden kustannuksista 44 % kohdentui henkilöstön työkyvyn edistämiseen ja hyvinvointiin.

Otimme helmikuussa 2020 esihenkilöiden, HR:n ja työterveyden käyttöön uuden työkyvynjohtamisen järjestelmän henkilöstön hyvinvoinnin tukemiseksi, sairauspoissaolojen seurantaan ja työkyvyttömyysriskien ennakkointiin. Järjestelmässä on kaikki työkykyjohtamisen data keskitetysti ja tietoturvaselästi. Tuimme käyttöönottoa yli 20 valmennuksella vuoden aikana.

Puhutaan Työ Kuntoon -keskusteluja eli varhaisen tuen keskusteluja pidettiin yhteensä 2 283. Vuoden 2019 psykososiaalisen kuormituksen kyselyn perusteella jatkoimme työyhteisöjen kehittämistä tarttumalla esiinnoisseisiin haasteisiin ja käynnistämällä erilaisia työyhteisöihin, johtamiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä kehittämistoimenpiteitä. Henkilöstön työkyvyttömyyden ehkäisyssä ja työkyvyn ylläpidossa Kesko hyödyntää moniammatillisesti työterveysasiantuntijoita sekä HR:n työkykyasiantuntijoita.

Keskon panostus työterveyshuoltoon, Suomi

Euroa/henkilö	2020	2019	2018
	563	492	447

Sairauspoissaoloprosentti Suomen yhtiöissä oli 4,7 % tehdyistä työtunneista vuonna 2020 (2019: 4,6 %). Noin 71,6 % (2019: 73,2 %) sairauspoissaaloista oli lyhytaikaista palkallista sairauspoissaoloa. Muissa maissa sairauspoissaoloprosentti oli 6,0 % (2019: 4,8 %). Tilasto tapaturmista Suomessa sekä sairauspäivien erittely maittain on esitetty sivun 64 taulukoissa. Muissa maissa työssä tapahtuneita yli kolmen päivän sairauspoissaoloon johtaneita tapaturmia oli vuonna 2020 yhteensä 12 kappaletta (2019: 52 kpl). Suomessa vastaava luku oli 157 kappaletta (2019: 163 kpl).

Tapaturmat ja ammattitaudit Suomessa

	2020			2019	2018
	Miehet	Naiset	Yhteensä		
Kuolemaan johtaneet tapaturmat	0	0	0	0	0
Työtapaturmat, ilman työmatkatapaturmia	113	44	157	163	181
Työmatkatapaturmat	29	25	54	73	67
Tapaturmataajuus 1/miljoona työtuntia			11	12	13
Tapaturmien keskimääräinen vakavuusaste, päivää			37,7	38,2	31,6
Ammattitautiepäilyt	3	1	4	5	3
Ammattitaudit	2	1	3	1	2
Työtapaturmien, työmatkatapaturmien ja ammattitautien aiheuttamat sairauspäivät	4 427	3 626	8 053	9 007	8 040
Työntekijää kohti			0,8	0,9	0,8

Laskentatapa: tunnusluvut eivät sisällä pientapaturmia eli alle kolmen päivän poissaoloon johtaneita tapaturmia. Tilastointi ei kata urakoitsijoita.

¹ Ilman pientapaturmia ja työmatkatapaturmia, laskettuna todellisilla työtunneilla

Sairauspoissaolot maittain 2020

	Suomi	Ruotsi	Norja	Viro	Latvia	Liettua	Puola
Sairauspäiviä yhteensä	127 452	16 810	36 941	1 536	1 086	415	10 865
Työntekijää kohti	12,3	13,8	44,9	10,0	12,9	5,5	2,9
Per miljoona työtuntia	6 536	7 839	25 534	4 913	6 402	2 739	1 414

Laskentatapa: sairauspäivät työntekijää kohti laskettu keskimääräisellä henkilökuntamäärällä. Sairauspoissaolojen laskennassa eivät ole mukana: K-Bygg Österqyllen AB, Bygg & Interiör i Katrineholm AB, Bygg & Interiör is Flen AB, Bygg & Interiör i Vingåker AB.

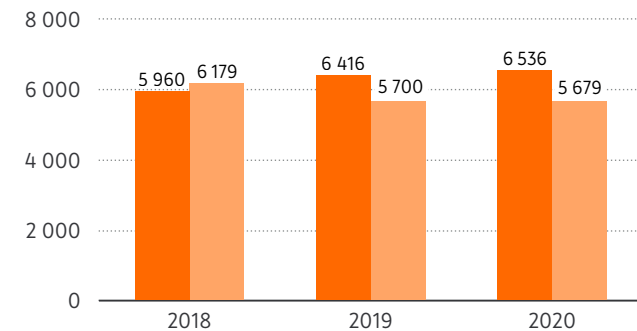
Tapaturmat ja ammattitaudit muissa toimintamaissa

	2020
Kuolemaan johtaneet tapaturmat	0
Työtapaturmat, ilman työmatkatapaturmia	12
Työmatkatapaturmat	1
Tapaturmataajuus 1/miljoona työtuntia	6,6
Ammattitautiepäilyt	0
Ammattitaudit	0

¹ Ilman pientapaturmia ja työmatkatapaturmia, laskettuna todellisilla työtunneilla

Sairauspäivien määrän kehittyminen

Sairauspäiviä/miljoonaa työtuntia

■ Suomi
■ Muut toimintamaat

Työturvallisuusajattelun ja työturvallisuusjohtamisen tehostaminen

Käytössämme ovat muun muassa ISO 14001 ja ISO 45001 -standardit. Työsuojeluohjelma sisältää toimenpiteet ehkäistä, vähentää ja poistaa työssä ja työoloista aiheutuvia tapaturmia, ammattitauteja sekä terveydelle haitallista fyysistä ja psyykkistä kuormitusta.

Vuonna 2020 tehostimme työturvallisuusjohtamista käynnistämällä työturvallisuuden toimialakohtaisen riskiarvioinnin laajamittaisen suunnittelun, jonka toteutamme perusteellisesti vuonna 2021 yhteistyössä eri asiantuntijoiden ja toimialojen kanssa. Tapaturmataajuuteen perustuvia työturvallisuusauditointeja teimme autoliiketoiminnassa. Uudistimme kauppojen työturvallisuuskoulutusta loppuvuonna 2020 työn vaarojen ja riskien arvioinnin verkkokoulutuksen avulla.

Olemme tunnistaneet tärkeimmät seurattavat riskit analysoimalla dokumentoituja työterveys- ja työturvallisuuspoikkeamia työturvallisuuden hallintajärjestelmistämme. Yleisimpiä poikkeamia ovat liukastumiset, kaatumiset ja putoamiset, käsin tehtävät nostot ja siirrot sekä trukilla ajaminen. Tapaturmayhtiön kautta tapahtuva työtapaturmien seuranta on säännöllistä, ja vakavista työtapaturmista raportoidaan systemaattisesti johdolle. Asiantuntijatehtävissä työmatkatapaturmat ovat vähentyneet edellisvuodesta.

Henkilöstöedustajat mukana työturvallisuus- ja työterveysyhteistyössä

Keskossa toimii työsuojeluryhmä ja yhteistoimintaryhmä. Työsuojeluvaltuutetut ja luottamusmiehet osallistuvat työterveys- ja turvallisuusasioiden suunnitteluun, käyttöönottoon ja seurantaan. Yhteistyössä tuemme aktiivisesti henkilöstön hyvinvointia työpaikoilla ja henkilöstön oma-aloitteista vaarojen tunnistamista. Sovittujen tavoitteiden toteutumista arvioimme kvartaaleittain kaikilla liiketoiminta-alueilla.

Panostamme henkilöstön työhyvinvointiin ja työturvallisuusosaamiseen

Järjestämme ensiapu- ja työturvallisuuskoulutusta säännöllisesti kaikilla toimialoilla. Vuoden 2020 aikana uudistimme koulutusta ja otimme käyttöön uuden K ensiapu- ja turvakoulutuksen, jossa yhdistyvät ensiapu-, alkusammutus- ja uhkatilannekoulutus. Lisäksi kehitimme työn vaarojen ja riskien arviointiin uuden verkkovalmennuksen. Henkilöstöllä on mahdollisuus opiskella työturvallisuusasioita sekä lähivalmennuksissa että itsenäisesti verkko-opiskeluna. Työterveys- ja työturvallisuusasiat ovat osa uusien työntekijöiden perehdytystä.

Panostamme henkilöstön kokonaisvaltaisen terveyden edistämiseen ja järjestämme erilaisia hyvinvointia ja terveyttä tukevia ohjelmia, monipuolisista hyvinvointi- ja terveyden edistämisen ohjelmista puolen vuoden mittaisiin hyvinvointivalmennuksiin. Tarjolla on esimerkiksi stressinhallintaa, itsensä johtamiseen liittyvää ja niin fyysistä hyvinvointia kuin etenkin uusina myös mielenhyvinvointia tukevaa koulutusta, joiden vaikuttavuutta seuraamme. Sekä digitaalisia terveystarkastuksia että terveystarkastuskäyntejä tarjoamme säännöllisin väliajoin henkilöstölle. Vuonna 2020 käynnistimme pilottina Esihenkilön oman hyvinvoinnin johtaminen -ohjelman. Lisäksi kuvasimme hyvinvointiosaamiseen liittyvät pakolliset valmennukset osana esihenkilön oppimispolkua. Olemme tarjonneet kauppiaille ja kaupan työntekijöille työturvallisuuskoulutusta ja toteuttaneet heidän käyttöönsä työn vaarojen ja riskien arvioinnin verkkokurssin.

VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN: TYÖHYVINVOINTI JA TYÖKYKY

TAVOITE	SAAVUTUKSET 2020	SUUNNITELMAT 2021
Parannamme työmotivaatiota ja -viihtyvyyttä.	K Well -mallin mukainen itsensä johtaminen korostui koronapandemian aikana. Liitimme hyvinvointiasioita vahvemmin osaksi muita valmennuksia ja esihenkilövalmennuksia. Koronapandemian aikana käsitelimme terveys- ja turvallisuusasioita myös osana liiketoimintojen strategiatietoja. Lanseerasimme useita erityisesti mielen hyvinvointia tukevia palveluita henkilöstön käyttöön. Nämä tukivat hyvin myös koronapoikkeustilanteissa.	Keskityimme edelleen koronapandemian erinomaiseen hallintaan henkilöstön terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta sekä tunnistettujen riskien vähentämiseksi liiketoiminnan tukena. Seuraamme aktiivisesti henkilöstön kokemusta poikkeustilanteesta ja tartumme aktiivisesti ja ketterästi kehitettäviin asioihin riskejä ennakoiden ja minimoiden. Parannamme työntekijäkokemusta eri keinoin. Kehitämme pandemioiden kaltaisten tilanteiden hoitoon liiketoimintaa tukevan pitkän tähtäimen varautumisuunnitelman, joka huomioi myös henkilöstön ja muiden sidosryhmien psykososiaalisen selviytymisen ja resilienssin vahvistamisen.
Vähennämme sairauspoissaoloja, työtapaturmia ja ennen aikaisten työkyvyttömyyseläkkeiden määrää.	Otimme esihenkilöiden, HR:n ja työterveyden käyttöön työkykyjohtamisen järjestelmän sairauspoissaolojen ja työkykyhaasteiden hallintaan, uudistetut työkykyjohtamisprosessit ja valmennukset. Rakensimme tiedolla johtamista tukevan raportoinnin, jossa on ydintunnukselliset liiketoiminnoille hyvinvoinnin johtamista varten. Työtapaturmien aiheuttamien sairauspoissaolojen seuranta on myös työkykyjohtamisen järjestelmässä. Raportoimme johdolle vakavista työtapaturmista ja niiden kustannuksista. Vuonna 2020 tehostimme eri järjestelmien käyttöä työturvallisuusasioiden hallinnassa. Työsuojeluhenkilöstöllä oli aktiivinen rooli koronapandemian torjunnassa ja työn riskien ja vaarojen arvioinnin päivittämisessä.	Tehostamme työkykyjohtamisen järjestelmän aktiivista käyttämistä sekä sairauspoissaolojen ja työkyvyn hallintaa tukevien ennakoivien mittareiden ja työtapaturmien raportointia uudella raportointimallilla yhteistyössä liiketoimintojen kanssa. Vahvistamme ennakoivaa hyvinvointia ja varautumista työkykyriskeihin Mieli ja selkä kuntoon -hankkeella. Otamme kaikessa työterveys-, työturvallisuus- ja hyvinvointitoiminnassa huomion mielen hyvinvointi ja selkä- sekä muut tuki- ja liikuntaelinhaasteet. Yhdistämme työturvallisuusriskien kokonaisarvioinnin osaksi liiketoimintariskien hallintaa ja tuotamme yhteistyössä liiketoiminnan hyväksymän riskienhallintasuunnitelman toimialatasolla.

Muuttuva toimintaympäristö edellyttää jatkuvaa osaamisen kehittämistä

404-1 404-2

Henkilöstön osaamisen systemaattinen ja liiketoimintalähtöinen kehittäminen on kriittinen tekijä tulevaisuuden menestyksen kannalta. Kaupan alan murros, digitalisaatio ja työelämän jatkuva muutos ohjaavat kehitystarpeita.

Osaamisen kehittämisen painopistealueita K-ryhmässä ovat:

- Esihenkilötyö ja johtaminen
- Tietotyö ja työvälineet
- Vuorovaikutus ja itsensä johtamisen taidot
- Kaupan koulutukset: myynti-, palvelu- ja tuoteosaaminen

Tarjoamme esihenkilöille suuren määrän erilaisia, päivittäistä esihenkilötyötä tukevia valmennuksia, joiden aiheina ovat esimerkiksi suorituksen johtaminen, rekrytointi, palkitseminen ja työsuhtejuridiikka. Panostamme erityisesti jatkuvaan suorituksen johtamiseen ja palautteenantoon sekä tuemme tätä eri valmennuksin.

Vuonna 2020 jatkoimme Keskon johtamisen kulmakivien valmentamista uusille esihenkilöille. Uusina kokonaisuuksina lisäsimme tarjontaan valmennuksia virtuaaliseen vuorovaikutukseen sekä tukea johtamiseen koronan aiheuttamassa poikkeustilassa.

Tietotyön kehittäminen käsittää tiimityövälineiden, yhteistyön ja palaverikäytäntöjen kehittämisen sekä panostamisen tiedon avoimuuteen. Vuonna 2020 toteutimme runsaasti koulutuksia sekä tietojärjestelmiin

että tietotyön yhteistyön muotoihin, muun muassa hyviin palaverikäytäntöihin, osallistamiseen ja fasilitointitaitoihin liittyen. Hyvällä tietotyön osaamisella ja vakailla tietoliikenneyhteyksillä varmistimme sen, että siirtyminen poikkeuksellisen laajaan etätyöskentelyyn sujui hyvin.

Tukeaksemme työhyvinvointia panostamme itsensä johtamiseen ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Vuonna 2020 järjestimme valmennuksia muun muassa itsensä johtamisesta, ajanhallinnasta, verkostossa toimimisesta sekä vaikuttamis- ja neuvottelutaidoista.

Koronapandemian vuoksi kevään koulutuksia peruutettiin ja verkkovalmennukset toteutettiin suunniteltua lyhyempinä.

Kaupan koulutukset

Tarjoamme K-Academyssa kaupan henkilökunnalle ammatillisia koulutuksia valmennuksina ja verkko-opiskelun muodossa sekä mahdollisuutta ammattitutkintojen suorittamiseen. Vuonna 2020 pääsimme hyödyntämään K-Academyn oppimispolkuja osaamisen kehittämisessä ja urasuunnittelussa. Lisäksi toteutimme osaamisen kehittämisen oppaan kauppoille. Olemme kouluttaneet vuodesta 2018 alkaen työpaikkaohjaajia kauppoihin; vuoden 2020 loppuun mennessä työpaikkaohjaajia on koulutettu jo 867.

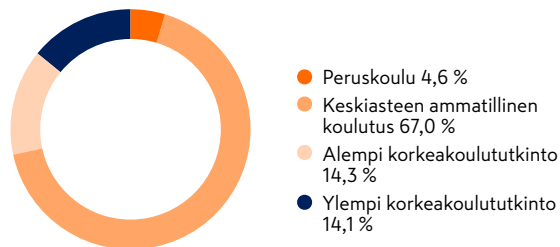
VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN: OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

TAVOITE	SAAVUTUKSET 2020	SUUNNITELMAT 2021
Käymme kehityskeskustelun jokaisen työntekijän kanssa vuosittain.	Tavoite- ja kehityskeskustelut ovat keskeinen osa suorituksen johtamisen malliamme. Noin 84 % (2019: 85 %) henkilöstöstämme on käynyt keskustelun tavoitteistaan ja kehittymisestään.	Yksinkertaistamme tavoite- ja kehityskeskustelujen rakennetta esihenkilöille ja henkilöstölle. Lisäämme toimintaperiaatteiden painoarvoa ottamalla ne suorituksen kokonaisarvion lisäksi mukaan kehityskeskusteluihin.
Koulutamme esihenkilöitä säännöllisesti.	Järjestimme koronatilanteesta johtuen Suomessa keskeisimmät esihenkilöille suunnatut valmennukset verkkovalmennuksina. Lisäsimme tarjontaan valmennuksia virtuaaliseen vuorovaikutukseen sekä tukea johtamiseen poikkeustilassa.	Jatkamme systemaattista esihenkilötyön kehittämistä valittujen painopisteiden pohjalta.

Pääkaupunkiseudun K-Citymarketeissa järjestetään yhteistyössä Careerian kanssa keväällä 2021 maahanmuuttajataustaisille henkilöille suunnattu koulutusohjelma, joka tähtää koulutusohjelmaan osallistuvien työllistymiseen kaupan alalle. Koulutuksen aikana harjoitellaan monipuolisesti suullisia ja kirjallisia asiakaspalvelutilanteita, työelämätaitoja ja parannetaan työelämässä tarvittavaa suomen kielen taitoa. Koulutuksen aikana suoritetaan 1–2 osaa merkonomin tutkinnosta sekä Careerian oman tutkinnon osa ”Suomalaisessa työelämässä toimiminen”.

Kesko on sitoutunut tarjoamaan työharjoittelupaikkoja noin 15 opiskelijalle pääkaupunkiseudun K-Citymarketeihin. Koulutusohjelman jälkeen tavoitteena on työllistyminen aluksi myyjän työtehtäviin ja osaamisen karttuessa jatkossa on mahdollisuudet edetä esimerkiksi kaupan esihenkilötehtäviin.

Koulutusjakauma 31.12.2020, %

Ei sisällä Ruotsin ja Norjan koulutusjakaumaa

Koulutustunnit ja -kustannukset 2020

	2020	2019
Koulutustunteja		
Suomi	43 078	74 199
- naiset ¹	17 668	27 281
- miehet ¹	13 769	30 012
muut maat	5 872	64 890
- naiset ¹	1 393	25 163
- miehet ¹	4 296	12 450
Koulutustunnit työntekijää kohti		
Suomi	4,2	7,3
- naiset ¹	2,8	4,4
- miehet ¹	2,2	4,7
muut maat	1,6	6,1
- naiset ¹	1,1	5,4
- miehet ¹	1,2	1,8
Koulutuskustannukset, milj. €		
Suomi	1,5	2,3
muut maat	0,5	0,6
Koulutuskustannukset työntekijää kohti, €		
Suomi	144	224
muut maat	124	60

¹ Sukupuolijaottelu ei sisällä eLearning-koulutuksia
Senkain koulutustunteja ei raportoitu vuonna 2020

Suorituksen johtaminen

KEHITYSKESKUSTELUT JA SUORITUKSEN ARVIOINTI TYÖYTYTYVÄISYYDEN TYÖKALUINA

404-3

Henkilöstömme saa palautetta suoriutumisestaan ja kehittymismahdollisuuksistaan vuosittain käytävissä keskusteluissa. Tavoitteiden asettaminen, kehityskeskustelut ja suorituksen arviointi ovat käytössä kaikissa Kesko-konsernin yhtiöissä ja toimintamaissa.

Kehityskeskusteluissa keskustellaan henkilön osaamisesta ja motivaatiosta, uratoiveista, esihenkilötyön ja työyhteisön toimivuudesta ja kehittämisestä sekä tehdään henkilökohtainen kehityssuunnitelma.

Suorituksen arvioinnin tavoitteena on antaa palautetta edellisen vuoden suoriutumisesta, tukea henkilön kehittymistä ja kannustaa parantamaan suoritusta. Mikäli

suoriutuminen ei vastaa odotuksia, tuemme työntekijän kehittymistä erillisellä prosessilla. Yhdenmukaisilla arviointikriteereillä mahdollistamme tasapuolisen suorituksen ja osaamisen arvioinnin kaikille työntekijöille. Systemaattinen ja hyvin toimiva suorituksen arviointi antaa tärkeää tietoa ja pohjaa muille HR-prosesseille.

Henkilöstötutkimus toiminnan kehittämisen työkaluna

Henkilöstötutkimus on yksi keskeisimmistä toimintatapojen ja esihenkilötyön kehittämisen välineistä sekä yksi tapa kuunnella henkilöstön näkemyksiä. Teimme laajemman henkilöstötutkimuksen vuonna 2019. Vuonna 2020 olemme toteuttaneet eri liiketoiminnoissa kunkin tarpeiden pohjalta pulssikyselyitä. Näillä pulssikyselyillä olemme seuranneet henkilöstön hyvinvointia ja jaksamista läpi poikkeuksellisen koronavuoden. Teemme laajan, koko konsernille yhteisen henkilöstötutkimuksen jälleen vuonna 2021 Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Puolassa ja Baltian maissa.

VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN: SUORITUKSEN JOHTAMINEN

TAVOITE	SAAVUTUKSET 2020	SUUNNITELMAT 2021
Tunnettu työmme tavoitteet ja saamme palautetta suoriutumisestamme.	Edellisen, vuonna 2019 tehdyn henkilöstötutkimuksen mukaan 93 % henkilöstöstämme ymmärsi, miten oma työpanos vaikutti oman yksikön tavoitteiden saavuttamiseen. Noin 60 % henkilöstöstä sai esimieheltään säännöllistä palautetta työsuorituksestaan.	Edistämme esihenkilöiden kykyä antaa palautetta panostamalla siihen osana suorituksen johtamista ja esihenkilövalmennuksia. Kehitämme tulospalkkiomalleja edelleen palvelemaan liiketoimintaa entistä paremmin.

Edistämme tasa-arvoa ja monimuotoisuutta

405-1 406-1

Nollatoleranssi syrjinnälle

Tasa-arvo, oikeudenmukaisuus, syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus ovat tärkeitä periaatteita, joita Keskossa noudatamme. Kesko Oyj ja sen tytäryhtiöt Suomessa tekevät lakisäätiset yhtiökohtaiset henkilöstö-, koulutus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat sekä määrittelevät parannustavoitteet.

Keskossa toimii yhdenvertaisuussuunnitelman mukainen työnantajan, henkilöstön ja työsuojelutoiminnan edustajista koostuva ryhmä, joka käsittelee konsernin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioita. Työryhmän aloitteesta laadimme vuonna 2020 ohjeen siitä, miten reagoida asiakkaan tai työyhteisön jäsenen rasistiseen tai muuten alentavaan puheeseen.

Vuonna 2020 toimimme yhtenä Invalidiliiton Sopivaa työtä kaikille -hankkeen pääyhteistyökumppaneista ja olimme mukana erilaisissa hankkeeseen liittyvissä tapahtumissa.

Vuonna 2020 tiedossamme ei ollut yhtään syrjintätapausta.

Monimuotoinen työyhteisö

Vuonna 2020 valmistelimme monimuotoisuuden ja mukaan ottamisen ohjelmaa. Tätä varten toteutimme alkuvuodesta sidosryhmäkuulemiset, joissa kuulumme asian tiimoilta asiakkaitamme, henkilöstöämme, opiskelijoita, hallintoa, sijoittajia sekä ulkopuolisia asiantuntijoita. Kuulemisten pohjalta valmistelimme ohjelman päätavoitteita ja mahdollisia kehitystoimia monimuotoisemman ja

VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN: IHMISOIKEUDET JA TASA-ARVO

TAVOITE	SAAVUTUKSET 2020	SUUNNITELMAT 2021
Kunnioitamme ihmisoikeuksia ja huomioimme ne kaikessa toiminnassamme.	Osana konsernin monimuotoisuuden ja mukaan ottamisen ohjelman valmistelua toteutimme sidosryhmäkuulemiset, joissa kuulumme muun muassa henkilöstöä ja asiakkaitamme.	Jatkamme monimuotoisuuden ja mukaan ottamisen ohjelman valmistelua ja käynnistämme osan sen suunnitelluista toimista.
Edistämme sukupuolten tasa-arvon toteutumista omassa toiminnassamme ja toimitusketjuissamme.	Vuoden 2020 lopussa Keskon hallituksen seitsemästä jäsenestä kaksi oli naisia ja konsernijohtoryhmän kahdeksasta jäsenestä kaksi oli naisia. Vähentääksemme kielen vaikutusta työelämän sukupuolittuneisuuteen, valmistelimme HR:ssä uudistusta sukupuolittuneista tehtävänimikkeistä ja termeistä luopumiseksi.	Vuonna 2021 konsernijohtoryhmän naisten lukumäärä kasvaa kolmeksi, kun uusi vastuullisuudesta ja yhteiskuntasuhteista vastaava johtaja aloittaa tehtävässään.

yhdenvertaisemman K:n rakentamiseksi. Tunnistimme muun muassa tarpeen kehittää käytäntöjä vieraskielisten mukaanottamiseksi sekä jatkaa työtä, jolla edistetään osatyökykyisten edellytyksiä jatkaa työssä. Jatkamme ohjelman työstämistä vuonna 2021.

Keskon hallituksen monimuotoisuuspolitiikan mukaisesti Keskon tavoitteena on tasapainoinen sukupuolijakauma hallituskokoonpanossa. Vuoden 2020 lopussa Keskon hallituksen seitsemästä jäsenestä kaksi oli naisia ja konsernijohtoryhmän kahdeksasta jäsenestä kaksi oli naisia. Vuonna 2021 konsernijohtoryhmän naisten lukumäärä kasvaa kolmeksi, kun uusi vastuullisuudesta ja yhteiskuntasuhteista vastaava johtaja aloittaa tehtävässään.

Vähentääksemme kielen vaikutusta työelämän sukupuolittuneisuuteen valmistelimme HR:ssä uudistusta

sukupuolittuneista tehtävänimikkeistä ja termeistä luopumiseksi.

Tulevaisuudessa maahanmuuttajat ovat entistä tärkeämpi kohderyhmä kaupan alalla palvelutehtävissä. Tällä hetkellä eniten maahanmuuttajataustaisia henkilöitä työskentelee K-ryhmän kaupoissa ja varastoissa.

Maahanmuuttajataustaisten työllistäminen edellyttää kaupalta uudistumista; esimerkiksi muuta kuin suomea äidinkielenä puhuvien tarpeet tulee huomioida ohjeistuksissa ja johtamisessa.

Lue myös
Kaupan koulutukset

Eri-ikäiset työntekijät ovat voimavara

Suomessa henkilöstön keski-ikä oli 37,4 vuotta vuonna 2020. Muissa maissa henkilöstön keski-ikä vaihteli 36,5 vuodesta 53,2 vuoteen.

Pitkät työurat eivät ole harvinaisia: 1 060 henkilöä Suomessa on työskennellyt Keskossa yli 25 vuotta. Yli 10 vuotta Keskossa työskennelleitä oli 34,6 % ja alle 10 vuotta 65,4 % Suomessa ja vastaavasti 25,1 % ja 74,9 % muissa maissa.

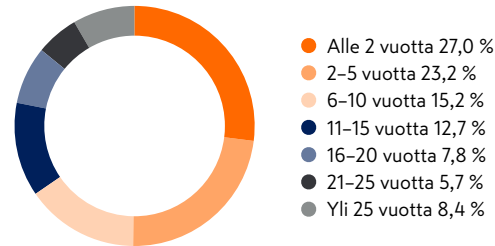
EDISTÄMME PALKKATASA-ARVON TOTEUTUMISTA

405-2

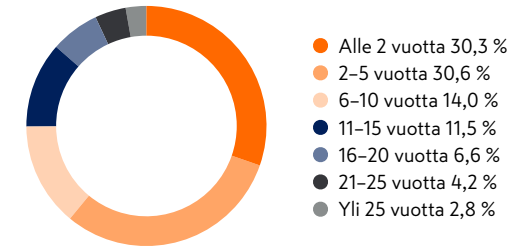
Keskolaisten keskimääräinen vuosipalkka oli Suomessa 41 127 euroa, Ruotsissa 40 050 euroa, Norjassa 53 773 euroa, Virossa 18 205 euroa, Latviassa 15 791 euroa, Liettuaassa 17 667 euroa ja Puolassa 17 245 euroa. Kesko-konsernin toiminta on monialaista, joten keskimääräinen palkka ei ole hyvä tunnusluku kuvaamaan palkkauksen tasoa tai rakennetta. Työehtosopimuksen piiriin kuuluvien tehtävien, kuten myyjien ja varastotyöntekijöiden, kohdalla käytetään työehtosopimusten luokittelun mukaisia palkkaryhmiä ja -taulukkoita. Palkkaukseen vaikuttavat myös tehtävään perustuvat vastuulisät, kokemusvuodet sekä maantieteelliset erot palkkamarkkinoilla.

Ylempien toimihenkilöiden palkka määräytyy tehtävän ja työn vaativuuden ohella muun muassa osaamisen, kokemuksen, suorituksen ja tulosten perusteella. Keskolla on käytössä tehtävien vaativuusluokittelujärjestelmä. Vuoden 2020 alussa vaativuusluokittelujärjestelmän käyttöä

Palvelusvuodet Suomessa 2020, %

Palvelusvuodet muissa toimintamaissa 2020, %

Naisten ja miesten %-osuus henkilöstöstä, Suomi

	Naiset	Miehet
Kokoaikaiset	35,5	64,5
Osa-aikaiset	70,8	29,2
Vakituiset	50,7	49,3
Määräaikaiset	46,3	53,7
Esimiehet	45,6	54,4

Naisten ja miesten %-osuus henkilöstöstä, muut toimintamaat

	Naiset	Miehet
Kokoaikaiset	25,1	74,9
Osa-aikaiset	31,4	68,6
Vakituiset	27,0	73,0
Määräaikaiset	26,7	73,3
Esimiehet	20,1	79,9

Naisten %-osuus henkilöstöryhmittäin, Suomi

	2020	2019	2018
Ylin johto	28,6	27,5	28,6
Keskijohto	31,9	27,8	23,3
Esimiehet ja asiantuntijat	47,6	47,1	46,8
Työntekijät ja toimihenkilöt	50,7	50,4	53,5
Yhteensä	49,8	49,3	51,8

Naisten %-osuus henkilöstöryhmittäin, muut maat

	2020	2019	2018
Ylin johto	12,5	12,5	12,5
Keskijohto	26,2	39,8	42,3
Esimiehet ja asiantuntijat	24,6	47,4	51,8
Työntekijät ja toimihenkilöt	26,3	36,2	39,3
Yhteensä	26,1	40,0	43,6

laajennettiin koskemaan kaikkia tehtäviä Suomessa, Virossa, Latviassa, Liettuassa ja Puolassa.

Laajan vaativuusluokkien käyttöönoton myötä vastaavien tehtävien palkkojen vertailu on mahdollistunut aiempaa suuremmalle kohderyhmälle. Vaativuusluokitelluissa tehtävissä ylimmän johdon ja keskijohdon osalta naisten palkka on 96 % miesten palkasta vastaaviin tehtäviin verrattuna, esihenkilöiden ja asiantuntijoiden osalta 95 %. Kokonaisuudessaan naisten palkka on 98 % miesten palkasta vastaaviin tehtäviin verrattuna.

Vuosittaisten yhtiökohtaisten tasa-arvosuunnitelmien osana tarkastellaan palkkauksen tasa-arvoa. Sukupuoli ei ole palkkaukseen vaikuttava tekijä eikä merkittäviä eroja ole havaittu vertailukelpoisten tehtävien osalta. Tasa-arvosuunnitelmissa pyritään edistämään palkkatasa-arvon toteutumista.

K Compliance -toimintamalli vahvistaa vaatimuksenmukaista toimintatapa

205-1 205-2 205-3

Keskon hallitus on vahvistanut Keskolle K Compliance -toimintamallin. Toimintamallilla vahvistetaan Keskon vaatimustenmukaista eli lakien, sääntöjen ja määräysten noudattamista koskevaa toimintatapa. Toimintamallin perustana ja ytimenä toimii K Code of Conduct -toimintaohjeisto. Toimintamallin perusteella vahvistetut konserninlaajuiset ohjelmat koskevat keskeisiä lakeja,

VASTUULLISUUSOHJELMAN EDISTYMINEN: K CODE OF CONDUCT

TAVOITE	SAAVUTUKSET 2020	SUUNNITELMAT 2021
Koko henkilöstömme noudattaa K Code of Conductia.	Velvoitamme koko henkilöstön kaikissa toimintamaissa kuittaamaan vuosittain sitoutuvansa noudattamaan K Code of Conduct -ohjeistoa. Vuonna 2020 vuosikuittauksen tehneiden määrä oli 86 % henkilöstöstä.	Jatkamme vuosihyväksyntäkierroksen systematisointia ja edistämme K Code of Conductiin sitoutumista esihenkilötyön, koulutusten ja jatkuvan esilläpidon keinoin.
Järjestämme säännöllistä koulutusta K Code of Conductista.	Pidimme 25 koulutustilaisuutta vuonna 2020. Tilaisuuksissa käsiteltiin K Code of Conductin osa-alueita monipuolisesti. Järjestimme Keskon Ruotsin-toimintojen avainhenkilöille K Code of Conduct -tilaisuuden, joissa käsiteltiin muun muassa korruptioon ja väärinkäytöksiin liittyviä aiheita.	Vahvistamme compliance & ethics -toimintojamme ja jatkamme systemaattisesti K Code of Conductin tunnettuutta edistäviä toimenpiteitä. Tavoitteena on julkaista toinen, valittuihin teemoihin keskittyvä asioita kertaava K Code of Conduct -eLearning-koulutus. Viestinnän ja jalkautuksena tukena toimii aktiivinen K Code of Conduct -lähettiläsverkosto.

joiden rikkomisesta liiketoiminnassa voi aiheutua Keskolle huomattavia kielteisiä seurauksia, kuten esimerkiksi vakavia taloudellisia tai maineriskejä. Näitä ohjelmia ovat korruption ja lahjonnan torjunta, kilpailuoikeus, tietosuojaja kuluttajansuoja.

K Compliance -toimintamallissa on vahvistettu compliance-toiminnon organisaatio ja ohjausmalli. Toimintamallia ohjaa Keskon strategiaan ja liiketoimintaan liittyvien keskeisimpien vaatimustenmukaisuusriskien tunnistaminen.

Käsittelemme korruptioon liittyviä riskejä compliance-toimintamallin mukaisesti osana Kesko-konsernin riskienhallintaa. Tunnistamme, arvioimme, hallitsemme, seuraamme ja raportoimme keskeisiä riskejä, myös korruptioriskejä, säännöllisesti osana liiketoimintaa kaikissa toimintamaissa. Merkittävimmät korruptioriskit liittyvät kiinteistö- ja kauppapaikkahankkeisiin sekä tavaroiden ja palveluiden hankintaan. Vuonna 2020 päivitimme erillisen vastuullisuusriskiarvioinnin, jossa arvioitiin hankintaketjuihin liittyvää korruptioriskiä. Keskon yritysturvallisuustoiminnan

yhtenä painopistealueena vuonna 2020 oli väärinkäytösten ennalta ehkäiseminen.

Keskon korruptionvastaiset periaatteet sisältyvät vuonna 2016 julkaistuun K Code of Conduct -ohjeistukseen. Keskeisiä periaatteita ovat ”Emme tarjoa emmekä vastaanota lahjuksia”, ”Noudatamme Keskon periaatteita vieraanvaraisuudesta ja lahjoista” sekä ”Vältämme eturistiriidat”. Ohjeistus ja sivusto on julkaistu kaikkien toimintamaiden kielillä. Siitä on omat versiot sekä henkilöstölle että yhteistyökumppaneille. Velvoitamme Kesko-konsernin koko henkilöstön vuosittain kuittaamaan sitoutuvansa noudattamaan K Code of Conductia.

Olemme tehneet henkilöstöllemme eLearning-koulutuksen helpottamaan K Code of Conductin sisäistämistä. Lisäksi olemme järjestäneet vuosittain Keskon toimintamaissa yksiköiden ja maayhtiöiden johdolle K Code of Conduct -koulutusta, jossa painopistealueena on korruption vastustaminen. Korruption torjunnassa koulutuksen teemojen on tunnistettu kohdistuvan lahjojen ja vieraanvaraisuuden antamiseen ja vastaanottamiseen, sponsoroinnin ja lahjoitusten hyväksymiseen ja tekemiseen, eturistiriitatilanteiden ymmärtämiseen ja välttämiseen sekä lobbaamisen pelisääntöihin. Korostamme, että emme tarjoa

emmekä vastaanota lahjuksia, mukaan lukien voitellurahoja (ns. kickbacks), ja että emme jaa rahalahjoituksia poliittisille puolueille.

Kesko edellyttää myös sopimusumppaniensa noudattavan K Code of Conductia. Konserniohjeistuksen mukaisesti K Code of Conductia koskevat sopimuslausekkeet tulee lisätä sopimukseen, joilla Kesko-konsernin yhtiöt hankkivat tuotteita ja palveluita konsernin ulkopuolelta.

Keskossa on käytössä koko konsernin kattava SpeakUp-ilmoituskanava, jonka kautta henkilöstö ja yhteistyökumppanit voivat ilmoittaa K Code of Conductin vastaisesta toiminnasta. Vuonna 2020 SpeakUp-ilmoituskanavan kautta tuli 31 ilmoitusta (2019: 28). Yksi ilmoituksista oli tavarantoimittajaan liittyvä korruptioepäily, mikä johti yhteistyön päättämiseen ko. tavarantoimittajan kanssa. Muut ilmoitukset liittyivät muun muassa esihenkilötoimintaan, kauppojen toimintaan ja asiakkaiden saamiin tietojenkalasteluviesteihin.

Vuonna 2020 tietoon ei tullut korruptioon liittyviä oikeustapauksia, joissa Kesko-konserniin kuuluva yhtiö olisi ollut vastaajana.

Code of Conduct

JÄRJESTÄYTYMISVAPAAUS TÄRKEÄNÄ ARVONA

407-1

Työntekijöiden järjestäytymisvapaus on keskeinen hyvinvointiyhteiskunnan tunnusmerkki. Kesko kunnioittaa henkilöstönsä oikeutta järjestäytyä. Emme näe järjestäytymisvapauden tai kollektiivisen neuvotteluoikeuden olevan uhattuna toimintamaissamme.

Järjestäytymisvapautta tukee myös EWC (European Work Council) -toiminta yhteistyössä Palvelualojen ammattiliitto PAMin kanssa. Syksyllä 2019 järjestettiin EWC-toiminnan kansainvälinen kokous, johon osallistui henkilöstömme edustajat Suomesta, Ruotsista, Norjasta, Puolasta sekä Baltian maista. Vuonna 2020 ei kokousta koronatilanteesta johtuen järjestetty.

Koko henkilöstöstämme 77,5 % kuuluu työehtosopimusten piiriin. Baltian maissa ja Puolassa ei toistaiseksi ole tehty sitovia, koko toimialan kattavia työehtosopimuksia.

Riskimaatavarantoimittajiemme työntekijöiden järjestäytymisen valvonta ja korjaustoimenpiteet sisältyvät sosiaalisen vastuun auditointeihin.

IRTISANOMISAJAT JA UUELLEENJÄRJESTELYTILANTEET

402-1

Kesko noudattaa kaikissa toimintamaissaan paikallista työolainsäädäntöä tai työehtosopimuksessa määriteltyjä irtisanomisaikoja.

Suomessa irtisanomisaika on kahdesta viikosta kuuteen kuukauteen riippuen työsuhteen pituudesta. Uudelleenjärjestelytilanteita koskevat keskeiset säädökset on ilmaistu laissa yhteistoiminnasta yrityksissä, jonka mukaan uudelleenjärjestelytilanteissa työnantajan on ilmoitettava neuvottelujen perusteella harkittavista päätöksistä kohtuullisen ajan kuluessa. Kaupan alan työehtosopimuksessa ei ole määritelty uudelleenjärjestelytilanteissa noudatettavia vähimmäisilmoitusaikoja. Irtisanomisissa on noudatettu muutosturvainsäädäntöä tarjoamalla muutosturvavalmennusta sekä tarjoamalla muokattua valmennusohjelmaa niille, jotka eivät olisi oikeutettuja muutosturvavalmennukseen ao. lainsäädännön perusteella.

Ruotsissa lakiin perustuva vähimmäisilmoitusaika organisaatiomuutostilanteissa on 8–24 viikkoa muutoksen luonteesta riippuen. Myöskään Ruotsissa noudatettavassa työehtosopimuksessa ei ole määritelty uudelleenjärjestelytilanteissa noudatettavia vähimmäisilmoitusaikoja.

Norjassa ei ole määritetty tarkkaa vähimmäisilmoitusaikaa organisaatiomuutostilanteissa, mutta sekä lain että työehtosopimuksen mukaan organisaatiomuutoksista tulee ilmoittaa henkilöstölle niin aikaisin kuin mahdollista.

Virossa ja Latviassa vähimmäisilmoitusaika uudelleenjärjestelytilanteissa on neljä viikkoa. Näissä toimintamaissa ei ole työehtosopimuksia.

Puolassa vähimmäisilmoitusaika vakituisissa ja määräaikaisissa työsuhteissa on kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen riippuen työsuhteen kestosta. Samat ilmoitusajat ovat voimassa myös uudelleenjärjestelytilanteissa.

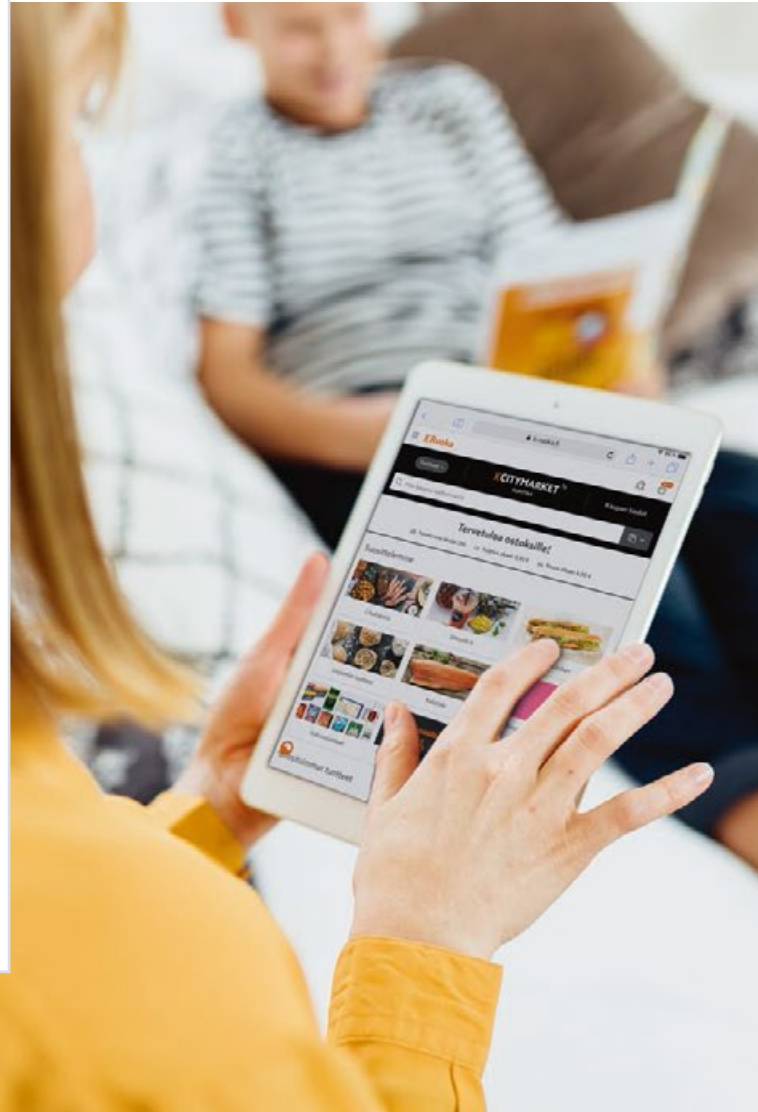

**KESTÄVÄN KEHITYKSEN
JOHTAMISTAPA JA
RAPORTOINTI**

2020

SIDOSRYHMÄT JA VUOROVAIKUTUS

K-ryhmä on merkittävä kansainvälinen ja paikallinen toimija, jonka toiminnan vaikutukset ulottuvat koko yhteiskuntaan. Teemme tiivistä yhteistyötä eri sidosryhmiemme kanssa, ja meillä on päivittäin noin 1,9 miljoonaa asiakaskohtaamista kaupoissamme ja verkossa. Vuonna 2020 koronapandemia toi muutoksia vuorovaikutukseen sidosryhmien kanssa, kun fyysisten kontaktien sijaan tapaamiset ja yhteydenotot tapahtuivat usein etänä. Asiointi verkkokaupassa ja sähköisten kanavien merkitys asiakaskommunikaatiossa kasvoi.

Matti Kalervo
vastuullisuusjohtaja

“ Tärkein sidosryhmämme on tulevat sukupolvet. Päätökset, joita teemme tänään, vaikuttavat kymmeniä vuosia eteenpäin. Olemme sitoutuneet edistämään YK:n kestävän kehityksen tavoitteita toiminnassamme. Hiilineutraaliustavoitteet, uusiutuva energia, sähköautot, K-Kalapolut-yhteistyömme sekä muovi- ja pakkauslinjauksemme ovat esimerkkejä siitä, miten suurena toimijana voimme vaikuttaa tulevaisuuteen.

Keskeiset sidosryhmämme	Sidosryhmän osallistaminen ja vuorovaikutuskanavat	Sidosryhmien keskeisiä huolenaiheita ja mielenkiinnon kohteita vuonna 2020	Näin vastasimme sidosryhmiemme odotuksiin
Kauppiat ja kaupan henkilöstö	<ul style="list-style-type: none"> Kauppiastapaamiset ja -kokoukset pääsääntöisesti etänä koronapandemian takia Sähköiset viestintäkanavat ja yhteinen ammattilehti Kehittyvä kauppa K-kauppioiden ja K-kaupan vastuulliset toimintaperiaatteet (K Code of Conduct) K-ryhmän ensimmäinen yhteinen virtuaalitapahtuma K-Team Live 	<p>Koronapandemian alusta lähtien K-ryhmälle oli ensisijaisen tärkeää huolehtia siitä, että asiointi kaupassa on turvallista eikä vaaranna asiakkaiden tai henkilökunnan terveyttä.</p> <p>K-kauppiain työ perustuu lähiyhteisön tarpeiden ymmärtämiselle.</p>	<p>Suunnittelimme kauppojen ja logistiikan turvatoimet yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa. Lisäsimme asiakasviestintää kaupoissa ja somekanavissa. Kehitimme uusia palveluita, kuten erillisiä riskiryhmien asiointitunteja, lisää ruoan verkkokauppaa, kotiinkuljetuspalveluja sekä uudet neuvonta- ja puhelintilauspalvelut yli 70-vuotiaille.</p> <p>Kokoamme kauppioiden pieniä suuria tekoja ja julkaisemme niitä sivustollamme ja sosiaalisessa mediassa.</p>
Asiakkaat	<ul style="list-style-type: none"> Päivittäiset asiakaskohtaukset Asiakaspalvelukanavat ja -sovellukset Asiakaskyselyt Sosiaalinen media 	<p>Ruokailmiöt 2020 -tutkimuksen mukaan suurimmat ostopäätöksiin vaikuttavat tekijät ovat harkittu kuluttaminen, kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin pyrkiminen sekä halu kehittyä ruoanlaittajana. Asiakkaat toivovat valikoimiin helpokäyttöisiä vaihtoehtoja kasvisruokailuun.</p> <p>Yrityksiltä odotetaan entistä avoimempaa tietoa siitä, mistä tuotteet ovat kotoisin, miten tehtaiden ja tilojen työoloja valvotaan ja miten tuotteiden ympäristövaikutukset minimoidaan.</p>	<p>Toimme valikoimiin hävikistä valmistettuja tuotteita sekä lisää vegevalmisruokia ja kasviproteiinituotteita. Lisäsimme K-Ostokset-palveluun Ravintovalinnat-osion, jossa asiakkaat voivat seurata sokerin, suolan, punaisen lihan sekä kalan ja kasvien kulutustaan.</p> <p>Lisätäksemme toimitusketjujemme läpinäkyvyyttä julkaisimme syksyllä 2020 Tuotteiden jäljillä -sivuston, jossa kerromme tuotteiden alkuperästä ja reitistä K-kaupan hyllylle. Kysyimme loppuvuodesta asiakkaiden mielipiteitä sivustosta Kylä-asiakasyhteisön kautta. Uusiksi tuotteiksi toivottiin kahvia ja banaania, ja tietoa toivottiin näkyviin myös kaappoihin. Vuonna 2021 lisäämme QR-koodit Pirkka- ja K-Menu-tonnikalasäilykkeisiin, jolloin asiakas pääsee helposti tutustumaan kyseisen tuotteen alkuperätietoihin.</p>
Sijoittajat, osakkeenomistajat, analyytikot ja muut pääomamarkkinoiden edustajat	<ul style="list-style-type: none"> Yhtiökokous Tulosjulkistukset Tiedotustilaisuudet Sijoittajasivut, sosiaalisen median kanavat ja muut digitaaliset kanavat Sijoittaja- ja analyytikkotapaamiset Kyselyt ja arviot Henkilökohtainen vuoropuhelu 	<p>Analyytikoiden ja sijoittajien vastuullisuuteen liittyvät kysymykset koskivat muun muassa ilmastonmuutoksen hillitsemistä, Science Based Targets -päästötavoitteita, kestäviä tuotteita, läpinäkyviä hankintakanavia ja ruokahävikkiä.</p> <p>Ilmastonmuutoksen hillintä oli sijoittajatapaamisissa keskeisin vastuullisuusaihe.</p>	<p>Etenimme kohti hiilineutraalia K:ta lisäämällä uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön ja lämmön osuutta. Liityimme CDP:n Supply Chain -ohjelmaan ja haastamme tavarantoimittajiamme tekemään päästövähennyksiä.</p> <p>Vahvistimme sijoittajaviestintämme viestimällä aktiivisemmin sosiaalisessa mediassa ja julkaisemalla sijoittajia kiinnostavista aiheista podcasteja ja blogikirjoituksia.</p> <p>Comprendin vuosittaisessa Webranking-selvityksessä Keskon nettisivut arvioitiin Suomen toiseksi parhaaksi yrityssivustoksi. Annual Report on Annual Reports -arvioinnissa Keskon vuosiraportti 2019 arvioitiin Suomen toiseksi parhaaksi raportiksi ja kokonaissijalle 28.</p>

Keskeiset sidosryhmämme	Sidosryhmän osallistaminen ja vuorovaikutuskanavat	Sidosryhmien keskeisiä huolenaiheita ja mielenkiinnon kohteita vuonna 2020	Näin vastasimme sidosryhmiemme odotuksiin
Keskön henkilöstö ja potentiaaliset työntekijät	<ul style="list-style-type: none"> Suoritus ja osaaminen: henkilöstötutkimus, kehityskeskustelu ja päivittäinen vuorovaikutus Yhteistoiminta henkilöstön kanssa Työyhteisöviestintä ja henkilöstön palaute- ja keskustelukanavat Pulssi-kyselyt SpeakUp-ilmoituskanava K Code of Conduct Opiskelijatilaisuudet ja rekrytointitapahtumat 	Yleisimmät henkilöstön esittämät kysymykset koronapandemian aikana koskivat turvatoimia eri työtehtävissä koronapandemian eri vaiheissa, koronatestausta, etätyöskentelyn ergonomiaa sekä yhteisöllisyyden ja tiimihengen ylläpitämistä etätyössä.	Erityinen painopiste koronapandemian aikana oli henkilöstön turvallisuuden ja terveyden varmistaminen kaikin keinoin. Turvasimme kaikille työntekijöille koronatestiin pääsyn viiveettä sekä tuimme henkilöstöä ja esihenkilöitä etätyössä ja jaksamisessa monin tavoin.
Tavarantoimittajat ja palveluntuottajat	<ul style="list-style-type: none"> Tavarantoimittajakohtaamiset ja kumppanitilaisuudet K Code of Conduct sekä vastuullisen hankinnan periaatteet Hyvien kauppapojen mukainen yhteistyö Auditoinnit ja koulutukset 	<p>Koronapandemian vaikutukset talouteen, suomalaiseen työhön ja tuotantoon puhuttivat päivittäistavarakaupan tavarantoimittajia.</p> <p>Myös ruoan ja kaupan ilmastovaikutukset, pakkaukset ja muovi sekä tiedostava kuluttaminen jatkoivat puheenaiheena.</p> <p>Rakentamisen ja talotekniikan asiakkaat, erityisesti b2b-asiakkaat, edellyttävät tietoa tuotteiden alkuperästä ja laadusta.</p>	<p>Keväällä 2020 K-ryhmän päivittäistavarakauppa ja K-Rauta, Suomalaisen Työn Liitto ja yli 150 elintarvike- ja käyttötavarayritystä yhdessä Ruokatieto yhdistys ry:n ja Kotimaiset kasvikset ry:n kanssa käynnistivät Ole osa hyvän ketjua -kampanjan, jolla haluttiin muistuttaa kaikkien osapuolien eli kaupan, tavarantoimittajien, valmistajien, kuluttajien ja ostajien tärkeästä roolista suomalaisen työn tukemisessa.</p> <p>Uudistimme päivittäistavarakaupan omien tuotemerkkien pakkauksia ja vähensimme niissä muovia tuntuvasti. Haemme jatkuvasti yhdessä tavarantoimittajiemme kanssa uusia malleja helposti kierrätettävien tai uudelleen käytettävien pakkausten sekä kiertotaloustuotteiden saamiseksi valikoimiimme.</p> <p>Huomioimme vastuullisuuden entistä paremmin hankintakriteereissä. Lisäsimme toimitusketjuiemme läpinäkyvyyttä julkaisemalla Tuotteiden jäljillä -sivuston, jonka ensimmäisiin tuotteisiin kuuluu PEFC-sertifioitu puutavara.</p>
Yhteiskunta (media, viranomaiset, kansalais- ja muut järjestöt ja ammattiyhdistykset)	<ul style="list-style-type: none"> Tapaamiset Mediatilaisuudet ja -kyselyt Toiminta järjestöissä Kansalaisjärjestöjen kyselyt 	<p>Koronakriisi toi alkuvaiheessa esiin kysymyksen huoltovarmuudesta ja ruoan riittävydestä kauppoissa.</p> <p>Mediakyselyt painottuivat koko vuoden ajan koronapandemian vaikutuksiin. Kyselyiden aiheita olivat etenkin pandemian vaikutus kaupan valikoimiin, asioinnin turvallisuus, maskisuositukset ja etätyöt.</p> <p>Vastasimme vuoden aikana kansalaisjärjestöjen kyselyihin, jotka koskivat muun muassa vaatebrändien vastuullisuutta ja hankintaketjujen ympäristövaikutuksia.</p>	<p>Kotimainen ruokaketju toimi kriisitilanteessa hyvin eikä ruoasta ollut missään vaiheessa puutetta. K-ryhmän vahvuusiksi osoittautuivat kotimaiset valikoimat, maanlaajuinen kauppaverkosto sekä kauppiasmalli, joka mukautuu ketterästi uusiin tilanteisiin.</p> <p>Elinkeinoelämän keskusliitto EK ja kymmenen alansa johtavaa yritystä kokosivat keväällä 2020 voimansa auttaakseen Suomea palaamaan kohti arkea mahdollisimman turvallisesti. Lue lisää Enter2020 -kampanjasta.</p> <p>Jatkoimme hankintaprosessiemme kehittämistä ja toimitusketjujen läpinäkyvyyden parantamista. Julkaisimme puuvillalinjauksen ja pakkauslinjauksen sekä Tuotteiden jäljillä -sivuston.</p>

JOHTAMISTAPA

HYVÄ HALLINTO JA TALOUS		ASIAKKAAT
Olennaiset näkökohdat	Taloudelliset tulokset Välilliset taloudelliset vaikutukset Korruptionvastaisuus Kilpailun rajoitukset Määräystenmukaisuus Yhteiskunnallisiin vaikutuksiin liittyvien epäkohtien valitusmekanismit Asiakkaiden yksityisyyden suoja	Asiakkaiden terveys Tuoteturvallisuus
Politiikat ja sitoumukset	Laskentaperiaatteet Kesko-konserni noudattaa EU:ssa sovellettavaksi hyväksytyjä kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja (International Financial Reporting Standards, IFRS). Hallinnointiperiaatteet Riskienhallintaperiaatteet Hyvän kauppataavan periaatteet elintarvikeketjussa K Code of Conduct Tietosuojapolitiikka	
Seuranta- ja valvontajärjestelmät	Taloudellinen raportointi ja suunnittelu Määräystenmukaisuus: compliance-ohjelmat Väärinkäytösten estäminen: sisäinen tarkastus; K Code of Conduct Riskienhallinta Asiakkaiden yksityisyyden suoja	Keskon Laatu ja tuotekehitys -yksikön laboratorio valvoo päivittäistavara-kaupan omien merkkien ja oman maahantuonnin tuoteturvallisuutta ja laatua.
Ohjelmat, projektit ja aloitteet		Ruoka- ja rautakauppatoiminnoissa on käytössä Hymy-asiakaspalautejärjestelmä. Keskon ketjujen palvelutasoa, tunnettuutta ja ketjuihin liittyviä mielikuvia seurataan säännöllisesti kuluttajille suunnatuilla bränditutkimuksilla kaikilla tavara-aloilla. Samoin toimitaan K-Plussa-kanta-asiakasjärjestelmän ja päivittäistavara-kaupan omien tuotemerkkien kanssa. Ruokakaupassa ja rautakaupassa mitataan myös kauppataason asiakastytyväisyyttä asiakastytyväisyystudkimuksilla ja mystery shopping -menetelmällä.
Valitusmekanismit	Henkilökunta voi esittää kysymyksiä ja kehitysehdotuksia oman esimiehensä lisäksi sähköisen keskustelukanavan kautta nimellä tai nimettömänä. SpeakUp-ilmoituskanava	Plussa.com K-Kuluttajapalvelu Ketjujen asiakaspalautejärjestelmät
Laskentarajat	Hallinto: Kesko Talous: Kesko	Asiakkaiden terveys ja turvallisuus: Keskon omat tuotemerkit ja oma maahantuonti Tuote- ja palvelutiedot: Keskon omat tuotemerkit ja oma maahantuonti Markkinointiviestintä: Kesko Määräystenmukaisuus: Kesko

YHTEISKUNTA

Olennaiset näkökohdat	Hankinnan ostokäytännöt
Politiikat ja sitoumukset	Kesko edellyttää, että sen yhteistyökumppanit toimivat K Code of Conduct -toimintaohjeiston mukaisesti. Lisäämme K Code of Conduct -sopimuslausekkeen Kesko-konsernin yhtiöiden tekemiin sopimuksiin, joilla konserniyhtiöt hankkivat tuotteita tai palveluja konsernin ulkopuolisilta tahoilta. Hyvän kauppatajan periaatteet elintarvikeketjussa
Seuranta- ja valvontajärjestelmät	Toimintaympäristössä ja K-ryhmässä tapahtuviin muutoksiin reagoidaan sopeuttamalla tavoitteita, toimintaperiaatteita, seurantajärjestelmiä ja/tai resursseja.
Ohjelmat, projektit ja aloitteet	Tuottajalle kiitos
Valitusmekanismit	SpeakUp-ilmoituskanava
Laskentarajat	Taloudelliset tulokset: Kesko Välilliset taloudelliset vaikutukset: K-ryhmä Ostokäytännöt: K-ryhmä

TYÖYHTEISÖ

Työllistäminen Henkilöstön ja työnantajan väliset suhteet Työterveys ja -turvallisuus Koulutus Monimuotoisuus ja tasavertaiset mahdollisuudet Tasa-arvoinen palkitseminen Työoloihin liittyvien epäkohtien valitusmekanismit
K Code of Conduct Henkilöstöpolitiikka
Työsuojelu ja HR
K Well -hyvinvointimalli Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusryhmä TASY Nuorten työllistäminen K-ryhmässä
Henkilökunta voi esittää kysymyksiä ja kehitysehdotuksia oman esimiehensä lisäksi sähköisen keskustelukanavan kautta nimellä tai nimettömänä. SpeakUp-ilmoituskanava
Työyhteisö: Kesko

VASTUULLINEN HANKINTA JA KESTÄVÄT VALIKOIMAT

Olennaiset näkökohdat	Tuotteiden ja palvelujen tiedot ja määräystenmukaisuus Asiakkaiden terveys ja turvallisuus Toimittajien työolojen arviointi Ihmisoikeudet Markkinointiviestintä
Politiikat ja sitoumukset	Keskon ostotoiminnan periaatteet K-ryhmän muovilinjaus K-ryhmän eläinsuojelulinjaus Tuoteryhmäkohtaiset kestävän kehityksen linjaukset Kodintekstiilejä, vaatteita, nahkatavaraa, kenkiä ja verhoiluja huonekaluja koskeva Keskon kemikaalipolitiikka
Seuranta- ja valvontajärjestelmät	Keskon hyväksymät riskimaatutuotantoon liittyvät sertifiointi- ja auditointijärjestelmät Tavarantoimittajasopimuksissa edellytetään, että tavarant- ja palveluntoimittajat noudattavat K Code of Conductin ja amfori BSCL:n Code of Conductin periaatteita. Keskon päivittäistavara-kauppa edellyttää, että sen omien merkkituotteiden valmistajilla ja tuottajilla on kansainvälinen elintarviketurvallisuussertifiointi. Keskon päivittäistavara-kauppa hyväksyy muun muassa seuraavat auditointimenettelyt: BRC, IFS, ISO/FSSC 22000, SQF1000/2000 sekä GlobalGAP tai Laatutarha. Laatu ja tuotekehitys -yksikön laboratorio valvoo päivittäistavara-kaupan omien merkkien ja oman maahantuonnin tuoteturvallisuutta ja laatua. Kaikilla elintarviketoiminnoillamme on omavalvontasuunnitelma. Laboratorio on FINAS-akkreditointipalvelujen akkreditoima testauslaboratorio T251, joka on hyväksytty SFS-EN ISO/IEC 17025 -standardin mukaiseksi.
Ohjelmat, projektit ja aloitteet	Vastuullisen hankinnan opas The Center for Child Rights and Business
Valitusmekanismit	K-Kuluttajapalvelu Ketjujen asiakaspalauttejärjestelmät SpeakUp-ilmoituskanava
Laskentarajat	Määräystenmukaisuus: Kesko Tuoteturvallisuus: Keskon omat merkkituotteet ja oma maahantuonti Hankinnan sosiaalinen vastuu (1st tier): Kesko

YMPÄRISTÖ

Energia Vesi Luonnon monimuotoisuus Päästöt Jätteet Ruokahävikki	K-ryhmän ympäristö- ja energiapolitiikka YK:n Global Compact -aloite YK:n Kestävän kehityksen tavoitteet
Konsernin vastuullisuuden johtoryhmä EnerKey.com-seurantajärjestelmä Onnisen kaikki toiminnot kaikissa toimintamaissa ovat ISO 14001 -sertifioituja. Kesko Logistiikan toiminnot ovat ISO 14001 -sertifioituja.	
Science Based Targets Kaupan alan energiatehokkuussopimuksen toimenpideohjelma vuosille 2017–2025 amfori Business Environmental Performance Initiative (BEPI) -aloite Keskon puu- ja paperilinjaus K-ryhmän kala- ja äyriäislinjaus RSPO Suomalainen soijasisitumus ja RTRS	
SpeakUp-ilmoituskanava	
Energia ja vesi: Kesko Luonnon monimuotoisuus: Kesko Päästöt: Scope 1 ja 2: Kesko; Scope 3: K-kaupat ja toimitusketju Jätteet: Suomi: Keskon varastotoiminnot; muut toimintamaat: kaupat Ruokahävikki: Keskon päivittäistavara-kaupan toimiala ja K-ruokakaupat	

RAPORTOINTIPERIAATTEET

RAPORTOINNISSA NOUDATETAAN

GRI-STANDARDEJA

Kesko on raportoinut toiminnastaan Global Reporting Initiativen (GRI:n) laatiman kestävän kehityksen raportointiohjelman mukaisesti vuosittain vuodesta 2000 lähtien. Keskon vuosiraportin Kestävä kehitys -osio noudattaa GRI-standardeja ja kattaa taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun keskeisimmät osa-alueet. **GRI-indeksissä** on mainittu jokaisen raportoidun standardin osalta, minkä vuoden standardiversiota raportoinnissa on käytetty.

Vuodesta 2014 alkaen Kesko on vuosiraportissaan soveltanut IIRC:n (International Integrated Reporting Council) <IR> Framework -ohjeistusta. Kesko soveltaa toiminnassaan AA1000 AccountAbility Principles -periaatteita: sidosryhmien osallistaminen, olennaisten näkökohtien määrittäminen ja sidosryhmien odotuksiin vastaaminen. Kesko on huomionut ISO 26000 -standardin lähdedokumenttina, joka tarjoaa opastusta yhteiskuntavastuuseen.

Tämä raportti on laadittu GRI-standardien peruslaajuuden (Core) mukaisesti. Aihekohtaiset tiedot (Topic-specific Disclosures) on esitetty Keskolle olennaisista näkökohdista. Raportin sisällön vertailu GRI-standardeihin on esitetty **GRI-indeksissä**.

Raportointikielet ovat suomi ja englanti. Raportti julkaistaan pdf-muodossa verkossa.

MUUTOS RAPORTOITAVAN YHTIÖN RAKENTEESSA

Kesko raportoi 1.7.2020 alkaen rakentamisen ja talotekniikan kaupan segmenttiin kuuluvan Baltian maissa ja Valko-Venäjällä toimivan Kesko Senukai -konsernin yhteisyrityksenä. Kesko on raportoinut Kesko Senukai -konsernin tytäryrityksenä 30.6.2020 asti. Tämän raportin taloudellisissa GRI-tunnusluvuissa on Kesko Senukain luvut mukana 30.6.2020 asti, ellei erikseen ole toisin mainittu. HR- ja ympäristötunnusluvuissa Kesko Senukain luvut eivät ole mukana koko vuoden 2020 osalta. Vertailuvuosien tunnuslukuja ei ole muutettu, vaan ne sisältävät myös Kesko Senukain luvut.

RAPORTOINNIN VARMENNUS

Vuosiraportin suomenkielisessä Kestävä kehitys -osiossa esitetyt taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun numeeriset tiedot on varmentanut riippumaton kolmas osapuoli, Deloitte Oy. Englanninkielisille vastuullisuustiedoille on tehty vastaavuuskäytös. Deloitte Oy:n johtopäätökset on esitetty **varmennusraportissa**. Toimeksiannon varmennuksesta antaa Kesko Oyj:n toimiva johto.

GLOBAL COMPACT -RAPORTOINTI

Raportissa on kuvaus Global Compact -aloitteen kymmenen periaatteen toteutumisesta Keskon toiminnassa. **GRI-indeksissä** on kerrottu, mitä esitettäviä tietoja (General Disclosures ja Topic-specific Disclosures) on käytetty mittaamaan ihmisoikeuksien, työelämän oikeuksien

ja ympäristöperiaatteiden sekä korruptionvastaisten periaatteiden toteutumista.

RAPORTOINNIN SIDOSRYHMÄT

Useat sidosryhmät käyttävät raporttia tietolähteenään arvioidessaan Keskon tuloksia vastuullisuuden eri osa-alueilla. Raportin tärkeimmät kohderyhmät ovat sijoittajat, omistajat, analyytikot ja reititajat sekä yhteiskunta (muun muassa media, viranomaiset, oppilaitokset ja kansalaisjärjestöt).

RAPORTOINTIJAKSO JA YHTEYSTIEDOT

Tämä raportti kertoo vuoden 2020 vastuullisuustyön edistymisestä ja tuloksista. Se sisältää joitakin tietoja tammi-helmikuulta 2021. Vuoden 2019 raportti julkaistiin maaliskuussa 2020. Vuoden 2021 raportti julkaistaan keväällä 2022.

Raportin aiheisiin liittyviä lisätietoja voi kysyä **Keskon yhteyshenkilöiltä**.

“

Kesko on mukana YK:n Global Compact -aloitteessa ja on kaikissa toimintamaissaan sitoutunut noudattamaan kymmentä yleisesti hyväksyttyä ihmisoikeuksia, työelämää, ympäristöä ja korruptionvastaista toimintaa koskevaa periaatetta.

Mikko Helander
pääjohtaja

GRI-INDEKSI

KS = Keskon suunta

HA = Hallinnointi

KK = Kestävä kehitys

TK = Taloudellinen katsaus

TUNNUS	GRI:N SISÄLTÖ	SIJAINTI	PUUTTEET	LISÄTIEDOT	GLOBAL COMPACT	STANDARDIN VERSIO
GRI 102 YLEINEN SISÄLTÖ						2016
102-1	Raportoivan organisaation nimi	KS 3				
102-2	Toimialat, brändit, tuotteet ja palvelut	KS 5				
102-3	Organisaation pääkonttorin sijainti	KS 3				
102-4	Toimintamaat	KS 3				
102-5	Organisaation omistusrakenne ja yhtiömuoto	KS 3				
102-6	Markkina-alueet	KS 3				
102-7	Raportoivan organisaation koko	KS 3				
102-8	Tietoa palkansaajista ja muista työntekijöistä	KK 56–59		Keskon henkilöstössä ei ole itsenäisiä yrittäjiä eikä tavarant- ja palveluntoimittajien työvoima tai vuokratyövoima suorita merkittävää osaa työstä. Henkilöstömäärään ei liity merkittävää kausivaihtelua.	x	
102-9	Toimitusketju	KK 23–24				
102-10	Merkittävät muutokset organisaatiossa ja toimitusketjussa	KS 16				
102-11	Varovaisuusperiaatteen soveltaminen	KS 17-18				
102-12	Organisaation hyväksymät tai edistämät ulkopuolisten toimijoiden periaatteet tai aloitteet	kesko.fi vastuullisuusperiaatteet				
102-13	Jäsenyydet järjestöissä ja edunvalvontaorganisaatioissa	kesko.fi toiminta järjestöissä				
102-14	Toimitusjohtajan katsaus	KS 6–8				
102-15	Keskeiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet	KS 17-18, KS 20				
102-16	Arvot ja liiketoimintaperiaatteet	kesko.fi K Code of Conduct			x	

TUNNUS	GRI:N SISÄLTÖ	SIJAINTI	PUUTTEET	LISÄTIEDOT	GLOBAL COMPACT	STANDARDIN VERSIO
102-17	Epäilyjen väärinkäytösten ilmoittaminen	kesko.fi huolenaiheista ja rikkomuksista ilmoittaminen			x	
102-18	Hallintorakenne	HA 5				
102-19	Vastuunjako	HA 12-14, kesko.fi vastuullisuuden organisointi				
102-20	Vastuuhenkilöt	Talous- ja rahoitusjohtaja; Johtaja, henkilöstö ja vastuullisuus		Kumpikin johtaja on konsernijohtoryhmän jäsen.		
102-21	Sidosryhmien kuuleminen	KK 76-77				
102-22	Hallituksen kokoonpano	HA 7-14				
102-23	Hallituksen puheenjohtaja	HA 7-14				
102-24	Hallituksen valinta	HA 7-14				
102-25	Eturistiriitojen välttäminen	HA 7-14		Kesko noudattaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia.		
102-26	Hallituksen rooli organisaation tarkoituksen, arvojen ja strategian määrittelyssä	HA 7-14				
102-28	Hallituksen suorituksen arviointi	HA 7-14	Raportoitu ainoastaan hallituksen itsearviointi.			
102-29	Hallituksen rooli vaikutusten ja riskien tunnistamisessa ja hallinnassa	HA 7-14				
102-30	Riskienhallinnan tehokkuuden arviointi	HA 18-19				
102-31	Riskiarviointien frekvenssi	HA 18-19				
102-32	Yritysvastuuraportin katselmointi	HA 10				
102-33	Epäkohtien kommunikointi	HA 17				
102-35	Hallituksen ja ylimmän johdon palkitseminen	HA 23-29				
102-40	Luettelo organisaation sidosryhmistä	KK 77-78				
102-41	Kollektiivisesti neuvoteltujen työehtosopimusten piiriin kuuluva henkilöstö	KK 74			x	
102-42	Sidosryhmien määrittely- ja valintaperusteet	KK 77-78				
102-43	Sidosryhmätoiminnan periaatteet	KK 77-78				

TUNNUS	GRI:N SISÄLTÖ	SIJAINTI	PUUTTEET	LISÄTIEDOT	GLOBAL COMPACT	STANDARDIN VERSIO
102-44	Sidosryhmien esille nostamat tärkeimmät asiat ja huolenaiheet	KK 77-78				
102-45	Konsolidoituun konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhtiöt	TK 56-58, TK 117-121				
102-46	Raportin sisällön määrittely	KK 82				
102-47	Olennot näkökohdat	kesko.fi vastuullisuuden olennaisuusarviointi				
102-48	Muutokset aiemmin raportoiduissa tiedoissa	Ei merkittäviä muutoksia.		Laskentamalliin tai tiedonkeruuseen liittyvät muutokset raportoitu aihekohtaisten tietojen yhteydessä.		
102-49	Merkittävät muutokset raportin laajuudessa ja näkökohtien laskentarajoissa	Baltian maissa ja Valko-Venäjällä toimivan Kesko Senukai -konsernin raportointitapa muuttui vuoden 2020 aikana tytäryrityksestä yhteisyritykseksi.				
102-50	Raportointijakso	KK 82				
102-51	Edellisen raportin päiväys	KK 82				
102-52	Raportin julkaisu-aika	KK 82				
102-53	Yhteystiedot, josta kysyä raporttiin liittyviä lisätietoja	kesko.fi yhteystiedot vastuullisuus				
102-54	GRI-standardien mukainen raportoinnin kattavuus	KK 82				
102-55	GRI-sisällysluettelo	KK 83-91				
102-56	Raportoinnin varmennus	KK 92-93				
GRI 103 JOHTAMISMALLI						2016
103-1	Olennot näkökohtia koskevat laskentarajat	KK 79-81				
103-2	Johtamismallin komponentit	KK 79-81				
103-3	Johtamismallin arviointi	KK 79-81				
AIHEKOHTAINEN SISÄLTÖ						

Aihekohtainen sisältö raportoidaan olennaisiksi tunnistettujen näkökohtien osalta.

TUNNUS	GRI:N SISÄLTÖ	SIJAINTI	PUUTTEET	LISÄTIEDOT	GLOBAL COMPACT	STANDARDIN VERSIO
TALOUDELLISET VAIKUTUKSET						
201	Taloudelliset tulokset					2016
201-1	Suoran taloudellisen lisäarvon tuottaminen ja jakautuminen	KK 8-9				
201-2	Ilmastonmuutoksen taloudelliset seuraamukset ja muut riskit ja mahdollisuudet organisaation toiminnalle	KS 17	Riskien ja mahdollisuuksien rahamääräisiä arvioita tai toteutumia ei ole raportoitu. Tieto ei ole saatavilla, koska ilmastonmuutosta on vaikea ennakoita.		x	
201-3	Eläketurvan kattavuus	KK 60				
201-4	Julkiselta sektorilta saatu taloudellinen avustus	KK 9				
203	Väilliset taloudelliset vaikutukset					2016
203-1	Infrastruktuuri-investoinnit sekä tarjotut yleishyödylliset palvelut	KK 13				
204	Ostokäytännöt					2016
204-1	Ostot paikallisilta toimittajilta	KK 23-24				
205	Korruptionvastaisuus					2016
205-1	Liiketoimintayksiköt, joille tehty korruption liittyvä riskianalyysi	KK 72-73	Liiketoimintayksiköiden määrää ja prosenttiosuutta ei ole raportoitu. Tieto ei ole saatavissa, koska korruption liittyvät riskit ovat osa laajempaa liiketoimintariskien arviointia.	Korruption liittyviä riskejä käsitellään osana Keskön riskienhallintaa. Keskeisiä riskejä tunnistetaan ja arvioidaan säännöllisesti vuoden aikana.	x	
205-2	Korruptionvastaisiin politiikkoihin ja menettelytapoihin liittyvä kommunikointi ja koulutus	KK 72-73	Prosenttiosuuksia ei ole raportoitu henkilöstöryhmittäin ja maantieteellisesti. Tieto ei ole saatavissa.		x	
205-3	Korruptiotapaukset ja niihin liittyvät toimenpiteet	KK 72-73			x	
206	Kilpailun rajoittaminen					2016
206-1	Kilpailuoikeudellisten säännösten rikkomiseen, kartelleihin ja määrävän markkina-aseman väärinkäyttöön liittyvät oikeustoimet	KK 13				

TUNNUS	GRI:N SISÄLTÖ	SIJAINTI	PUUTTEET	LISÄTIEDOT	GLOBAL COMPACT	STANDARDIN VERSIO
207	Verot					2019
207-1	Veroasioiden johtamisen periaatteet	KK 10, Keskon veropolitiikka				
207-2	Verotuksen ohjausmalli, valvonta ja riskienhallinta	KK 10, Keskon veropolitiikka				
207-3	Sidosryhmäyhteistyö ja verotukseen liittyvien huolenaiheiden käsitteleminen	KK 10, Keskon veropolitiikka				
207-4	Verotietojen maakohtainen raportointi	KK 11-12				
YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET						
301	Materiaalit					2016
301-3	Kierrätetyt tuotteet ja pakkausmateriaalit	KK 50-54	GRI-standardin mukainen prosenttiosuuslaskentamalli ei sovellu Keskon toimintaan.	Osa tiedoista raportoitu standardin 306-2 mukaisesti.		
302	Energia					2016
302-1	Organisaation oma energiankulutus	KK 37-38	Osassa Suomen ulkopuolella vuokratiloissa sijaitsevissa kiinteistöissä lämmönkulutus sisältyy vuokraan tai ei ole saatavilla ja lämmönkulutusta ei raportoida.	Environmental reporting principles Muiden toimintamaiden tiedot kootaan yhtiöiden raportoimista polttoaineen- ja ostoenergian kulutustiedoista.	x	
302-3	Energiaintensiiteetti	KK 38		Environmental reporting principles	x	
302-4	Energiankulutuksen vähentäminen	KK 38-39			x	
303	Vesi					2018
303-1	Vuorovaikutus veden kanssa jaettuna resurssina	KK 45				
303-5	Vedenkulutus	KK 45	Osassa Suomen ulkopuolella vuokratiloissa sijaitsevissa kiinteistöissä vedenkulutus sisältyy vuokraan eikä vesitietoja raportoida.	Environmental reporting principles Muiden toimintamaiden vedenkulutustiedot kootaan yhtiöiden raportoimista laskutus- ja kulutustiedoista.	x	
304	Luonnon monimuotoisuus					2016
304-2	Toiminnan, tuotteiden ja palveluiden merkittävät vaikutukset	KK 47-48			x	
304-3	Suojellut ja kunnostetut elinympäristöt	KK 48-49			x	

TUNNUS	GRI:N SISÄLTÖ	SIJAINTI	PUUTTEET	LISÄTIEDOT	GLOBAL COMPACT	STANDARDIN VERSIO
305	Päästöt					2016
305-1	Suorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 1)	KK 40		Environmental reporting principles	x	
305-2	Epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 2)	KK 40		Environmental reporting principles	x	
305-3	Muut epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 3)	KK 41		Scope 3 Inventory Report	x	
305-4	Kasvihuonekaasujen päästöintensiteetti	KK 41			x	
305-5	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	KK 42-44			x	
305-7	Typen ja rikin oksidit sekä muut merkittävät päästöt ilmaan	KK 41		Environmental reporting principles	x	
306	Jätevedet ja jätteet					2016
306-2	Jätteet	KK 52			x	
	Ruokahävikki					
-	Ruokahävikki	KK 53-54		Olenainen esitettävä tieto, jolle ei ole standardia.	x	
308	Tavarantoimittajien ympäristöarvioinnit					2016
308-1	Tavarantoimittajien ympäristöarvioinnit	KK 28	Ei raportoitu prosenttiosuutta. Tieto ei ole saatavissa.			
SOSIAALISET VAIKUTUKSET						
401	Työsuhteet					2016
401-1	Henkilöstön vaihtuvuus	KK 56-59	Ei raportoitu alkaneissa työsuhteissa ikäryhmittäistä lukumäärää, eikä alueittaista suhdelukua. Ei raportoitu henkilöstön vaihtuvuudessa ikäryhmittäistä lukumäärää.		x	
401-2	Kokoaikaisen henkilöstön henkilöstöetuudet, joita ei tarjota määräaikaiselle tai osa-aikaiselle henkilöstölle	KK 60, kesko.fi edut ja palkitseminen	Lakisääteisen tason ylittäviä etuja ei ole raportoitu yksityiskohtaisesti. Vaihtelevat käytännöt eri toimintamaissa.			
402	Henkilöstön ja johdon väliset suhteet					2016
402-1	Uudelleenjärjestelytilanteissa noudatettava vähimmäisilmoitusaika	KK 74	Lainsäädäntöön perustuvat järjestelyt. Lainsäädäntö ei määritä vähimmäisilmoitusaikoja GRI:n vaatimalla tarkkuudella.		x	

TUNNUS	GRI:N SISÄLTÖ	SIJAINTI	PUUTTEET	LISÄTIEDOT	GLOBAL COMPACT	STANDARDIN VERSIO
403	Työterveys ja -turvallisuus					2018
403-1	Työterveyden ja -turvallisuuden johtamisjärjestelmät	KK 61-66				
403-2	Vaarojen tunnistaminen, riskien arviointi ja tapausten tutkinta	KK 61-66				
403-3	Työterveyspalvelut	KK 61-66				
403-4	Työntekijöiden osallistuminen, konsultointi ja viestintä työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvissä asioissa	KK 61-66				
403-5	Työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvä koulutus työntekijöille	KK 61-66				
403-6	Työntekijöiden terveyden edistäminen	KK 61-66				
403-7	Liiketoimintaan suoraan liittyvien työterveys- ja -turvallisuushaittojen ehkäisy	KK 61-66				
403-8	Työterveyden ja -turvallisuuden johtamisjärjestelmien piirissä olevat työntekijät	KK 61-66	Ei kata koko henkilöstöä, vuokratyöntekijöitä ja urakoitsijoita. Lukumäärää ja prosenttiosuutta ei ole saatavilla.			
403-9	Työtaturmat	KK 61-66	Ei raportoitu tapaturmatyypeittäin. Ei raportoitu vuokratyöntekijöiden tai urakoitsijoiden osalta. Tiedot eivät ole saatavilla.			
403-10	Työperäiset oireet ja sairaudet	KK 61-66	Ei raportoitu ammattitaudeittain. Ei raportoitu vuokratyöntekijöiden tai urakoitsijoiden osalta. Tiedot eivät ole saatavilla.			
404	Koulutus ja osaamisen kehittäminen					2016
404-1	Keskimääräiset koulutustunnit työntekijää kohden	KK 67-68	Ei raportoitu henkilöstöryhmittäin. Tieto ei ole saatavissa.		x	
404-2	Osaamisen kehittämiseen ja elinikäiseen oppimiseen liittyvät ohjelmat	KK 67-68				
404-3	Kehityskeskustelut ja suoritusten arvioinnit	KK 69	Ei raportoitu sukupuolen mukaan tai henkilöstöryhmittäin. Tieto ei ole saatavissa.		x	
405	Monimuotoisuus ja yhtäläiset mahdollisuudet					2016
405-1	Hallintoelinten ja henkilöstön monimuotoisuus	KK 70-71	Ei raportoitu ikäryhmän mukaan. Tieto ei ole saatavissa.		x	
405-2	Naisten ja miesten peruspalkkojen suhde	KK 71			x	

TUNNUS	GRI:N SISÄLTÖ	SIJAINTI	PUUTTEET	LISÄTIEDOT	GLOBAL COMPACT	STANDARDIN VERSIO
406	Syrjinnän kieltö					2016
406-1	Syrjintätapaukset ja korjaavat toimenpiteet	KK 70-71			x	
407	Yhdistymisen vapaus ja työehtosopimukset					2016
407-1	Toiminnot ja tavarantoimittajat, joiden osalta järjestäytymisvapaus ja kollektiivinen neuvottelu-oikeus voivat olla uhattuna	KK 74			x	
412	Ihmisoikeusarviointit					2016
412-1	Toiminnot, joissa on toteutettu ihmisoikeusarviointi	KK 22	Ei raportoitu prosenttiosuutta. Tieto ei ole saatavilla.	Ihmisoikeusarvio ja ihmisoikeussitoumus koskevat Keskon kaikkia toimialoja ja toimintamaita.	x	
412-2	Henkilöstön ihmisoikeuskoulutukset	KK 22	Ei raportoitu tuntien mukaan tai prosentteina henkilöstöstä. Tieto ei ole saatavilla.		x	
414	Tavarantoimittajien sosiaalisen vastuun arviointi					2016
414-1	Tavarantoimittajat, jotka on arvioitu sosiaaliseen vastuuseen liittyvien kriteerien mukaisesti	KK 25-28	Arvioitujen toimittajien prosenttiosuutta ei ole erikseen raportoitu uusista toimittajista, vaan kaikista riskimaatoimittajista.			
414-2	Negatiiviset sosiaaliseen vastuuseen liittyvät vaikutukset toimitusketjussa ja toteutetut toimenpiteet	KK 25-28				
415	Poliittinen vaikuttaminen					2016
415-1	Poliittinen tuki	KK 13			x	
416	Asiakkaiden terveys ja turvallisuus					2016
416-1	Tuotteiden ja palveluiden terveys- ja turvallisuusvaikutusten arviointi	KK 30	GRI-standardin mukainen prosenttiosuuslaskentamalli ei sovellu Keskon toimintaan.			
416-2	Tuotteiden terveys- ja turvallisuusvaatimusten rikkomukset	KK 30				
417	Markkinointiviestintä ja tuoteinformaatio					2016
417-1	Tuotteisiin ja palveluihin liittyvät informaatio- ja merkintävaatimukset	KK 30-31	GRI-standardin mukainen prosenttiosuuslaskentamalli ei sovellu Keskon toimintaan.			
417-2	Tuoteinformaatioon ja tuotemerkintöihin liittyvien määräysten rikkomukset	KK 31				
417-3	Markkinointiviestintään liittyvien lakien, säännösten ja vapaaehtoisten periaatteiden rikkomukset	KK 31				

TUNNUS	GRI:N SISÄLTÖ	SIJAINTI	PUUTTEET	LISÄTIEDOT	GLOBAL COMPACT	STANDARDIN VERSIO
418	Asiakkaiden yksityisyyden suoja					2016
418-1	Asiakkaiden yksityisyyden suojan rikkomiseen ja asiakastietojen hävittämiseen liittyvät valitukset	KK 13				
419	Määräystenmukaisuus					2016
419-1	Lakien ja säästösten rikkomukset sosiaalisten ja taloudellisten tekijöiden osalta	KK 13				

RIIPPUMATON VARMENNUSRAPORTTI

Kesko Oyj:n johdolle

Olemme Kesko Oyj:n (y-tunnus 0109862-8, jäljempänä myös Yhtiö) johdon pyynnöstä suorittaneet rajoitetun varmuuden antavan varmennustoimeksiannon, jonka kohteena ovat taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun tunnusluvut raportointikaudelta 1.1.-31.12.2020 Kesko Oyj:n vuosiraportin 2020 ”Keskon suunta” ja ”Kestävä kehitys” -osioissa. Yhtiön GRI-standardien mukaisen raportoinnin ja GRI-sisältöindeksin näkökulmasta varmennuksen kohteena ovat olleet Aihekohtaisten standardien sisältämät taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristövaikutuksia koskevat julkaistavat tiedot sekä Yleisten standardien Julkaistavat tiedot 102-8, 102-41 sekä 102-54 (jäljempänä Vastuullisuusraportointi).

JOHDON VASTUU

Keskon johto vastaa Vastuullisuusraportoinnin laatimisesta raportointikriteeristön eli Yhtiön raportointiperiaatteiden ja Global Reporting Initiativen laatiman yhteiskuntavastuun Standards-raportointiohjeiston (jäljempänä myös Raportointikriteeristö) mukaisesti. Tämä vastuu sisältää vastuullisuusraportoinnin valmistelun ja oikeellisuuden kannalta oleellisten sisäisten kontrollien suunnittelun, täytäntöönpanon sekä ylläpidon, jotka varmistavat sen, että raportointi on vapaa olennaisista virheistä. Lisäksi vastuuseen sisältyy asiaankuuluvan kriteeristön valinta ja soveltaminen sekä olosuhteisiin nähden kohtuullisten arvioiden tekeminen.

VARMENTAJAN VELVOLLISUUDET

Velvollisuutenamme on, suorittamamme työn perusteella, esittää rajoitetun varmuuden antava johtopäätös Keskon Vastuullisuusraportoinnista. Olemme suorittaneet toimeksiannon kansainvälisen varmennustoimeksiantostandardin (ISAE) 3000 (uudistettu) mukaisesti.

ISAE 3000 -standardi edellyttää eettisten vaatimusten noudattamista ja varmennustoimeksiannon suunnittelemista ja suorittamista siten, että saadaan rajoitettu varmuus siitä, ettei tietoomme ole tullut seikkoja, jotka antaisivat aiheen olettaa, etteivät vastuullisuustiedot olisi kaikilta olennaisilta osin laadittu Raportointikriteeristön mukaisesti.

Tehtävänäme ei ole ollut varmentaa tulevaisuuteen liittyvää tietoa, kuten tavoitteita, odotuksia tai päämääriä, ja näin ollen emme tee johtopäätöksiä näihin tietoihin liittyen. Tämä varmennusraportti on laadittu toimeksiantomme ehtojen mukaisesti. Vastaamme työstämme, varmennusraportista ja esittämistämme johtopäätöksistä vain Keskolle, emme kolmansille osapuolille.

Rajoitetun varmuuden antava toimeksianto sisältää toimenpiteitä evidenssin hankkimiseksi raportointiin sisältyvistä tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu varmentajan harkintaan, mutta toimenpiteet

ovat rajoitetumpia kuin kohtuullisen varmuuden antavassa toimeksiannossa. Toimenpiteet eivät sisällä yksityiskohtaista lukujen tai prosessien ja sisäisten kontrollien toiminnallisen tehokkuuden testaamista, minkä vuoksi on mahdollista, että tietoomme ei tule kaikkia merkittäviä asioita, jotka tunnistettaisiin kohtuullisen varmuuden toimeksiannossa.

Olemme suorittaneet toimeksiannossa muun muassa seuraavat toimenpiteet:

- Haastatelleet Yhtiön ylimmän johdon edustajia.
- Haastatelleet Vastuullisuusraportoinnin keräämisestä ja raportoinnista vastaavia henkilöitä ja käyneet läpi prosesseja ja järjestelmiä, joita käytetään raportoitavien tietojen keräämisessä.
- Käyneet läpi sisäistä ja ulkoista dokumentaatiota selvittääksemme, missä laajuudessa nämä dokumentit ja tiedot tukevat Vastuullisuusraportoinnissa esitettyä informaatiota, ja arvioineet ovatko esitetyt tiedot linjassa sen kanssa, mikä on kokonaisvaltainen ymmärryksemme Keskon yritys vastuun tavoitteista sekä johtamisesta.
- Suorittaneet analyttisiä tarkastustoimenpiteitä ja aineistotarkastusta sekä testanneet tietojen yhdistelyä arvioidaksemme vastuullisuusraportoinnin oikeellisuutta.
- Suorittaneet videoneuvotteluyhteydellä haastatteluja Yhtiön Hakkilan keskusvarastossa;

- Arvioineet Vastuullisuusraportoinnin yhdenmukaisuutta Global Reporting Initiativen laatiman yhteiskuntavastuun Standards-raportointiohjeiston (sovellustaso Core) raportoinnin sisällönmäärittelyä ja raportoinnin laatua koskevien periaatteiden kanssa.

Uskomme, että keräämämme evidenssi on riittävää ja asianmukaista johtopäätöksen tekemiseksi.

VARMENTAJAN RIIPPUMATTOMUUS JA PÄTEVYYS

Olemme noudattaneet Deloitte riippumattomuussääntöjä ja muita eettisiä vaatimuksia, jotka pitävät sisällään ja osin ylittävät IESBA:N (the International Ethics Standards Board for Accountants) antamien eettisten sääntöjen vaatimukset. Olemme olleet riippumattomia yhteisöstä koko varmennusjakson ajan.

Sovellamme kansainvälistä laadunvalvontastandardia ISQC1 ja siten ylläpidämme kattavaa laadunvalvontajärjestelmää, johon sisältyy dokumentoituja toimintaperiaatteita ja menettelytapoja koskien eettisten vaatimusten, ammatillisten standardien sekä sovellettaviin säädöksiin ja määräyksiin perustuvien vaatimusten noudattamista. Varmennustyöryhmämme koostuu kokeneista vastuullisuusraportoinnin ja varmentamisen asiantuntijoista, joilla on vaadittava osaaminen ja ammatilliset pätevydet varmennuksen suorittamiseen.

JOHTOPÄÄTÖS

Suorittamiemme toimenpiteiden perusteella tietoomme ei ole tullut seikkoja, jotka antaisivat aiheen olettaa, ettei varmennuksen kohteena oleva Vastuullisuusraportointi olisi kaikilta olennaisilta osin laadittu käytetyn Global Reporting Initiativen yhteiskuntavastuun Standards-raportointiohjeiston (sovellustaso Core) mukaisesti tai etteikö vastuullisuusraportointi olisi kaikilta olennaisilta osiltaan laadittu asianmukaisesti Raportointikriteeristön perusteella.

Varmennusraporttiamme luettaessa on otettava huomioon vastuullisuusraportoinnin tarkkuutta ja täydellisyyttä koskevat luontaiset rajoitteet.

Helsingissä 18. maaliskuuta 2021

Deloitte Oy

Jukka Vattulainen	Teemu Jaatinen
KHT	KHT